

Guilielmus Lambardus

N. 12

DE PII QVINTI
ET GREGORII DECIMI
TERTII ROMANORVM
PONTIFICVM FVRORI-
BVS.

CONTRA PO-
TENTISSIMAM
PRINCIPEM ELIZA-
BETHAM AN-
glie Francie &
Hyberniae Re-
ginam, &c.

Liber.

Authore Michaële Rénigero,

*Psal. 22. Narrabo nomen tuum fratribus
meis, in medio Ecclesia laudabo te.*

LONDINI
Excudebat Thomas Dauso, pro
Richardo Watkins,

1582.

Br 1735.161*

HARVARD COLLEGE LIBRARY
TREAT FUND

Jan, 30, 1925

Summus ille & solus vniversa Ecclesia Mo-
narcha Christus Seruator diuina Monarchia
& doctrina sua viam patefacere cecorum & er-
rantium inconscientiis digneatur: ut praecunte
& pralucente illius spiritu, adulterina do-
ctrina corruptela, & arreptitia et subditi-
tia monarchia pampa penitus explosa, eiusdem
nobiscum Monarchia et doctrina ex verbo ve-
rè cognoscentes et perpetuo & pie colentes sint:
hoc illis & nobis indulgente Patre luminum per
Christum Seruatorem.

25-57
39

MAGNIFICEN-
TISSIMÆ ET PO-
TENTISSIMÆ PRINCIPI
Elizabethæ, Dei gratia An-
glia, Franciæ & Hybernici

Reginæ, Christianæ fidei alumna & pa-
trone, Ecclesiæ Anglicanæ & Hybernici in tera-
ris secundum Deum in omnibus utriusq; so-
ri causis supremæ Gubernatrici, Gratiam,
salutem, & diuturni Regni Florentis-
simam felicitatem a Deo patre
per Christum Servatorem.

Vnquā ad scri-
bendum mentē
appulisse (Præ-
cellētissima Pri-
ceps) nisi tanta
Pontificiarum
molitionū im-
manitas com-
M. V. & vnuer

sū hoc Regnū nuper erupisset quibus nō
solum piorum aures calebant, sed intima
viscera

Epistola.

penè viscera cruentabantur. Tantarum
enim perduellionum proditionum &
seditionum effrenata barbaria, quam
Gregorius decimus tertius Romanus
nunc Pontifex contra M. V. & Regnum
hoc nuper machinatus est, in illis Hyber-
nicis furoribus & vanissimo illo vexillo
suorū ad perniciem erecto: & per Nico-
laum Sanderum Pontificiæ causæ apud
Hybernicos oratorem, quasi furialem
quandā Pontificij regni erinnem cū tēdis
ardētibus immissū, vt propēsos in papatū
illorū animos sua prēcētionē prēcipitaret
& in rabiē cōcitaret: & per seditiosos illos
Gregorij Pōtificis emissarios & excursio-
res nūper in Angliā, partim ē turbulentis
Iesuitarū cōtubernijs, partim ex illis sediti-
osis satorum & sacerdotū suorū semina-
rijs, qui clādestinis suis sollicitationibus,
tentationib⁹, & instigationib⁹ omnia sur-
sū vers⁹ miscere & euertere in Anglia ni-
tebātur: omnes qui veræ pietatis syncerē
colentes sunt, & M. V. ex animo amātes,
& fidelitatis & officij erga M. V. & cō-
munē patriā ingenuē obseruātes intimis
medullis anguntur, & tantarū rerum in-
dignitate quatiūtur. Meū certē animum

Epistola.

tantarum molitionū horrēda atrocitas sic perculit, ut quāuis abstinere a publicis lucubrationib⁹ perpetuò statuissem, nec vnquā me cōmittere in publicū, aut in illas non minus stomacholas quā laboriosas & cōcertatorias Pōtificiorū scholas descēdere: vicerit tamen propositum meū & cōfirmatum pene sensū superarit tatarum machinationum intolerantia & diritas: quę nō solum stilos acuerē, sed stimulis etiam nos fodere videbatur.

Vt ingenuē tamen fatear, libertatis & tranquillitatis quadam dulcedine & ocij literarij suauitate vehemēter cōmouebar. E cui⁹ cōplexu affecta ætate & valetudine auelli, & litigiosis illis cum scholis cōflētari: pręterea cōcerpi cōuitijs, cōtundi maledictis acerbū mihi & graue videbatur. Pręsertim quum iam portū tenerē ocij, & optatę libertatis suauissima serenitate fruerer. Ex hoc portu soluere, & æstuoso & tot cutis exercito iactari in salo nescio cuius prudētię fuerit, certē patientię, & operosę cuiusdam palestrę opus esse videbam, & cōtra clamōsas illorū scholas & calumnias obdurescēdum esse.

Epistola.

De effrenatis
pontificiorū
conuiciis,

San. de visi.
monar. li. 5.
cap. 4.

Quippe cōuictorum truci acerbitate
nō solum inflatum sed inflāmatum illos
rum stilum esse cernebā, et dentatis char-
tis mordicus illos rem gerere. Insanus
Sandro Bullingerus: Magdeburgenses
mendaces: vapulat conuictijs Caluicius:
Beza proscinditur: odium Dei & ho-
minum Lutherus, vt odiosè proclama-
tor ille Campianus. Nec a Regia Ma. V.
effrenata illorum procacitas abstinet.
Hinc illud Nicolai Sanderi extrema fo-
lij cuiusdam in ora, contra Ma. V. &
vniuersum hoc regnum conuicium, ma-
iusculis literis exaratum, vt primo statim
conspectu omnium in oculos incurrat:
Elizabetha fœmina schismaticorum ca-
put. Non ego illam Pij quinti Romani
pridē Pōtificis in bustuaria contra M. V.
bulla immanium maledictorum & calū-
niarum colluionē & sentinam in præ-
senti cōmouebo. Mordere M. V. rabiosus
& delirus senex voluit. Sed è longinquo
tantum latrauit: virus effudit, venenatam
bullam sed perflabilem: hæc euauit, ille
migravit: latranti mors vicum impexit.
Suo illum iudici relinquamus. Summi
quippe iudicis & monarchæ ad tribunal

tractus est. Si cōtra tantam M.tā effrenatē & furenter agant in republica, & literarum lumina rodant in schola, quorū fama inueterauit orbi, quid fiet de me? os præbendum immanibus illorū maledictis est. Romanæ rixæ mihi ad aures obuersabūtur. Quiuis ergo optabilior videbatur mihi studiorum secessus, quam huiusmodi congressus: & spectare eminus consultius esse, quàm conflagrare cominus & venenata illorum tela excipere. Quocirca vitæ, valetudinis & occupationum, quæ me vndiq; circumstabāt rationes, me à contumeliosis & tumultuosis illorum scholis retrahebant, & suadebāt studiorum ocium potius alere, latere quam lucubrari, abundare otio, potius quam negociorum vndis iactari, imitari illud decantatum, sic viuere vt lateas. Illud de Vacia peruulgatum est: Hic situs est Vacia. Sed si omnibus Vacijis esseliceret, & emeritis stipendijs scholarum vacationes colere, furentē contra Ma. V. & vniuersum hoc Regnum Pontifice, proclamātibus contra nos. Iesuitis mutē essent scholæ nostræ: & Iesuitica illa se-

Epistola.

nescientis & quotidie occidentis papatus
quasi iuuent⁹ altera penè in ceruicib⁹ no-
stris equitaret⁹ Et illi quotidiani papatus
excursores quasi coracis è schola clama-
tores, vernaculis velitationibus perpetuò
còtra nos feroculi & infesti, sibi plaude-
rent & ferè triumphos canerent. Illi enī
manipulares illorum milites & circum-
foranei cursores & scriptores, postquàm
vernaculis percriptionibus & còmenta-
riolis proclamarūt, & in vulgus vocifera-
ti fuerint: cuiusmodi praelia pōtificio in
pugillatu fecisse sibi vidētur. Satis illis est
si inflatis tibijs aliqua medio e papatu
cantiuncula suorum animos mulceant:
vel vniuersè contra omnes, vel particula-
tim contra singulos maledictis dicendis
affectatorum suorum aures titillent. Sed
illis abūdè a fratribus responsum est, qui
diligenter còtra illos nauarunt operam:
quī scholarum illarum signiferis præcla-
rè a clarissimis viris satisfactum est: quo-
rum in Ecclesia obsolescere apud pios
memoria non debet.

Ipsa enim his temporibus veritas cō-
pellasse suos videtur, flagitasse operas, e-
uocasse

Epistola.

uocasse in procinctum, vt aliquod saltem
pro illa cōtra aduersarios prælum faci-
ant & duellum certent, ne tantā insultatio-
nem silētio ferant. Valuit apud me causa
publica, ecclesię tēporibus cōmunicādū,
M.V. pro mea exiguitate famulādū, & pa-
trix inserviēdū esse putauī. Vtinā cōtume-
liositas illorum scholas, rixas, iurgia, tædi-
a, odia penitus deuorare possem, & offir-
mato animo cōtra hæc obdurescere. Cō-
solabile illud Ignatij est: Nunc incipio
esse discipulus Christi cum pro Euan-
gelio afflicti cœpisset. Et Daudicum
illud contra maledicentissimum Semēi:
Forte respiciet Dominus afflictionem
meam & reddet mihi Dominus bonum
pro maledictione hac hodierna die. Om-
nis consolationis & patientiæ pater &
me & pios fratres omnes suarum conso-
lationū suauitate semper perfūdāt, & sta-
bilitate perpetuò confirmet.

Hyl. de viris
illust.

2. Reg. 16.

De censorum
acerbitate.

Accedit hoc etiam molestiæ in publica
hac lucubrādi palestra quod his morib⁹
censorum plena sint omnia, & illorum
Zenonis ē schola acerborum, qui
sui iudicij ad limam omnia reuocant,
&

Epistola.

& limis oculis omnia circumlustrant. Quod illorum stomachi non est statim mordent, Pro reiecto est quicquid illorum palato non sapit. Minutè singula vētilant, morosè examinant, fidenter pronunciant, acerbè iudicant. Domui suæ Lamiæ, foris lynces. Lauti in alieno lusciosi in suo. Nisi iudicant nulli sunt. Hoc scholæ illorum supercilium est. Quum sua effata effuderint, oracula edidisse se putant, Aristarchi e prolapia (vt veteri verbo vtar) hoc quippe mollius est: illud durius, si mordacis Mommi morsus illis impingendus esset. Monendi sunt, vel abstineant in alieno, vel operam nauent in suo. Aestuantis animi procella quædam potius quam iudicium est. In alto iactantur alij, ipsi ocij in portu remigant. Surue est in ocio aliorum frui negotio. Quid promptius quam carpere? At laboriosa hæc scholarum & lucubrandi palestra est. Suauissimos in domino fratres nulla hæc ex parte attingunt. Morosos tantum & mordaces perstringunt. Ego met persuadeo mihi, contra acerborum morositatem & infestorum mor-

Epistola.

morſus, nunquam mihi piorum in Domino fratrum generoſum & profuſum fauorem eſſe defuturum : quos ego vicifim in Domino complector. Coniunctis enim operis & ſtudijs omnes ad publicam cauſam accedimus. Nemini piorū voluntas & flagrantia defuit. Ego me ingeſſi cæteris inconfideratius forſitan, vt me tranquillo è portu ſoluentem turbulento in ſalo tumultuantem alij contemplantur. Sed Gregorij Põtificis non ferenda rabie, & emiſſariorum eius recenti effrenatione contra M. V. & communem patriam ſtimulatus ad publicam cauſam acceſſi: cõtra ipſum enim furioſe huius fabricæ architectum mea potiffimum oratio inſtituta eſt. Sed neceſſariò etiam emiſſarij & cauſæ eius machinatores & molitores in hanc tractationem noſtrā incurrūt. Inter quos (ſi gradibus diſtinguendi ſint) primas Ieſuitis, ſeminatoribus ſecundas, & alijs eius excuſſoribus & procuratoribus tertias commiſſas fuiſſe peruulgatum eſt. Refugit tamen oratio me illorum qui rerum capitalium condemnati ſunt calamitatibus inſultare.

Socrates ec-
clesi. li. 6. cap. 5

insultare. Prorsus ab hoc abhorrentior
animus meus est. Non possum ad aram
iacteti Eutropio (quod Chrysostomo vi-
cio datum fuit) insultare. At quæ solemp-
nium iudiciorum in subellijs agitata
actitata & publicata fuerunt, ea si non
meo inductu at causæ efflagitatu pronū-
cianda & proferenda in publicum sunt:
ut ea exteris etiam nationibus audiendi
hæc cupidis possint innotescere. Præser-
tim quum non solum clandestinis ser-
munculis, verum etiam disseminatis no-
ctu codicillis quidam illorum causæ ve-
lificentur, perduellionum maculas elu-
ant, persecutiones clamitent, & mar-
tyrum monumenta illis erigere quam-
uis in publico non possint, saltem in oc-
culto & præcipuè illorum in mentibus
qui Pontificiam in causam propensiores
sunt conentur. Quocirca aduersus rau-
cos hocce tumusculos & nocturna illo-
rū cōmentariola & machinas, præfulciē-
dos esse illorū animos (quib⁹ hæc nostra
vsui possunt esse) putavi. Et quoniā illos
martyrum ad sanctimoniam exaggerare
cupiunt, quasi ex celo delapsos catholicæ
fidei

Epistola.

fidei feciales & emissarios, qui persecutionū in palestra martyrio coronati sūt: ego contra illos non ceu ex arca Noach columbas illas Christianæ concordie & amoris interpretes & internuncias, sed quasi coruū illū ex arca Noach emissarium, ad cadauera anhelantem, & vultures & harpias seditionib⁹ & carnificinis inhyantes descripsi. Frangenda enī & obterenda illa subdititiæ & sufflatæ sanctimonię persuasio erat, quæ se orbi veditabant, & qua tumentes & frementes affectatores illorum quasi martyribus illis applaudebant. De Gregorij pontificis cōtra M. V. & hoc regnum furoribus nō potui scribere, quin illos vnā cōplecteretur oratio mea quos suis furoribus ille afflauerat & rabie inflammauerat. Sed præcipuè contra Pontificium illum monarcham qui tam immania contra M. V. & vniuersum hoc Regnū machinationū monstra molitus est mea oratio militat.

Illud suppliciter M. V. deprecor: vt hoc meū erga M. V. officium ceu intimæ erga M. V. obseruatia mee, fidelitatis & amoris specimē, æqui boniq; faciat, cōmendatum

datum habeat, & suo favore & clientela dignetur.

Olim quippe potentissimis principibus summopere hoc studio erat, contra Pontificiam rabiem è schola suam causam tueri: & eam proponere in publico, ut Principibus spectata, popularibus cognita, & omnibus communicata & commendata esset: ne religionis & sanctimonie fallacibus quibusdam spectris causa non explorata communi hominum credulitati imponatur. Hinc ille Brixianus Noricæ sub Henrico quarto contra Gregorium septimum conuentus, in quo grauisimorum scelerum turpissimis notis ille iniustus fuit. Nempè ut

Brixianus
conuentus.

Albert. Kranz. Alberti Kranz verbis referam, quod in Saxo, li. 5. ca. 8. uasor sit Romanæ sedis, sacrilegus monachus, somniorum & prestigiarum obliuitor, necromanticus, & qui malis artibus fidem contaminauit. Hactenus Albertus. Et contra eundem Gregorium

Wormacensis
conuentus.
Francofordi-
anus conuen-

sub Henrico etiam quarto Wormacensis conuentus celebratus fuit. Ac amplissimus etiam Principum conuentus sub Ludouico Bauaro Imperatore contra Iohan-

Iohannem secundum & vicesimum ad
 Francofordum coactus fuit. Cuius
 conuentus in constitutis argutis verbis
 asseueranter affirmatum est: Ecclesiam
 sup̄fuisse omnia illa ab imperio: & gladi-
 um vtrūq; nihil habere commune. Et
 Francofordianus adhuc alter sub eodem
 Ludouico principum conuentus con-
 tra Clementem sextum: In quo pontifi-
 cios articulos Imperatori impositos ip-
 se publicauit: qui publica celeberrimi il-
 lius cōuentus detestatione damnati sunt.
 Et sub Philippo etiā Pulchro procerū &
 episcoporum Gallia contra Bonifacium
 octauum Parisiana concio aduocata
 fuit, quippe execrationum et eiectionum
 è regno fulminibus contra Philippum
 Bonifacius furebat. Sic illis etiam tem-
 poribus quantumuis contra Principes
 Pontificia fulmina flagrabant in fumos
 tamen euauerunt, & publicis regnorum
 in cōuētib; & comitijs despectui & de-
 testationi erant. Iussu Friderici secundi
 Imperatoris, Petrus de Vineis in die glo-
 riosæ resurrectionis Domini cōtra Gre-
 gorij noni diras execrationes (quas con-
 tra

Albert. Kranz,
 Sax. li. 9 ca. 15

Francofordi
 alter conuen-
 tus sub Ludo.
 Iohan. Cuspi.
 in vita Ludo.
 Baua.

Parisianus
 conuentus sub
 Philippo
 Pulchro.

Petrus de Ve-
 neis.

Epistola.

*Iohan. Cuspi.
in vita Fridr.*

*Innocentius
4. contra Pe-
trum de Vi-
neis.*

*Platina in vi-
ta Innocen. 4.*

*Guilhelmus
Occam.*

*Iohan. Gerl.
in tract. An
liciat a sum-
mo pon. ap-
pellare,*

tra Imperatorem publicauerat) concio-
nem ad populum habuit: narrate his ver-
bis Cuspiniano . Petrum de vineis eru-
ditissimum & magistrum Epistolarum
iussit Patauij in die resurrectionis glori-
osæ domini Iesu dicere sermonem de a-
nathemate, & de Romana ecclesia: in-
nocentiam suam pluribus ostendens. Sic
Cuspinianus. Atq; idem Petrus de vineis
publicis etiam commentarijs contra Pō-
tificiā rabiē Imperatoriæ causæ patroci-
natus est . A quo per illa etiam tēpora
ante annos circiter triginta & trecentos
tantam Pontificia. monarchia plagam He-
accepit, vt Innocentius quartus Pontifex
suis moderi plagis coactus sit: & libros
contra eundem Petrum scripserit quos
(referente Platina) apologeticos appella-
uit. Sic suæ causæ ad defensionem euoca-
tus fuit, qui rabiosis execrationibus in-
currebat in Imperatorē. Ac Guilhelm^{us}
Occam magno in Pontificia schola no-
mine & numero Ludouici Bauari Im-
peratoris in causam propensus, Pontifi-
ciæ causæ in præiudicium dialogum ex-
arauit, quem Iohannes Gerson Parisio-
rum

rum quondam Cancellarius non so-
lum propter Scripturarum autoritatē
in quibus fundatam esse agnoscit, verum
etiam propter tanti viri celebritatem ex-
imia laudatione ornat. Isdem etiā tem-
poribus Marsilius Patavinus (quem de
Padua nuncupant) librum seu propter e-
ius magnitudinem volumen potius pro-
Imperatoria causa contra Pontificiam
effrenationem & corruptelas effudit. A
Sigismundo Austriæ duce Pontificia ex-
ecratione propter Cusanum Cardinalem
notato, Romam legatus erat Gregorius
Heinburg legum illustris doctor, ut du-
cis causam Pontificio in foro legitimis
remedijs procuraret. Qui cum legiti-
mæ actioni viam interclusam cerneret,
& iudicij lancem Cusani Cardinalis gra-
tia sic deprimi: ut ducis causa opprimi
videretur, publicata prius per urbem ve-
nienti & bene longa appellatione, &
quæ apologiæ cuiusdem instar erat in
Boëmiam fecerit, & furiosi illius fori
flammam detrauit. Quin Ludovicus
Bavarus Imperator contra Pontificios
furorē suæ defensionis codicillos quos-

Marsilius Pa-
tavinus.

Gregorius
Heinburg.

In paralipo-
maris additis
chro Abbatis
Vrspemensis.

Ludouici Ba-
uari protestatio
contra pō-
tificem.

Ludouici Ba-
uari protestan-
tio contra
pouu.

Albertus
Krautz li. Sax.
9. ca. 15.

Friderici 2.
epistola
Abbas Vrsp.
in chro.

Iohannes
Gerson.

In titulo ope-
ram eius.

In lib. de au-
feribilitate
Papa ab ec-
clesia.

dam per Germaniam publicauit prote-
stationis sub appellatione. Et Fridericus
hoc nomine secundus Imperator suæ
causæ declarationem & defensionem in
epistola ad Principes Germaniæ pro-
mulgauit, cuius compendia quadam
& cōlectaria ab Abbate Vrspergenſi cō-
memorātur. Sic illis etiā tēporib⁹ Pōti-
fiarum execrationum cōtra potētissimos
monarchas & Principes furiosa futilitas
fracta & profligata fuit.

Quin Iohan. Gerſō magnū illud Pōti-
ficiæ scholæ lumen, quem magnificis ipsi
elogijs ornant, christianissimi nimirum
& resolutissimi doctoris (ipsorum ut ver-
bis utar) et quem ad Pauli Lugdunen-
sis pro diuo venerati sunt, qui Lutetiæ
Parrisiarum Cancellarius olim fuit: de
Pontifice furēte & effrenato & ceco quo-
dam impetu ruente potius quam sano
iudicio decernente: Quid si sit phreneti-
cus (inquit) vel pessima malarum passio-
nū ebrietate seductus sit. Ac antea diser-
tis verbis affirmat, penes vniuersam Ec-
clesiam & concilia autoratiuam (vt ait)
iurisdictionem esse de illo statuendi. Ac
alibi

alibi eodem tamen in libello Gerson:
 Quid (inquit) si sit aliquis qui totam pre-
 sidentiam & papalem dignitatem con-
 uertere velit in instrumentum nequitiae,
 & destructionis alicuius partis Ecclesiae
 in temporalibus vel spiritualibus, nec pa-
 teat sufficiens remedium aliud, nisi sub-
 ducendo se ab obediētia talis potestatis sa-
 uientis & seipsa abutentis. Hastenus
 Gerson. Quomodo ille Pontificē scho-
 lae antesignanus ante annos circiter sex-
 aginta & ceterum Pontificem a recta rati-
 one & iudicio deuium, & suarum af-
 fectionum in ebrietate vacillantem de-
 scribit? Ad exemplum Pij illius quinti
 qui bustuaria contra M. V. bulla buc-
 cas suas inflauit: & Gregorij nunc deci-
 mi tertij qui rabiosas illas impij Pij con-
 tra M. V. & Regnum hoc furias de re-
 diniuo excitauit, & quasi postliminio
 in Hyberniam & Angliam per suos e-
 missarios, Iesuitas, seminatores, & de sua
 cohorte alios reuocat.

Atque idē Iohānes Gerson alibi hanc obie-
 ctionē occupat & soluit: Iubebit (inquit)
 inquit

Epistola.

Iohan. Ger.
ibidem antea

alter summus Pontifex quod vastetur
regnum Franciæ igne & gladio. Dice-
mus (inquit) quod Regis erit resistere, &
iubere quod ei nō obediatur sed resistere,
hoc enim phas est agere cuicumq; in quē
vim illicitam vellet inferre etiam verus
Papa. Haftenus Gerson: Et subiicit præ-
tereà adhuc: Non est (inquit) pax iube-
bit ipse idem (Pontifex) quod vnio ad
pacem Ecclesiæ non quærat vijs con-
uenientibus & congruis, aut etiam per e-
um iuratis, aut quod Ecclesia nequaquā
congregetur ne forte ipsum eiiciat. Dici-
mus quod omnium Catholicorum erit
resistere & non obedire. Haftenus Ger-
son. Sic ille in retris illis Papatus adhuc
tenebris, quum Euangelij iste fulgor
Christiano orbi non dum illuxerat.
Tum enim in illa Papatus nocte be-
nigni illi Christi vicarij (vt de Gregorio
nono Iohannes Cuspinianus) immani-
bus execrationibus in mūdi Monarchas
& Principes irruerant, & maxima impe-
ria horrendis castris & bellorum civi-
lium carnificinis funestabant: sicut lu-
culentis clarissimorum Imperatorum
Henrici

Henrici quarti, Henrici quinti, Friderici primi, Friderici secundi, & Ludouici Bavarum exemplis postea particulatim & plenissime & plenissime demonstraturus sum.

Hoc etiam Iohannes Gerson publicis in perceptis & principiis recenset: de principiis Vim vi licet repellere. Phas est unicuique se tueri & rem suam defendere contra vim iniustam. Qui suo iure utitur nemini facit iniuriam, Haftenus Gerson. At V. M. quæ armis a Pontifice abstinet & Christianæ pacis alumna extitit, & pacificandis Christiani orbis tumultibus præclaram operam impendit, pontificia tamen ex fabrica (quæ perpetuò contra Ma. V. fumat) clandestinis perduellionum & seditionum portentis indies prouocatur. Hoc non est pascere sed (vt Iohannes Cuspinianus de Gregorio nono ait) radere, deglubere & deuorare saginatas. Ac vt ad Eugenium Pontificem, Bernardus scribit: Dæmonum magis quàm ouium pascua hæc. Sic factitabat Petrus, sic Paulus ludebat? Bernardi verba hæc sunt. Et vt idem Bernardus

Iohan. Gers.
de principiis
iuris diuini
& naturalis.

Iohan. Cuspi.
in vita. Fride.

2.

Bern. de
consiliis.

4.

Bernar. codē
libro.

Abbas, Vrsp.
in chro. anno.
M, 185.
Urbanus. 3.
Turbanus ap-
pellatus fuit.

dus alibi: Pascere euangelizare est. At
 quàm procul ab hac Bernardi pastione
 abfuerunt, & quàm germanè illam quā
 Cuspinianus notauit saginam potius
 quā pastum expresse-
 runt. Pi^o quintus &
 Gregorius nunc decimus tertius, ceu bu-
 stuarius quidam cōtra M. V. bellator, cū
 Hybernico vexillo suo, non illo Petri &
 Pauli Euangelico, sed velut ab ipsis infe-
 ris emisso & Christianorū sanguine cru-
 entato. Non euangelici cœli sed Pōtificij
 orci hæc sunt, Abbas Vrsp. gēsis refert
 Urbanum tertium Turbanum a multis
 appellatum fuisse, ob incōsideratam eius
 & furiosam contra Fridericum cogno-
 mēto Barbarossā execrationem, qua no-
 uas in orbe Christiano turbas (a quib^o ali
 quātū respirauit) redintegrare conatus fu-
 it, At nihil hac Turbani nomenclatione
 (cuius a turbādo notio & explicatio est)
 Gregorio decimo tertio descriptius est.
 est enī illi nō sono sed sēsu germanissima.
 Quamuis literarum dissimilitudine
 dirempt^o ab ea sit, at vim & potestātē vo-
 cis penitus exhaustit, dū tā multa in Chri-
 stianis regnis nō solum ipse turbat, sed e-
 missarios illos suos ceu Christianæ pacis

& cōcordiæ turbines disseminauit: vt ille
 qui dormientibus hominibus sua ziza-
 nia proseminauit. Meritò igitur Tur-
 bani in nomenclationem Christiane pa-
 cis tantus perturbator insituius esse debet.
 Atq; Urbanus ille tertius qui primus Tur-
 bani cognomēto notatus fuit, nō diu ipse Abbas Vrsp.
 superfuit. Subijcit enim Abbas de eo his ^{ibidem.}
 verbis, sed nutu (inquit) Dei percussus in- ^{Vrbani. 3.}
 terijt, sedit enim annum vnum menses 6. ^{mors.}
 & dies 25. Sic Vrspergensis: Et de Boni-
 facio octauo qui cōtra Philippum Gal-
 liarum Regem cognominatum pulchrū,
 non solum execrationis verum etiam e-
 iectionis e regno fulmen iecerat, Sic Pla-
 tina scribit: moritur (inquit) Bonifaci-
 us ille qui Imperatoribus, Regibus, Prin-
 cipibus, nacionibus, populis terrorē poti-
 us quam religionem iniicere conabatur,
 quiq; dare regna & auferre, pellere homi-
 nes & reducere pro arbitrio animi cona-
 batur. Sic de eo Plati, Anagnie subita in
 illū irruptione & impressione facta, Phi-
 lippi Regis procuratione oppressus, Ro- ^{Rober. Gagu-}
 mā abductus, paulò post dolore extinct⁹ ^{nus de Fran-}
 fuit. Talem (vt ait Robertus Gaguinus) ^{gestis. li. 7.}

Platina. in vi-
 ta Bonifacii. 8.
 Bonifacii. 8.
 mors.

Abbas Vrsp.
in Chro.

Hadriani 4.
mors.

Iohan. Cuspi.
in vita, Fri. 2.

Innocentius. 3.

Abbas, Vrsp.
in chro.

Paulus. 2.

vitæ exitum habuit contemptor omniū
hominum Bonifacius, qui Christi præ-
ceptorum minimè recordatus adimere
& conferre regna pro suo arbitrio cona-
batur. De Hadriano quarto narrat Ab-
bas Vrspergensis, postquam contra Fri-
dericum primum execrationem Anag-
nix denunciaſſet, illum paucis interie-
ctis diebus in ambulatione, fontis cuius-
dam aquas libaſſe, & muſca in os ruente
& in gutture tam pertinaciter adheſe-
cente vt nullo modo eximi poſſet, ad ex-
tremum extinctum fuiſſe. Sic gutture lu-
it, quo peccauit: & muſca periit, qui Im-
peratoris in perniciem hyabat. Ipli Ro-
mani aduſores volunt (vt Iohannis
Cuſpiniani diſerta verba ſunt,) omnia
licere Pontifici, ac vtrunque poſſidero
gladium. Hinc illud Innocentij tertij ſu-
it, de Philippo Rege Henrici ſexti Impe-
ratoris demortui fratre, quod auditione
ſe accepiffe Vrspergensis refert: vel ab-
laturum ſcilicet ſe Philippo diadema re-
gium, vel illum ſibi inſigne Apoſtolicum.
Ex eodem fonte ſeu potius lacuna illud
Pauli ſecundi ad Platinam emanauit: i-

ta nos (inquit) ad iudices reuocas, ac si ne-
scires omnia iura in scrinio pectoris mei
collocata esse Sic stat sententia (inquit)
loco cedant omnes, Haftenus Platina: il-
lud Pontificijs ex scriptis decātātū illi in-
gessit: Papam omnia iura habere in scri-
nio pectoris sui.

At quæ de Hadriani Pontificis contra
Fridericum primum Abbatis Vrsper-
gensis sententia fuit? Sanè (inquit ille) De-
us qui per os Psalmistæ Dauid clamauit
contra excommunicationem Papæ per
pecuniam corrupti, declarauit illud Pro-
pheticum esse verum: Maledicent illi &
tu benedices, qui insurgunt in me con-
fundantur, seruus autem tuus lætabitur.

Abbas. Vrsp.
in chro.

Sic Vrspergensis: Atq; hoc luculenta ex-
perientia & sæpè & nuper & iam recen-
tissimè Ma. V. experta fuit: quomodo
maledicente & execrante Pontifice in-
dulgentissimus Dominus diras illius cō-
tra M. V. execrationes tot & tantorum
beneficiorum & illustrium liberationum
& successuum in cumulum verterit. Iam
enim quartum & vicesimum annum fe-
liciter florētissimī huius Regni clauom

*Pontificia
execrationes
diuina bene-
ficentia in
cumulum
commutata.*

Epistola.

tenuisti, frustra execrante & oppugnante Pontifice, & ipsos penè inferos cum illis perduellionum & seditionum furijs cōtra M.V. ciente. At paterna & profusa Dei erga M.V. & patriam nostram providentia & indulgentia Regni tui statum & fortunas omnes fortunavit, & tot annorum decursis tam feliciter curricularis prosperos Regni tui processus perpetuavit, vel inuitis inferis, fremētibus Pontificijs, gemente Gregorio decimo tertio, & non solū futilia execrationum fulmina, sed hybernica etiam vexilla, Iesuitica seminaria & vniuersam papatus sui sentinam contra M. V. commouente, Sordidat^r ille sordescat adhuc. Flagitat a nobis non solum luculenta veritas, sed aduersus Deum pietas & officij sanctitas, vt ingenuè fateamur quod verum est. Præsentissimam Dei patris erga patriam hanc nostram providentiam, opitulationem, & protectionem, in felicissimo hoc Regni tui decursu tanta tranquillitate & prosperitate hætenus circumuallato, magna cum admirabilitate sensimus. Novis indies documentis & experimen-

Apoca. 22.

tis

Epistola.

ante illis illa se in nos profundit, prolixis illi-
illis us in nos promeritis quotidie cumula-
cō. mur. Recentissima hæc quæ accefferunt
fusa in cumulū cuiusmodi immensę eius er-
pro. ga nos misericordiæ & munificentię
sta. trophęa & spectacula sunt? perculsis &
tot. quatefactis tanta eius erga nos indulgen-
icu. tia ipsis aduersarijs.

Vtinam pro coaceruatis eius in nos
Pō. beneficijs gratias vicissim quantas maxi-
tio, mas animi nostri possunt capere illi
mi. profundamus. Non eget ille gratulati-
tica. onis nostrę. Nobis gratis esse pro cu-
sen. mulatis eius in nos beneficijs non mi-
Sor. nus necessarium quam fructuosum est.
no. Pietate aduersus Deum & gratitudine
ad. non solum illius erga nos alimus be-
s, vt. neficentiam, sed de nouo etiam elici-
rz. mus. Gratis animis non euocata occur-
iam. rit, refugit ingratos. Citissimę benefici-
tio. orū eius grata recordatio obsolescit, nisi
hoc. crebro redintegretur, & gratijs habendis
& excitetur. Nec verborum solū sed vitę v-
ato, niuersę luculētę gratitudinē deus flagi-
us. tat. Qui Dei metuētes & verę religionis
en. colentes sunt, illorum perpetuus vitę

Hortatio vt
pro diuinis
beneficijs in
nos profusis
gratos nos
Deo prebea-
mus.

des

decursus iugem illi gratitudinem repræ-
sentat. Quæ humana fragilitas & verbo-
rum futilitas est, citò flaccescunt gratiæ
quæ verbis funduntur, nisi sanctæ vitæ fa-
ctis firmentur & stabiliantur. Suam ille
gratiam nobis vberimè impartiat vt in-
genuè & verè nos illigratos perpetuò
præstem⁹. Sic præclaros inceptus & pro-
speros progressus felices etiam exitus
consequentur. Nunquam ille nobis dee-
rit, modo ipsi non desimus nobis. Hoc
autem non aliter fit, nisi vera aduersus
Deum pietate & vitæ sanctimoniam defi-
cimur. Non solet ille indulgentissimæ
misericordiæ suæ cursum interrompere,
nisi nos fidei & impuræ vitæ corruptelis
fidem rumpamus illi. Alioqui sincera
religionis & pietatis rectis itineribus e-
untes & pergentes, fidenter Davidicum
illud & uos prædicare possumus: Domi-
nus exercituum nobiscum est, arx subli-
mis est nobis Deus Iacob. Continuo
subiicit, venite & videte opera Domini
&c. Quod si indulgentissimi erga nos pa-
tris & Domini opera contemplari libe-
at, quid aliud Regni tui (Illustrissima

Psal. 46.

Prin

Epistola.

Princeps) tanta serenitas & tot beneficijs
cumulata tranquillitas (quę redūdauit in
omnes) fuit, quam diuinę erga Ma. V.
& vniuersum hoc regnum cęu resonans
quoddam vniuerso in orbe Theatrum, in
quo profusę in M. V. & hoc regnum di-
uinę misericordię luculentissima specta-
cula intueri possunt.

Nunquam M. V. in Regni admini-
stratione, & rebus gerendis & perduelli-
um & conspiratorum patefaciendis &
profligandis consilijs diuina providenti-
a & indulgentia defuit. Fugerunt Aquil-
onares ante prælium, terga (iuxta Dau-
dicum illud) hostium tuorum tibi venit
Deus: vacillant Hybernici in ruinis. Ie-
suitica simulatio & sollicitatio quę ser-
pebat in operto, ex occultis insidijs in as-
pertum iam producta est. Pontificię fa-
bricę (quamuis adhuc contra M. V. fu-
mate non desinat) flamma refrigerata est.
Sed quiescere pontificię furię non pos-
sunt: cęu vltices et innes ad vindictam
concię. Pia proficiencia & prudenti
pręcautione opus est, vt columbina
simplicitas serpentis cum prudentia con-
currat

*Diuina pro-
uidentia in
principis &
patria nostrę
salute &
Regni admi-
nistratione
luculentissim-
a fuit.
Psal. 18.*

Mat. 10.

currat. At tamen diuinæ prouidentiae, humanae prudentiae & consilijs praeuocanti, prorsus fidendum est? Alioqui quātūuis cōsultissima & sagacissima illa sint frustrationem habitura sunt.

Illud vero nō solū nos qui in ministerio sub Christo Seruatore meremur, sed omnes cui⁹ cūq; fortunę & cōditionis qui intima fidelitate tibi subiecti sum⁹, statim ad pedes M. V. suppliciter te obtestamur, per illud Euangelicæ veritatis diuinū vinculū quo nos tibi colligasti: & indulgentissimam naturæ tuæ teneritudinē & profusā in fidelissimos tuos subditos pietatem, vt nostri te commiserescat in hac obtestatione nostra, quam non tantis verbis & vocibus quam intimis viscerib⁹ & medullis ad M. V. profūdimus, vt summa circūspectiōe & præcautione salutem incolumitatem valetudinem & vitā tuā Ecclesiæ Dei & nobis amantissimis tuis subditis omni qua potes ratione & cautione cōserues & custodias. Illo Orangij Principis luctuoso nuper exemplo dolēter afficimur, & grauiter commouemur. Et pij & præclari principis illius acer.

Epistola.

acerbissimo in vulnere, intima quadam
de M.V. sollicitudine fidelissimorum
subditorum tuorum viscera quaiuntur.
Quinum illud salutis & vitæ tuæ depo-
situm & pignus, quod nō tibi solum sed
& nobis & Ecclesiæ Dei accepisti, &
tibi & nobis & ecclesiæ Dei quan-
ta maxima cū cautione potes & Princeps
& patriæ nostræ Parens sanctissimè &
diligentissimè custodi. Nō opus est vt
generosam illam & insitam animi tui
in tuos indulgentiam verbis sollicitem
amplius, quæ tuorum ad supplicationes
indulgenter prompta & propensa esse so-
let. Quod superest M.V. prospicientiæ
& tuorum consiliariorum consultissimæ
prudentiæ (quæ pro salute tua non secus
ac pro vita sua fidelissimis consilijs excu-
bat) relinquendum est. Liceat tamē M.
V. cū gratia quæ ferè quotidianis fidelis-
simorū & M.V. cupidissimorum ho-
minū in cōgressibus & colloquijs agitan-
tur M.V. in sinū effundere. Huiusmodi
quippe illorū optata & vota sunt. Vtinā
M. sua hoc exemplo excitata summa
circumspectione incolumitati salutis &
vitæ

Epistola.

vita sua in posteritatem precauat: Nec
Regiam praesentiam nisi singulari cauti-
one & custodia comunicet: nec nisi fidos
& exploratos interuentores ad propin-
quorem praesentiam admittat. Utinam
vel in hoc genere nobis & ecclesiae Dei
& patrie saltem nimia esse velit, si quies-
quam in tanta pietate possit esse nimium.
Quod in hac partem potius propendet
ad salutem protectius & tutius est. Quanta
perduellionum feritas humana sub ef-
figie velut ex ipsis inferis in papatu mu-
per erupit: pontificios satores tantatum
immaritatum mellis (cui audissime in-
hyabant) sefellit. Utinam nostrae princi-
pi & parenti Elizabethae ab illorum in-
fidijs machinationibus & impressio-
nibus perpetuo praecautum sit. Haec fi-
delissimorum Ma. V. subditorum per-
petuis in optatis & sermonibus sunt.
Sic mutuum inter se pro salute meo-
lunitate & vita tua ut columbae genuerit.
Illorum erga Ma. V. obseruacia & fi-
delitati huiusmodi voces indulgentia tua
concedat. Et mea si in hoc genere nimis
officiosa aut intempestiua oratio fuerit
amori

amori nō audacia tribuat, Gratū solet esse
in hoc genere etiam quod nimīū est. Max-
imarū rerū prelettim de salute publica in-
cursātes curā, homines reddunt nōnunquā
curiosiores, Errato facilis venia quod ge-
nerosi officij & amoris e fonte profluxit.
Prolixa in hoc genere V. Ma. gratia & in-
dulgentia solet esse in tuos. Nos qui fidelissi-
morum in censu subditorum sumus, piarum
precum propugnacula extruere oportet cō-
tra pōticios furores & contra ipsos infe-
ros, Placato precibus Deo illorum formi-
dabiles furia non sunt.

Diuinitus quippe fulta V. M. fortuna est.
Perdifficile & periculosū est consistari cū
Principe nō humanis solū adminiculis cō-
munita, verum diuinis potissimum p̄sidijs
lecta. Nulla cōspirationum & cōsiliōrū cō-
sistere contra M. V. hacten^o fabrica potuit.
Quicquid cōtra te concrepuit, magni quod
momenti esset, statim erupit, nec citius e-
mersit quam statim oppressum, vel non lon-
go post interuallo repressum fuit. Quamdiu
Christo & veritati eius tuus principatus an-
cillatur (Præcellentissima Princeps) poten-
tissima euades. Hoc quippe Regnorum co-
lumen est, & Principum firmamentū. Quæ
diuinitus nō sustentantur Imperia mole ru-

Aduersus
Principes &
imperia di-
uinitus fulta
tentare ali-
quid pericu-
losum & præ-
cep̄ est.

Iohn. 10.

Psal. 30.

2. Reg. 2.

unt sua. Quid sine pietate potestas est? quæ
 supernè data etiam est vt Christus ad Pila-
 tū dixit. Periculosa & præceps potestas est
 quæ vera in pietate non fundatur, & sæpius
 vacillat potius quam in stabilitate est. Tu
 Domine in beneuolentia tua (vt de Regio
 statu suo Propheta David cōfiteatur) monti
 meo robur præstitisti, & continueuter addit:
 Abscondisti faciem tuam a me & conturba-
 tus sum. Dum Christo & eius Euangelio
 Regni & Imperij tui domicilium M. V. a-
 perit, Christum clarissimi huius Regni per-
 petuum habitatorem habitura es. Felicissi-
 mam tali habitatore nostram patriam, dum
 te altrice Christi sustentatur ecclesia & san-
 ctorum recreantur viscera, ille vicissim ve-
 getabit tua, & intimas medullas sua bonita-
 te & misericordia perfundet. Maeste hoc a-
 nimo (Princeps potētissima): inuictā te fa-
 ciet veritas, & religionis castimonia & san-
 ctitas insuperabilem. Nunquam suæ ecclesiæ
 alumnam diuina indulgentia destituet. Hui-
 è cælo fidentiæ obsignata sponsio est: hono-
 rantes epī se honore se affecturū, & se contē-
 nentes ignominiosos & viles futuros per
 prophetā ad Eli sacerdotem Dominus pro-
 nunciauit. Atq; hoc luculenta iam diu peri-
 clitatione M. V. compertissimum fuit.

Epistola.

Habes sancti ministerij & fideiū subdito-
rum pro tua salute & incolumitate fusas ad
Deū preces, perpetuos regni tui vigiles. Hij
regni tui (præclarissima Princeps) diurni &
nocturni vigiles sunt. Hij in excubijs apud
vniuersitatis hui⁹ parētem & dominum pro
salute, sanitate, & corporis etiā tui custodia
sunt. His in vigilia & statione manentib⁹ a-
pud Dominum pro M. & regno tuo, quid
nō piē orātes ab illo exorabimur? tua vigissi
in illos Regia indulgentia se profundat. Pe-
regrinātur illi in cælo pro tua & regni hui⁹
salute apud Dominum, & misericordie eius
ad thronū cōtinuos se deprecatores sistūt: tuū
nō apud mundi huius Principes, sed apud vni-
uersitatis huius monarcham perpetui orato-
res, Mirifica apud illum piarum precum effi-
cientia est. Iolue solis curricula vnica roga-
tiūcula interpellauit, Elias precib⁹ cœli clau-
sit & aperuit ad pluuias. Moyses ab Aaron &
Hur sustentatis ad supplicationem manib⁹
Israelitę fuderunt Amalachitas, Atq; idē fla-
grāte in populo ultione in illa cōquassatione
seu ruptura (vt verbi peres potestatem expri-
munt) quasi vallum quoddā se interposuit, &
diuinam seueritatē sæpe orando flexit. Stetit
Phineas (vt Propheta Dauid de illo ca-
nit) & placauit vel iudicauit, & sedata

Piarum pre-
cum præsidia
& propugna-
cula aduersus
hostes.

*Exod. 17.
Iaco. 5.*

Exod. 17.

Psal. 106.

Eodem Psal.

est plaga . Notabile illud est , eadem
voce & orandi & iudicandi vim & effica-
citatem esse cōprehensam. Et fructuosa v-
triusq; sensus in verbo ὁμοῦ affinitas & cog-
natio est, quòd in primarijs viris præcipue
qui cum potestate sunt, ista cōcurrere debe-
ant, orare & iudicare. Felicem ecclesiam &

Constantinus rēpublicam si qui iudicāt & publica autho-
ritate funguntur, orandi & supplicandi etiā
pietate præcellant. Constantinus ille cog-
nomento magnus qui tot victorijs claruit,
& Christianam religionē longè lateq; pro-
pagauit, sacros recessus ad preces fundendas
ex illa palacij sui frequentia & pompa cap-
tare solitus erat, & penetralibus in conclā-
uib⁹ abditus, suppliciter diuinā misericordi-

am implorare & feruenter obsecrare: vt Eu-
sebius de eo refert. Et in bello contra Licini-
um Imperatorem non solum precibus sed
ieiunijs etiā intra militaria tabernacula hu-

militer & demisse intentum illum fuisse idē
Eusebius narrat. Ac alibi de eodem his ver-
bis Eusebius vtitur: Imperator (inquit) quo-
niā piorum preces plurimum sibi ad custo-
diam omnium conferre iudicauit, has sibi
necessariò conquirebat: & ipse quoq; sup-
plex Deo factus præsidibus ecclesiarum vt
pro se supplicarent iniūgebat, Hactenus Eu-

Constantinus
Magnus.

Euseb. de vi-
ta Constanti-
ni. li. 4.

Euseb. de vita
Constanti-
ni. li. 4.

Euseb. li. 4. de vi-
ta Constan.

ebius: sic magnus ille non solum cognomi-
ne, sed imperio etiā & rebus feliciter gestis
Imperator, qui tot victorijs circumfluebat:
& in administrando imperio tam felici suc-
cessu circumuallatus erat, non solum ipse in
fundēdis ad Deum precibus profusa pietate
& flagrantia fuit, verum etiam piorum pre-
ces auidissimē ambiebat: fuit quippe hoc il-
li persuasum, illarum ceu sepimento quodam
vniuersum Imperij sui statum communitū
fuisse, & continuo illarum interuentu omni-
a felicius fluere, & vberius sibi diuinitus
affluere: quod quotidianis experimentis
cumulatissimē expertus fuit. Porro in nū-
mis etiam qui quotidiano in vsu erāt, effigi-
em suam erectis ad Deum in supplicando
manibus exarari curauit. Tantum potenti-
simo & insignitē Pio Imperatori in precan-
do Deum non solum studij verum etiam ob-
lectamenti erat, vt moueri vix nummus pos-
set, quin precum & pietatis ipsius omnes cō-
monefierent. Quasi muta hac supplicantis
effigie omnibus denunciarit, diuinæ miseri-
cordiæ & precum pietati se omnia sua
assignare, & omnes pro tantarum rerum
stabilitate & custodia suo exemplo & inui-
tamento ad preces pro se & regno suo fun-
dendas

Euse. eodem
in libro.

Epistola.

Theodosius
senior.

Theodoretus
lib. 5. cap. 24.

Euse. eccle.

hist. li. 5. ca. 5.

Tertul. in A-
pologe. cap. 5.

Theo. lib. I.

cap. 14.

dēdas cōpellet. Theodosi^{us} Imperator senior
nuncupatus quum contra Eugeninum tyran-
num bellum gereret, precibus prius quā ca-
stris pontentiam eius fregit, & totā noctem
orando transmisit, quū insequente die tyran-
nū ab exercitu multò instructiorem vicerit,
& in potestatem suam redegerit. Christia-
norum illa legio quam Melitinam appella-
bant, Marco Aurelio bellū contra Germa-
nos & Sarmatas mouente, quum in procin-
ctu contra hostes erat subitò prouoluta in
genua, precando felices successus diuinitus
fortita fuit, fulmine profligatis hostibus &
profusa ad recreandū exercitum pluuia: vn-
de illa legio κεραιωβόλη & fulminea po-
stea nuncupata fuit. Atq; Tertulliani autho-
ritate commendata & cōfirmata etiam hec
historia est. Alexander Constantinopol-
itanus Archiepiscopus templi in secessu &
claustris inclusus cum Macario feruenti pre-
catione humistratus, & in pauimento o-
rans cum plangore, Arrij blasphemam im-
pietatem mirabili & miserabili ad præstitu-
tam diem exitu oppugnasse scribitur. Ia-
cobus cui Iusti cognomētum fuit Oblias e-
tiam nuncupatus erat, quod tanti est ac mu-
nimentum & iustitia populi, elucidantē sic
illam

illam vocem Eusebio: cuius genua precandi
 & supplicandi assiduitate ceu camelorum Euse. eccle. hi.
 sensu orbata fuisse ob procumbendi assidu- li. 2. cap. 23.
 itatem Eusebius scribit. Quid de diuina pre-
 cum vi & efficientia siue in Ecclesia siue re-
 publica pluribus exemplis opus est? Hæc
 propterea a me adducta in rem presentem
 sunt, vt contra communes & coniuratos
 M. V. & patriæ nostræ hostes tanta nuper
 effrenatione effratos, ad precum præsidia
 & propugnacula quotquot intima M. V.
 fidelitate obstricti sunt excitent: vt pugnis Esa. 30.
 eleuationis manuum (de quibus Esaias Pro-
 pheta), & cordibus pariter & manibus in
 cælum leuatis (vt in lamentationibus Iere-
 mias) cōtra illos è cælo dimicemus. His spi-
 ritus machinis omnes crudelissimorum cō-
 filiorum cuniculos, quantumuis contra M.
 V. & regnum hoc intentos illis executi-
 enus, & illas Pontificiarum perduellio-
 num penetrales pestes in apertū proferem⁹.
 Fidenti & exelso cōtra illos animo sumus in
 domino. Ac vt Asam Regem Iuda, Aethio- 2. Para. 13.
 pum a cæde & victoria redeuntē obuius A-
 zarias Propheta affat⁹ est: Domin⁹ (inquit)
 vobiscum cum fueritis cum illo. (Ac ad-
 dit) si quæsieritis eum inuenietur vobis, si

Epistola.

Esa. 7.

2. Para. 2.

Psal. 62.

Esa. 63.

Lu. 1.

vero reliqueritis eum relinquet & vos. Sic Azarias Prophæta. Utinam diuinum hoc eius effatum intimis omnium medullis haberet. Quippe omnis fidentia & prosperitatis prora & puppis est. Ne timueritis a caudis titionum istorum fumantium, vt Dominus per Esaïam internuncium ad Ahas Regem loquutus est. Ac vt exercitum suum in procinctum contra hostes eductum Iosaphat Rex piè & animosè alloquutus est: Credite (inquit) in Domino Deo vestro & securi eritis. Credite Prophetis eius & omnia euenient prospera. Et Dauidicam vt etiam cohortationem audiamus: sperate (inquit) in eo omnis congregatio populi, effundite coram illo corda vestra, Deus adiutor noster in æternum. Quippe non magis suæ misericordiæ viscera continere potest à nobis quum piorum precibus pulsatur, quàm sol fulgorem aut ignis calorem suum denegare. Clamemus illud Esaïæ, vbi multitudo vel commotio viscerum tuorum & misericordiarum tuarum? Illud Zachariæ ingeramus: per viscera misericordiæ Dei nostri in quibus visitauit nos oriēs (vel germen) ex alto. Spiritum gratiæ & beneficentiæ (vel vulgata vt vertit) precum effundat in nos misericordiarum

Epistola.

Sic arum indulgentissimus pater, sicuti per Za. Zach. 12.
oc chariam Prophetam dulcissimè nobis pro-
he- misit, vt nos illi pijs precibus corda nostra
ta- profundamus, & ille suarum gratiarum &
u- misericordiarũ largitatem in M. V. & vni-
ni- uersum hoc regnum effundat. Hoc in istis
e Pontificiarum perduellionum portetis M.
in V. summo solatio esse debet, quòd his ar-
sa- mis spiritus cõtra immanes istos tui Regni
st- hostes fidelissimi subditi tui & publicè &
& ptiuatĩ excubent & militent. Habes fidelissi-
m- morum tuorum subditorũ nõ solum profus-
ti- las preces sed intima etiam viscera, quæ ceu
n- vallum quoddam pro tua salute hostib⁹ op-
n- ponent. Per tot corporum oppositus & vis-
or cerũ valla petẽda es. Sic amari a tuis aua. Fē
æ licissima hoc animo. Hoc fidelissimorum
o- subditorum amore munitissima es.

Magni Christianæ Principis aduersus de-
um pietas est. Christum pijs legibus Cõstan-
el tinum Imperatorem prædicasse Eusebius
r- scribit. Principum de Christo hoc pteconi-
s- um est. Sic M. V. pijs legibus Christum cõ-
o- tinuos viginti amplius annos prædicauit. V.
i- tinam illos in multos vicanos æquabili &
vt prospero decursu, magno Christi ecclesiæ &
io Regni huius bono, propagare & perpetuare
n possit.

Eusa. de vita
Constant. li. 1.
Constantinus
pijs legibus
Christum
prædicauit.

Piorum Prin-
cipum prospe-
ra Imperia.

Euagrius lib.
3. cap. 41.

2. Par. 33.

2. Par. 35.

possit, Largissimus munerator est, cui Regi-
tus status ancillatur. Quot ille in tuā, Cam-
plissima promerita & Regia ornamenta ef-
fudit verius quā collocavit. Mirabiles & illu-
stres illę liberationes quibus Regiā tuā perso-
nā nobilitavit, quanta omniū cū admiratio-
ne & piorū gratulatione per orbē Christia-
nū resonāt: Prosperis vñ fuerūt imperijs qui
Dei timentes & illibatae castaq; religionis
retinentes fuerunt: vt Euagrius multorū in
hoc genere Imperatorum recordatur, quo-
rū pietate propagatū & exaggeratū imperiū
fuit: statum enim Imperij vna cum fide no-
stra creuisse dicit: & impiorū etiā Imperato-
rum nomina & exitia recensuit. Sacra histo-
ria huiusmodi in vtramq; partē exemplis a-
bundat. Quā prospera fortuna in publica
administratione & rebus gerendis vñ sunt
David, Salomon, Roboam etiam, Abia &
Asa Ioas Amasias & Vzias, quādiu ex ani-
mo & verē Dei colentes & rectę religionis
retinentes erant, Iosaphat & Iotham Vzias
filius, Hezechias & Manasse posteaquam
anteactę vitę intimē illum pœnituiſſet, &
ex impio pius in Principem commutatus
fuiſſet, ac diuinus ille Iosias cuius immaturā
mortē & piorum omnium orbitatē, quū
contra diuinam denūciationē cum Necho

Epistola.

Rege Aegypti cōflizisset & occubuiſſet lu-
tuosis lamentis & Prophetico plangore Ie-
remias Propheta in ſuis lamentationibus
proſequutus eſt, & Hieroſolymitani omnes *Iere lamenta
tiones.*
cantores & pſaltriæ lugubribus illum catio-
nibus publica authoritate & ſolemni ex cō-
ſtituto deplorauerunt. Perquàm pium illud
Hermij Sozomeni eccleſiaſtica in hiſtoria
eſt: qui luculenta diuinæ prouidentię Prīci-
pum in Regnis & fortunis impreſſa veſtigi-
a & documenta animaduertat : è quibus
fidenter & piè ille pronunciauit: Mihi (in- *Hermij Sozomeni
eccleſiaſtica
hiſtoria. li. 9.
cap. 1.*
quit) ſanè videtur oſtendere Deus ſolam pi-
etatem Regibus & Imperatoribus ſufficere de-
ad ſalutem, & ſine hac nullius eſſe momenti
exercitus, robur Imperij, ac reliquum appa-
ratum, Sic Sozomenus ex clariffimis illis
diuinæ prouidentię experimentis & ſpecta-
culis, quæ ex perpetuo hiſtoriæ ſuæ decuſu
ob oculos ſibi obuertiſabantur. Quam præ-
clarè & piè Pulcheria virgo Arcadij Im-
peratoris filia (illic a Sozomeno celebrata) *Sozomenus i-
bidem.
Pulcheria vir-
go Theodoſij
infantis alum-
na & procu-
ratrix.*
Theodoſij infantis & fratris alumna & pro-
curatrix ab Arcadio relictâ in tâta poteſta-
te & publica adminiſtratione ſe adhibuit, pi-
etate præeunte & diuina gratia prælucente.
Hęc pijs Prīcipib⁹ in tâta rerū moderatione
& ad-

Epistola.

Chrisost, ser-
mone de Da-
uid,

Chrisost, in
gene. ho. 34.
1. Sam. 23.

1. Par. 12.

administratione in rebus feliciter capeffen-
dis obeūdis & perficiēdis sui spiritus lumen
præfert: sine quo affecta & manca mortaliū
omnis prudentia & prospicientia est. Cōsul-
tissimum & verum illud Chrisostomi est:
destitutos (spiritu Dei) necesse est claudicare
in rebus gerendis. Ac illud eiusdem alibi di-
uinum effatum est: Inexpugnabilis murus
gratia Dei. Dauid quum sic a Saule circum-
fessus erat, vt nullum sibi pateret perfugium
præsentissimam ex cælo opitulationē exper-
tus est, auerso & auocato Saule. Iosaphat
quum cōtra Regem Syriæ Regi Israelis A.
hab cōiunctus in bellum prodijset, subito
concitata in ipsū hostium cohorte mortis in
crepidine cōstitutus, vociferatus in cælum
est, statū diuinum illi præsidium præsto fu-
it, auersis hostibus, liberato Iosaphat. Sic Re-
gia v. vox diuinis auribus cōsuecat, vt nō ci-
tius Christi suauissimi Seruatoris auribus
insonet, quam eius in te misericordiam euo-
cet, & occurrat etiam non euocata, tuisq; tē-
poribus nunquam desit: & te longissimè ec-
clesiæ suæ & patriæ nostræ salutem & incol-
lumen esse velit. 12. Maij, 1582.

Magnificentissima Ma. V.

Studiofissimus & obseruantissimus
Mi. Rénigerus,

Capita rerum quæ in hoc libro tractantur.

Cap. 1.

DE tractationis ordine; aliorum librorum denunciatione, & mea voluntatis contra quicumque; interpellatorem professione.

Quod attinet ad hanc aliorum librorum denunciationem (ne mihi aut lectori fraudi sit) quæcumque; in hac sententiam in primo capite aut alibi scripta a me sunt, cum hac assumptione (vel ut forensi verba utar) protestatione accipi volo, si hoc propositi prosequi mea in posterum voluntas fuerit. Quod meæ arbitrii in potestate & libertate, dum in integro res est, positum esse prorsus volo. Accedit quod quorundam experientia comdocefactus sum, huiusmodi apud nos commentarios præsertim Latinos herere ad metas, & sumptum potius Typographis nostris quam fructum afferre: ut quantumvis in his scholis authorum opera caleant, illorum officina frigeant: et vix reformidatione sumptuum periclitari illos in hoc genere audere. Proinde illorum etiam facietatis & sumptuum habendam rationem esse posthac putavi. Ac mihi optabilius est iam in his scholis iactato, portum inire studiorum & ocii, & valetudini his lubricationibus tentata, & occupationibus cæteris operam dare. Quocirca nulla me sponsione obligari aut interpellari, sed mea libertatis & arbitrii omnem hanc denunciationem penitus esse volo, cum re in posterum integra sine scribendum sine silendum esse putauero.

De

Cap. 13.

De Pontificiorum quorundam sermone
& sparsis noctu librariis, in quibus Pontificiorum
persecutiones & martyria deplorant & proclamant
& cuiusmodi diuos & martyres Christiano ore
commendatos, Pontifices antehac consecrarunt.

Peroratio, Peroratio cum monitionibus primum ad fratres
deinde ad refractarios contra veritatem, tertio ad
simulatores, postremo & generatim ad omnes,
ut a Pontificiarum perduellionum & se-
ditionum contagione studiose sibi
caueant.

DE LIBRI HVIVS ORDINE. DE SECVNDI LIBRI
QVEM COGITO ARGVMENTO
& partitione. De aliorum praterea quo-
rundam librorum contra pontificiam mo-
narchiā denunciatione, si in illis posthac per-
gendum esse mihi statnam, Et demex volun-
tatis contra quemcunq; interpellatorem
qui se ad respondendum interpō-
net professione

PRIMUM ORDINE: *Caput. 1.*

uis mei rationē in hoc
libro paucis explicabo. *Ordinis ratio
in hoc libro.*

A causa scribendi iustis-
sima & necessaria prin-
cipium petendū esse pu-

taui. Deinde quoniam principibus, &
omnibus qui summa potestate fungun-
tur, pontificia monarchia potissimū pe-
riculosa & insidiosa est: si vt antegressis
temporibus illa rerum in ecclesia potia-
tur: & maxime si popularium intus
in conscientijs & penē medullis adheret
cat: illos potissimū qui principatum te-
nent & summo cum imperio sunt poten-
tissimorum Imperatorum exemplis ex-

A

citandos

citandos putavi, vt maturè pro sua prudentia, fortunis suis & statui contra pontificiam rabiem, mobilem amicitiam, & murabilem gratiam prospiciant. Postea de Pontificum Romanorum contra Regiam Maximam machinationibus, emissarijs, furoribus, illorum perfactione, & exitu, ac ad extremum cum admonitione ad omnes, vt a conspirationum Pontificiarum contagione & seditionum machinis sibi caueant, hunc librum claudendum esse statui. Atq; de ordinis mei in hoc libro ratione & collocatione haec tenus.

Quod attinet ad secundum librum, quem contra Pontificiam monarchiam spectator; & aliorum deinceps quorundam librorum contra eandem monarchiam, & Nicolai Sanderi in libris de visibili ecclesia monarchia praecipua obiecta denunciationem, (quibus adhuc a gemine quod sciam responsum est) hoc apud me constitutum est. Quoniam multa interuenire possunt in medio, quae huius consilij mei cursum abrumpanr: nec mihi vel valetudinis meae, vel o-
cij

cij, vel cæterarum opportunitatum ratio
constet in posterum: & operosus & spif-
sus labor est, & scholæ contra Pontifi-
ciam monarchiam laboriosa, & præ-
sertim in Sanderi obiectis refutandis, il-
lis quæ maximè pondus habent, (non
enim omnem illius sentinam commo-
uere decreui:) idcirco cum hæc adiun-
ctione has contra Pontificiam monar-
chiam scholas & libros denunciandos
esse putavi: si per valetudinem, oci-
um, & habilitates cæteras mihi com-
modum erit in posterum: & nisi quid
propositum hoc meum excutiat, vt su-
perfedendum esse putem. Sic liberam,
& meæ semper potestatis hanc denun-
tiationem esse volo. Quod si per-
gendum esse putauero, exantlato in
secundo libro labore, qui cum pri-
mo quadam cohærentia coniunctus
est: illos etiam reliquos, quomodo
mihi per valetudinem, occupationes,
& opportunitates cæteras commodum es-
se videbitur suo loco & tempore, (si ita
videbitur) prosequuturus sum.

Secundi libri quem destinaueram,

hunc scopum proposui. Vt Pontificiæ monarchiæ fundamenta ex Apocryphis, & humanis cōmentis & principijs fluxisse, ex ipsorum etiam pontificorū scholis ostendam: nempe Roberti Holkot, Iohannis de turre cremata, cardinalis S. Sixti, Pauli Wan, Petri de palude, Nicolai de orbellis, Thomæ de Aquino & alij: ac proindè commentitiam prorsus & arreptitiam esse. Atq; hoc ordine partitionem eius instituendam esse putavi.

Prima eius in parte, Pontificiæ monarchiæ fundamenta & præcipua eius ex scripturis firmamenta, summam & breuiter percurrere & euertere statui. Atq; hanc partem, quoniam immensæ materiæ & tractationis est, si in reliquis libris quos ante commemini progrediendum mihi esse putauerim, aliàs per oculi suo loco particulatius & plenius tractaturus sum: hac verò in parte cursim tantum, & responsionum mearum ceu punctis quibusdam præcipua argumēta quæ pro pontificia monarchia obijciunt elidere consilium fuit: vt expeditam lectori

ri viam aperirem, in vera monarchiæ
eius principia & fundamenta intrandi.

In secunda huius libri parte pōtificiæ
monarchiæ germana fundamenta eluci-
dare, et illa ex apocryphis & humanis
inuentis emerfisse, ex ipsis pontificijs de-
monstrare proposui: quamuis illa scrip-
turis fucent, & antiquitatis quibusdā lar-
uis orbi venditent.

In tertia huius libri parte supremam
illam & dictatoriam clauium potestatem,
quam Pontifex ad se rapuit, penes eccle-
siam & generales illius cōuentus & con-
cilia esse, ipsorum etiam pontificiorum
ex autoritatibus & luculentis euentis,
vsu & periclitatione, ex ipsorū annali-
bus probare constitui. Quo posito, iacet
illud pontificiæ monarchiæ principium
& fundamentum, de suprema clauium si-
ne prouocatione potestate. Et statuitur il-
lud, penes ecclesiam supremū et præro-
gatiuum ius clauium esse: ac Petrū in illa
clauium promissione, & Christi ad il-
lum sermone publicam personam gessisse:
& omnes ex æquo Apostolos illas
accepisse.

Quarta eius in parte, iam a pontifice ad ecclesiam clauium suprema potestate traducta, ipsius etiam ecclesie & conciliorum eius firmamenta, in scripturis solis fundata & fixa esse confirmare institui : alioqui illorum etiam fluctuabit autoritas. Sic vt post pontificios anfractus, & conciliorum auctoritates, extrema analysis & recursus sit ad scripturas : sine quibus humana omnis autoritas vacillat.

Quinta & vltima eius in parte, ipsorum etiam Pontificiorum querimonias de immanibus sub monarchia eius corruptelis, & grauissima pietatis prolapsione : & quomodo ecclesie & conciliorum fidem & auctoritatem implorarent explicare proposui. Atq; secundi huius libri quem destinaui etiam, hanc partitionem & ordinem instituendam esse putavi,

De reliquis illis contra Pontificiam monarchiam libris, si porro in illis pergendum esse mihi in posterum tensem, hæc mei consilij ratio fuit. Quoniam proclamatae contra nos scholæ fuerunt,

fuerunt, & tantarum perduellionum
& seditionum monstra in operto erant,
ego missis manipularibus illorum mili-
tibus, (quod hominum genus vt ad au-
dendum proiectum, sic ad calumniand-
um præceptum est) summum illorum mo-
narcham aggrediendū esse putavi: vt pro
Pontificiarum machinationum contra
Regiam Ma. & patriam nostrā diritate,
ex Theologiæ castris & scholis sacram
vindiictam ab illo repetam. Quocirca
præter hunc conflictum, alios etiam cō-
tra pontificiam monarchiam destinaue-
ram. Atq; huius instituti mei hæc ratio
fuit. Postquā secūdo hoc in libro germa-
nissima pōtificiæ monarchiæ fundamē-
ta patefacta a me essent, quæ ex Apo-
cryphis & humanis principijs & postu-
latis profecta sunt: postea reliquis quos
intenderā in cōmentarijs & libris, præci-
pua firmamēta, & velut castellāna præsi-
dia, in quæ ex scripturis & patribus cōsu-
gere cōsueuerūt, quæ Nicol. Sāderi præ-
cipuis & palmaribus illis in obiectis cō-
præhensa sunt, particulatius & latius
prosequi proposueram: modo hunc

quem intenderam cursum, tenendū esse in posterum statuerem, ac non potius super sedendū esse putarem.

Tertio proinde libro hoc argumentū proposueram. Vnicum & solum vniuersæ militantis ecclesiæ caput et Monarcham Christum Seruatorem esse, ac pontificium et secundariū, de quo illi somniant subdititium esse.

Quarto libro hoc argumentū destinauerā, A Christo Seruatore nullum istiusmodi in vniuersa militante ecclesia visibilem Monarcham constitutum fuisse, nec vniuersa ex Scriptura confirmari posse.

Quinto libro hoc argumentum constitueram. Petrū nullam istiusmodi in vniuersa militante Ecclesia monarchiā sibi assūpsisse, aut administrasse: nec ceteros Apostolos illum ceu a Christo vniuersæ Ecclesiæ monarchā constitutū agnouisse, vel eius monarchia se obstrictos fuisse, recognouisse.

Quinti et vltimi hoc argumentū proposueram, Prisci illi Romani Pontifices maximam partem martyrio coronati,

nul-

nullam istiusmodi in vniuersa ecclesia
monarchiam administrauerūt: nec anti-
quissima ecclesiae ex memoria, historia,
periclitatione & praxi confirmari po-
test. Sed Phocas truculentus ille Mau-
ricij imperatoris interfecto, parricida,
& perduellis, inter Constantinopolita-
num & Romanum Archiepiscopos cō-
trouersum titulum primus Romano
pontifici Bonifacio tertio adiudicauit:
ceu reptitius in imperium, occidentali-
um aucupans gratiam. Qui titulus illo-
rum a Phoca praerogatiuus, postea per-
crebrescentibus discordiarum semina-
rijs, & ruinis imperij, & Pipini Gallia-
rum regis procuratione & adminiculis
in Italia, (qui pulso Childerico vero Gal-
liarum rege Zachariae Romani Pontifi-
cis gratia & autoritate interposita, reg-
no ipse potitus est, & a Stephano secun-
do in eodem postea confirmatus est) se-
sim propagatus, & in immensum postea
exaggeratus est, & tantam ad immodera-
tionem creuit. Atq; sic posteriores illos
contra pontificiam monarchiam libros
ordinandos esse putavi: si in illis pro-
gredi

gredi posterius mihi videbitur, nec fu-
per sedendum illis esse putauerim. De quo
postea meo arbitratu statuendum esse
decreui.

Iam de mea voluntatis contra quęcunq;
interpellatorę professione paucis dicendum
est. Si quis in medium venerit, qui me ad
respondendum prouocauerit, quę de po-
sterioribus his libris proposita erant, ad
responsiones traducenda sunt, si causa fla-
gitet, & responsione dignum iudicę, &
capessendam hanc operam decreuerim.
Hoc tamen pręmonendi causa dictum a
me sit. Si quis pontificię scholę ex emis-
sarijs, tyronibus, & gregalibus se mihi
opponat: cuiusmodi multi apud nos e-
merferunt, leuis armaturę velites, verna-
culis potissimum codicillis nobis infestis
atrocibus maledictis mordentes, & quasi
venenatę vespę conuiciorum aculeos
infigentes, & relictę causa contra perso-
nas maledicę se efferętes; (quo elenchę a-
pud vernaculos & circumforaneos illo-
rum scriptores nihil crebrius est) huic si-
lentij grauitate responderi, & futilitas il-
lius nemine refutante citissime frangi po-
test.

est. Sed si veteranus aliquis stataria
scholarum in pugna rerum momenta &
pondera afferat, quum in rem presentem
veniero, de eo statuat prout ex usu esse
videbitur. verum si fracta tantum & sæ-
pè refutata argumenta regerat, vetera re-
texat, & longo usu tritas & penè obsole-
tas scholas ingerat, quid opus eodem sæ-
pe in cœno peruolutari? Penes intelligē-
tem lectorem iudicium sit, an nouæ re-
sponſionis egeat, qui ante conuicta & fe-
rè explosa tantum replicat. Atq; hætenus
de primi huius libri ordine: de secundi
quem cogito argumento & partitione,
& de aliorum etiam quorundam libro-
rum denunciatione, si mihi illos proſe-
qui in posterum oportunum & commo-
dum videbitur; & de meæ voluntatis cō-
tra quemcunq; interpellatorem (si quis
intercurrat) professione.

De

DE CAUSA CONTRA
Romanum Pontificem

scribendi iustissima & necessaria,
cum exhortatione ad Pontifi-
ficios paulò equio-
res.

2. Cap.

VAMVIS PVB.

licis a lucubrationibus
& commentarijs absti-
nere decreueram, tanta-
tamen Pontificiarum
machinationum contra

Regiam Ma. & vniuersum hoc Regnū
immanitate, & Pontificiorum nuper ef-
frenatione, in excitanda & redintegran-
da pontificis monarchia, non solum gra-
uiter commotus sum, verum etiam ad
scribendum, (qui nihil huiusmodi in a-
nimo versabam) inductus. Sensim labo-
re cepit ille meus penè confirmatus ani-
mi sensus antea, & propositum illud in-
tra priuatos studiorum parietes me con-
tinendi, nec me committendi in publi-
cum. Vicit tamen propositum hoc meū
importuna contra Regiam Ma. & reg-
num

R A num hoc pontificiorum nuper procaci-
as, & intolerantia non ferenda. Acces-
si ad causam publicam, illorum im-
mani audacia stimulatus, & tanta rerum
ipsarum indignitate percitus, ora solui,
in altum prouectus, Pontificio in salo
lactatus, ventis vela dedi: foeliciter aspi-
ret Dominus, Illius Monarchiae contra
subditiā hanc iuseruio: Pontificiorum
procacitatem repellendam, effrenatio-
nem frangendam, & immanitatem orbi
 patefaciendam esse putavi. Christi sum-
mi Monarchae nostri cedat hoc in glori-
am, cui hanc operam dicamus. Sibi velit
esse commendatam, ecclesiae fructuosā,
& pijs fratribus cōsolabilem. Ac ut om-
nibus constet, iustissimam & necessariā
mihi scribendi contra pontificiam mo-
narchiā causam & materiam suppedita-
tam fuisse: Pontificiarum molitionum
monstra & perduellionū portenta, quae
partim effudit in propatulo, partim in
occulto contra Regiam Ma. & regnum
hoc aluit hoc in libro explanaturus sum.
Recentius ergo memoriae historia texen-
da est: cuius in hoc libro pronuntior
potius

potius quam scholarum contra illum a-
ctor futurus sum. Ceteroquin theolo-
giæ sæpe in spacia veniendum est: de su-
perstitiosa Iesuitarum secta, de Pontifici-
orum diuinitatibus & martyribus & suborna-
tis titulis & nomenclationibus, quibus
perduelles & seditiosos in vulgus vendi-
tant: & si quid aliud intercurrat, quod
theologiæ e fontibus libandum est. Quo-
circa hic liber mixtæ quodammodo tra-
ctationis est, et partim historiæ in expli-
catu versatur, partim theologiæ ex riuulis
decurrit. Erunt etiam omnes mihi in tan-
tarum, rerum pertractatione æquiores.
Quoniam de tam atrocibus rebus horri-
dior, & quodammodo offensior oratio est,
& vel sola commemoratione piorum in-
timos sensus consauciat. Sit ergo iustis-
simo dolori venia. Tantarum enim re-
rum indignitas non solum homines, sed
penè stipites stimulare posset. Atque hæc
me causa ad scribendum impulit non so-
lum iustissima, verum etiam necessaria.
Alioqui publicis in commentariis nun-
quā stilo merere cogitavi, ac scholarum
sub signis cōspici in publico. Non nobis
solum

solum nati sumus. Nō licet nobis sēper
esse tranquillis. Nec securis esse semper
expedit. Concussa tot machinis veritate,
appetita tot insidijs principe, iactata tot
procellis patria, pro veritate principe
patria laboribus defungi piū & præcla-
rum est: & tatorum aduersariorū nō so-
lum tedia verum odia etiā deuorare. Cō-
solabilis causa, quāuis operosus labor est.
Flagitant ecclesiæ tempora, & suo iure
poscunt aliās alios in laboriosam hanc
palestrā, ne onus officij & laboris defu-
gere videamur. Nō ego audacior ceteris,
aut laboriosæ huius prouinciz tot curis
exercitæ appetentior, qui inuitior penē
accesserim, semper studiorum colens, &
ocij, præsertim hac ætate, & multarū oc-
cupationū interuentu, & sæpe concursu.
Sed non ita emeritis scholarum stipēdijs
huic vacationi & studiorū otio indul-
gendum statui, quin pro veritate Princi-
pe & patria contra Pōtificias effrenatio-
nes, & monarchiā stringendū esse stilum
putaueri. Vel ipsos pōtificios si parum-
per similitudinē ponere, & animi æquitatē
induere velint arbitros adigere liceret,
si

si non iustissimam atq; adeò necessariam
causam in rem præsentem adducamus:
toties nõ solum prouocati in propatulo
per pontificios emissarios: qui contume-
liosius codicillis pungunt, potius quam
in scholis pugnant: & in personas potius
insiliunt, quam rerum quæ in cõtrouer-
siam veniunt pondera explicant, verum
etiam crudelissimis tantarum perduelli-
onum & conspirationum consilijs nu-
pet ferè eruentati. Qui inter Pontificios
candidiores sunt & inueteratæ maleuo-
lentia felle non suffusi ipsi iudicent. Il-
los appello æquiores, qui pugnaciter &
maliciosè veritati non repugnant: sed
pendent animi, licet in papatum propè-
si, at non penitus præfacti, & contra ve-
ritatem efferati: & qui luctuosam illam
Christiani sanguinis profusionem hor-
rent. Illos pro ipsorum modestia non
solum humaniter appellandos, verum e-
tiam horratione mea iuuandos arbitror:
Ne illis offensioni oratio mea sit. Nulla
contra istiusmodi acerbitate commoue-
mur. Quin hoc vicissim candore & in-
genuitate illos compensamus. Summum
illum

illum vniuersitatis huius Monarcham
impendiò precamur, vt tenebricosis il-
lorum adhuc conscientijs, & externa-
rum etiam legum repagulis vbicumq;
oppressis, dignetur cœlesti gratia illuce-
scere: vt eiusdem nobiscum fidei & veri-
tatis (cuius certissima é cœlo victoria
est) perpetuò obseruantes sint. Vtinam
quod salutis ipsorum causa opto, cum
hoc candore & sincera animi ingenuita-
te in sacras theologiæ scholas pro verita-
te contra pontificias corruptelas ambu-
lent. Iudicium ferre contra veritatem, *Periculosa*
quamuis affectum & cæcum, periculo- *contra veri-*
sum est. Luculenta eius præconia & te- *satem cæco-*
stimonia vniuersa iam in ecclesia fulse- *rum & erra-*
runt: et contestata diuinitus humanas *tium iudicia*
amplius censuras non reformidant. Ip- *esse.*
sa contra eos veritas testimonium dicet,
qui falsis illâ testimonijs & iudicijs op-
pugnant. Magna veritatis vis & diuini
spiritus efficientia est. Non humanis
consilijs aut auspicijs tanta veritatis lux
felicibus per tot regiones & regna in-
crementis propagata est. Difficile est re-
pugnare Deo, vt Gamaliel in concilio: *Act. 5.*

2. Cap. Ad Pontificios equiores hortatio.

Act. 5.

Ioh. 12.

Mat. 11.

Iohn. 15.

Iob. 9.

Iohn. 3.

*Orig. in Hier.
ca. 12. hom. 18.*

& contra stimulum calces, vt ad Paulū dixit in via dominus. Nobis in sepulchro cōditis, in perpetuum viuet & vincet hæc veritas. Illa de refractarijs æternos triumphos reportabit. Sermo (vt Christus inquit) quem loquutus sum, ille iudicabit eum vltimo die. Væ tibi (vt Seruator ait) Chorazin, væ tibi Bethsaida. Si non venissem (inquit) & loquutus ~~non~~ essem, peccatum non haberent: nunc autem non habent quod prætexant peccato suo, Si cæci essetis (vt Seruator alibi) non haberetis peccatū, nunc verò dicitis videmus. Itaq; peccatum vestrum manet. Hæc est autem condēnatio (pronunciante Seruatore) quòd lux venit in mundum, & dilexerunt homines potius tenebras quàm lucē. In luce cæcantur tenebris: sua obstinatione periūt. Præclare

Origenes: Pater inquit qui in cœlis est erudit homines siue per se, siue per filiū, siue per spiritum Sāctum. Et vt ad minora (inquit) veniamus. Erudit per Paulum, per Petrū, per alium quēlibet sāctorū. Tātum dei spiritus & dei sermo descēdat & doceat. Hactenus Orig. Ac idē Origen. alibi: Populus (inquit) ægrotabat variis

lāguoribus, & misit illis omnes medicos
prophetas deus. Vnus ex medicis Hiere. Orig. in Hie.
ca. 15. ho. 11.
corripies peccatores? Sic Ori. faxit deus
vt aëgris consciētij diuina pharmaca ex
scripturis & illarū scholis medicinā faci-
ant. Tertullianus cuius antiquitas ab A-
postolicorū tēpotū vicinitate non ita lō-
go intervallo abfuit de suis tēporibus sic
ait: Christi regnū & nomē vbiq; porri-
gitur, vbiq; creditur (& postcā.) Omnib⁹
tribuitur æqualiter: nō regis apud illum
maior gratia: non barbari alicuius impe-
riofī lætitia: nō dignitatum aut natalium
cuiusq; discreta merita: Omnibus æqua-
lis Rex, Iudex deus & dominus. Sic Ter-
tullianus. In nobis solum deficimur, in
illo nihil nobis defit. Ferit aures nostras
& sua luce oculos nostros perstringit di-
uina veritas: solum vt sincera & simpli-
ci sanitate illam capeſſamus. Nostra enim
(vt idem Tertullianus ait) institutio de
porticu Salomonis est, qui ipse tradide-
rat Dominum in simplicitate cordis Tertul. de
prescrip. hare.
esse quærendum. Caueant ergo qui
contra veritatem tument & sua contra
allam iudicia præcipitant. Affectorum

2. Cap. *Ad Pontificios aequiores hortatio.*

*Cuiusmodi
affectorū &
cæcorum iudi-
cia sint.*

Act. 19.

Iohn. 18.

Esaï. 41.

Iere. 29.

Act. 24.

Act. 4.

*Euse. eccle.
hist. lib. 9. ca. 7.*

cuiusmodi iudicia sunt? Ut ebriorum insomnia: Nondum discussa crapula est: Veteri in ebrietate vacillant: ruſtāt suas intemperantias: Pontificiæ Popinæ nidores tantum exhalant. Huiusmodi illorum iudicia sunt. Quod sapiunt iudicant: quod sentiunt effutiunt. Vociferātur cum Demetrio cōtra Paulum: Magna est Diana Ephesiorum. Clamant cum cæca Iudeorum multitudine: Non hunc sed Barrabbam. Quis cæcus & surdus nisi seruus & nuncius Domini, vt cæca plebs de Prophetis. Insanus Ieremias Semēiæ Pseudoprophetæ. Pestifer & seditiosus Tertullo Paulus. Apostoli illiterati & idiotæ & Iudæorum concilio. Cæcus & stultus error Christianorum Maximo tyranno. Quam prauè & furenter iudicant contra Christianos, Demetrianus contra quem Cyprianus scripsit, Symmachus contra quem Ambrosius, Cellus, contra quem Origenes, & crescens Cynicus Philosophus de Iustino martyre, & Lucianus, Porphyrius, Olympius, Libanius, & litigiosæ illæ & cōcertatoriæ Philosophorū & Zophistarum

rum cōtra Christianos scholæ. Quid Athenis cum Hyerololymis vt Tertullianus? Quid luci cum tenebris vt Paulus? De videntibus cæci iudicant, de sanis ægri, de sobrijs ebrij, de veritate homines corrupti mente, & qui priuati sunt veritate vt Paulus ait. Mihi pro minimo est (vt inquit ille) vt a vobis iudicer aut ab humano die. Sed dies Domini declarabit, vt alibi idem dicit. Quicquid humanum est, opacum & tenebricosum est, nisi diuini verbi luce illustretur. Causa nō cognita, in præcipiti iudiciū est. An recurrit iudiciū exequutio. Barbara vt se rūt olim è cōsuetudine in Klage oppido charinthiano, post suspendiū causæ cognitionis & iudicium. Cæcorum & inconsideratè sua iudicia præcipitantium huiusmodi forum est. Tortor non iudex sedet ad subsellia. Vt Ocnus apud interos suos funes, sic illi sua torquent iudicia. Vindicta potiusquam iudicium est. Huiusmodi eorum qui iniustas & cauterio notatas (vel vt alij resectas Pauli verbū interpretantes) habent conscientias, iudicia sunt. Prouocamus ad dictatoriam

Tertul. de præscrip. hære.

2. Cor. 6.

1. Ti. 6.

1. Cor. 4.

1. Cor. 3.

Iohan. Auba-
nus de mori-
bus gentium
lib. 3.

Prouocatio
ad dictatoriā
verbi Di. aucto-
ritatē a iudicijs huma-
nis.

2. Cap. Ad Pontificios equiores hortatio.

*Habac. 2.
Soph. 1.*

2. Ti. 3.

Psa. 19.

Osee. 14.

Psal. 12.

*Tertul. de
præscrip. hære.*

*Iren. aduersus
Hære. Valenti,
lib. 3. cap. 1.*

verbi diuini potestatem. Sileat a facie domini vniuersa terra vt propheta Habacuc ait. Omnis Scriptura (vt Paulus ait) diuinitus est inspirata, & utilis ad doctrinam, ad redargutionem, ad correctionem, ad institutionem quæ est in iustitia, vt perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum perfectè instructus. Sic Paulus Lex domini integra & perfecta est (vt ait Dauid) conuertens animas. Rectæ sunt viæ Domini (vt Osee propheta inquit) & iusti in eis ambulant: prauaricatores autem impingent in eis. Eloquia domini eloquia munda (vt Propheta Dauid canit) vt argentum excoctum in catino terreo septies depuratum. Nobis (vt Tertul. priscæ antiquitatis author ait) curiositate opus nõ est post Christum, nec inquisitione post Euangelium: cum credimus nihil desideramus vltra credere. hoc enim prius credidimus, nõ esse quod vltra credere debeamus. Sic Tertul. Et qui antiquitate illum antecessit Ireneus. Nõ (inquit) dispositionem salutis nostræ cognouimus, quàm per eos per quos euangelium peruenit ad nos: quod quidem tum præ-

præconiauerunt, postea verò per Dei vo-
luntatē in scripturis nobis tradiderunt :
fundamentum & columnam fidei nostrę
futurę. Sic Ireneus. Et Epiphanius, licet
Ireneo & Tertulliano ætate multum in-
ferior: Hic (inquit) est character (catholi-
cæ ecclesię) a lege & prophetis Apostolis
ac Euāgelistis collectus velut ex multis
odoriteris virgultis antidotus bona. Sic
Epiphanius. Et Epiphānio antiquior
Athanasius: ad scientiam (inquit) dei di-
gestam canonis seriem putemus suffice-
re. Ac ætate suppar Epiphānio Chryso-
stomus: locus pascuę (inquit) est ver-
bum Dei. Quin ipse Iohānes Gerson Lu-
tetia Parisiorum olim cancellarius, &
qui diui cuiusdam dignatione ad Pauli
Lugdunensis honoratus fuit: Secūdū le-
gē euāgelicā (inquit) & diuinę scripturę
diuinitus reuelatę, debet regulari iudiciū
de fide & moribus subditorum. Quoniā
rectū est iudex sui & obliqui, sic Gerson:
Quippe mēdacia (vt Cyprianus ait) qui
antiquitate Tertul. proximē insequutus
est) nō diu fallūt: nō tētam diu esse, quā
diu illucescat dies: clarificato autem die

Epiphā. cōtra.
hære. li. 3.

Atha. li. de ex-
hor. mona.

Chrysosto. in
Psal. 22.

Iohan. Gerl.
de ori. iuris &
legum.

Cypria. ad
Corne. epist. 3

2. Cap. *Ad Pontificios aquiores hortatio.*

Tertul. de
prescrip. ha-
re.

Tertul. lib. de
carne Christi.
Tertul. de vir-
gi. velan.

Iohan. Ger. de
exam. doctri.
3. Princi. parte
confi. I.

& sole exorto, luci tenebras & caliginē
cedere, & quæ grassabantur per noctem
latrocinia quoq; cedere. Sic Cyprianus.
Nam vt Tertullianus ait (quem honoris
causa magistrum appellare suevit Cy-
priaus) Ipsa (inquit) doctrina eorum
cum Apostolica comparata, ex diuersi-
tate & contrarietate sua pronuntiabit,
neq; Apostoli alicuius authoris esse, ne-
q; Apostolici. Quia sicut Apostoli non
diuersa inter se docuissent, ita & Apo-
stolici non contraria Apostolis edidif-
sent, nisi illi qui ab Apostolis descie-
runt & aliter prædicauerunt. Sic Tertul-
lianus. Vnde illud eiusdem Tertulliani
ad Marcionem. Si Apostolicus es cum
Apostolis senti. Ac idem Tertullianus
alibi. Veritati (inquit) nihil præscribi po-
test: non spacia temporum, non patroci-
nia personarum, non privilegia regionū.
Viderint quibus nouum quod sibi vetus
est: sic Tertullianus. Ac Iohannes Gerſo
quē modò memorauī, laudat illud Dio-
nisiij: Nihil audēdū dicere de diuinis, nisi
quæ nobis a scriptura sacra tradita sunt.
Cuius (inquit) ratio est, quoniam scrip-
tura nobis tradita est tanquam regula

sufficiens & infallibilis pro regimine totius ecclesiastici corporis & membrorum, usq; in finem. Sic Gerson, Tāta illi scripturarum lux in sorbonæ parisiensis laterbris & tenebricosis papatus officinis exorta fuit. Ac idem Iohannes Gerson alibi, doctor (vt illum nuncupant) resolutissimus) Contemptus (inquit scripturæ cum suis professoribus sæpè duxit & ducet in errores. Vidit ille in tetrīs adhuc papatus tenebris & caligine, scripturarum suo seculo despicientiam multifarijs erroribus ianuam aperuisse. Hoc errorum & malorum omnium seminarium est, mundanis potentijs velificantur: humanæ sapientiæ Idolum colunt. Diaboli in regno (vt ait Cyprianus) genu flexo concupiscentiæ suæ Idolū, quisq; colit, Diuina sapiētia verbi & veritatis voce publicis præconijs, contra portentosam Pontificis monarchiam clamat. Non ancillatur illius erroribus Scriptura. Prodigiōsæ illius potentiae aliud querendū cōlumen est. Humana scilicet sapientia, principijs ad vulgi sensum permulcendū affabrè fabricatis:

Iohā. Ger. in tract. an liceat appel. a sum. pontifice, Gerson in die circumci.

Cypri, sermo. ne de ieiū. & tenta.

Mundana prudentiā & potentiam pāti. monarchie cōlumen esse.

2. Cap. *Ad Pontificios equiores hortatio.*

Gen. 11.

Apoc. 18.

*De effata
papatus se-
necta.*

*De quotidiana
eius sepul-
tura.*

catis; & mundana potentia plausibilis,
humanis cōsilijs stipata, & præsidijs val-
lata, vt arx illa babylonica exaggerata ad
cœlum. Intonuit vox illa de cœlo, descē-
damus & confundamus labium eorum,
vt de babylonicæ turris euerfione apud
Mosem dixit dominus. Et cecidit cecidit
Babilon illa magna, vt vox illa Angeli
proclamauit in Apocalypsi Iohan. Exite
ex ea (vt è cœlo Angelus exclamauit) po-
pule mi, ne participes sitis peccatorum
eius, & ex plagis eius accipiatis. In occa-
sum vergit Papatus: verbi claritate quo-
tidiè obruitur. Mundi senescentis extre-
ma iam ætas ingrauescit: effæta papatus
senecta nunc est. Extrema ferè in cre-
pidine iam versatur. Mortiferam a ver-
bo Dei plagam accepit. Magnificas illi
exequias parant. Nihil enim aliud tam
peruulgata iam veritate scriptis & com-
mentarijs suis pōtificij proficiunt, quàm
quòd honorificam illi parant sepultu-
ram: vt alicubi Augustinus de Mo-
saica lege indies obsolescente loquutus
est. Excitare è rediuiuo cupiunt verbi vi-
enectū & multis è regnis proiectum pō-
tius

tificia monarchia cadauer, & quacunq;
ratione possunt in integrum restituere.
Sed medicinam facere tantis eius vulne-
ribus nulla vis humana potest. Conferat
consilia, congerant cōmentaria, cumu-
lent præsidia, caducum & victū hoc mo-
narchia eius cadauer nullis humanis
præsidijs redintegrari potest. Perpetuò
flaccidū est quod è cœlo tactum est. Sed
emortuo velut è trunco nouæ quædam
Iesuitarū stirpes proseminatæ sunt. Ceu
pontificia è senecta postliminiò noua
quædā iuuetus efflorescēs. Scilicet nouis-
sima hæc eius fætura est. In Iesuitis qua-
si reiuuenescere sibi videtur. Illi cōcur-
sant per regiones, peragrant regna, peri-
clitantur omnia, vertunt ad extremum
omnia: vt illi tantarum (de quibus tam
peruulgatus apud nos sermo est) peduel-
lionū & seditionū nuper apud nos sato-
res. An illi quātumuis se offerāt ad scho-
las, aut ad pericula proiecti sūt, desperat
illius monarchie mederi se posse arbitra-
tur? Nunquā cōsanescant quæ è cœlo ac-
cepta vulnera sūt. Hæc enim vltima illius
senectus quā in Ecclesia iā trahit solēnis

*Iesuita se-
nescentis pa-
patus cen no-
ua quedam
iuuenius.*

*Pōti. monar-
chia vulnera
è cœlo accepta
nunquam
consanescant.*

quæ

2. Cap. *Ad Pontificios equiores hortatio.*

quædam sepultura potius, quam vita dicenda est, quæ vi verbi diuini elisa quotidie magis magisque marcescit. Quantumuis scholarum illius lacunas de nouo commouent, & nouis obsequijs & commentarijs illi litent, quid hæc aliud quam exequiarum eius quasi pompa quædam est, qua illi vltimis suis officijs & scholis honorifice parentant? Sic illi non sine magno mundi huius strepitu & apparatu monarcham suum sepeliri volunt. Futilis Iesuitarum ferocia est: ceu è naufragio tabulas pro illo colligunt. Cælo desperantes, ipsos inferos ciere, & in republica turbulenti esse caperunt apud nos, romanam in rabiem concitati. Scholarum laruas ostentabant, & salutaris nominis sanctimonias venditabant: at cuiusmodi perduellionum portentis piorum non solum animi verum etiam aures ab illis fumestatae sunt? Latere in reticentia decreueram, sed causæ publicæ stimulis fodior. E priuato protractus sum in publicum. Penes ipsos Pontificios iudicium esto, qui stomachosi non sunt, (quibus diuinam illustrationem, & veritatis patefa-

*Iesuita ciens
inferos, tur-
bulenti in re-
publica esse
incipientes.*

*Causa prop-
ter quam è
priuato tra-
himur in
publicum.*

patefactionem ex animo exopto) si nou
in hæc castra, non modò laceffiti sed im-
manibus portentis prouocati trahamur.
Quid ista bullarum busta, perduellio-
num portenta, seditionum furores, &
Christiani sanguinis horrenda helluati-
o? Quæ non solum effrenata sed effera-
ta etiam rabies hæc est? Quanta fera-
lium bullarum & bellorum immanitas
à Pontificibus Romanis Christianum
orbem antehâc depopulata est? Ac nisi
singularis Dei prouidentia pontificiam
rabiem & depopulationem ab hoc reg-
no nuper auertisset, quos ille contra re-
giam Ma. & regnum hoc furores effu-
disset? Iustissimus noster contrà illum
dolor est, intimis penè medullis &
ossibus inustus. Propterea arma capi-
mus contra illum, sed nostræ professio-
nis: saga fumimus, sed scholarum: gla-
dios stringimus, sed spiritus: & publica-
rum scriptionum stilos contrà illū acu-
imus. Summi monarchæ ad tribunal illū
sistimus. Vindiciarum agimus cum
illo, occupatæ Christi in terris monar-
chiæ. Nostra hæc commentaria Christi

*Pon. bullarū
in orbe Chris-
tiano sanguis-
naria rabies.*

*Iustissimus
Anglorum
dolor & pugo-
na contra Ro.
Pontificē est.*

in

*Christi ad
tribunal sub
dititius iste
monarcha si
stitur.*

*Caueant re-
fractarij qui
patefactam
orbi veritatē
oppugnant.*

in cōspectu, ceu comitia quādam cōtra
illum sunt, angelis pariter & hominibus
circumfusa. Sedet pro tribunali Chris-
tus. Subdititius iste monarcha Christi-
anus, rapitur ad iudicium. Sūmi iudicis
& suę monarchiæ vindicis in oculis &
auribus hęc geruntur, in theatro militā-
tis ecclesiæ in cælum vsque resonantis.
Vel ocyus misericordię in asylum fugiat
& hac amentia in posterum abstineat,
vel iudicium expectet. Illud tribunal il-
li denunciamus. Vtinam illud cogitet,
perduellionū sceleribus se soluat, arrep-
titix monarchiæ renunciēt, scripturarum
luci & veritati cedat, vinci se patiat in
præsentia, vt æternam vindictam ef-
fugiat. Caueant qui inter pontificios re-
fractarij sunt, & mordicus illius monar-
chiam defendunt, ne diuinis iudicijs su-
bito percellantur, quantumvis fulciantur
humanis. Iam diu orbi Christiano pate-
facta hæc causa est, & in solem & pulue-
rem producta; cōtestata non solum corā
hominibus, verum ipsis etiam Angelis.
Qui contra luculentam veritatem se
præfractum ostenderit, & babylonicas
illas

illas ruinas reparare, & pōtificiæ monarchiæ hyatus explere contenderit, caueat, quamuis ab his monitis securus sit, nē manifestam & in medio positam in veritatem incurrens, diuina & repentina in iudicia incurrat, & ob oppugnatam veritatem diuina vindieta vapulet, & suæ obstinationis grauissimas pœnas luat. Summus ille monarcha Christus Seruator sua gratia obduratos molliat, cæcos illuminet, & erraticas oues ecclesiæ suæ in sinum recolligat. Atq; hætenus de iustissima & necessaria scribendi causa & de mea ad pontificios paulo æquiores hortatione.

Ad

AD PRINCIPES ET OM.
 NES QVI SVMMMA CVM PO.
 TESTATE SVNT HORTATIO, VT
suo statui & fortunis a Pon-
 tificijs machinationibus caueant: positis
 in medio exemplis maximorum Imperato-
 rum, *Henrici quarti, Henrici quinti, Friderici*
primi, Friderici secundi, & Ludouici Bauari. De
 pontificum Romanorum fastidiosa in Prin-
 cipes superbia, & lubrica illorum fide,
 & mobili gratia, nisi ipso-
 rum ad voluntatem se
 forment.

8. Cap.

*Quid Ro. pōs
 si, sua potes
 statiprator.
 ant.*

AM AD PRIN-
 cipes & omnes qui sum-
 mo cum Imperio sunt,
 mea hortatio dirigenda
 est: vt pontificijs contra
 se conspirationibus, per-
 duellionibus, & seditionibus maturè vi-
 am obstruant. Summa illis prospicientia
 opus est, ne dictatoriam contra se pon-
 tificum potestatem & potentiam alant.
 Quippè lōga illā vsucapione cēu a Chri-
 sto per Petrū & pontificiæ successionis
 commen-

commentitios quosdam ductus in se de-
riuatam esse falsò gloriatur. Et hunc illi
ad scopum collineant, vt mundi huius ^{Scopus ad}
monarcharū, principū, & omniū quibus ^{quem colline}
summi magistratus mandati sunt cerui-
cibus, ceu perpetuum quēdam sine pro-
uocatione dictatorem se imponant. Quò
enim illi viam affectāt bullarum & per-
duellionum istiusmodi machinis, omni-
bus in promptu esse potest. Quod si hoc
monarchiæ ~~est~~ idolum Christianorum
intimis in conscientijs (vt olim in illis ^{Nē Pon.}
papatus tenebris) hēserit, quā hoc prin- ^{monarchiæ}
cipibus periculosum erit : pro sua pru- ^{idolum prin-}
dentia ipsi iudicent. Si enim hæc per- ^{cipes alant &}
suasio popularium suorum in animis al- ^{armēt contra}
tè radices egerit, nempe si Romanus ^{se.}
Pontifex furiosis bullis proscribat prin-
cipes, & publicis preconijs & interdictis
ceu hastæ subijciat, & vastitati exponat:
nisi qui ipsorum in fide, clientela, & po-
testate populares ipsorum sunt, pontifici-
æ sententiæ seruiant, fidelitatis sacramē-
to renuncient, obedientiæ repagula ex-
cutiant, & damnatoriam illius sententiā
pro virili adiuuent, etiam ad perduellio-

nes & seditiones cōtra suos principes efferati: periclitari illos apud Deū, & de animarū salute in discrimē venire, & ipsos damnatorijs etiam sententijs inuolui: quid in tanta pontificiarum bullarum futilitate & feritate principibus latis tutum & rectum esse potest? Aut frāgenda fides Principi, aut violanda deo. His enī cōpedibus populariū cōsciētias constrietas ceu captiuas abduxerūt. A Principibus igitur flagitat summa illa potestas, quæ diuina prouidētia illis delegata est, ne Pōtificiæ ambitioni illā prodāt, & ne bullas illorū ceu bellorū furiosa quædā seminaria contra se arment. Quid enim bulla huiusmodi est, quam vexillum quoddam perditis perduellibus & naufragis ad quod contra suum principem immani feritate cōcurrant? Quæ ubi percrepuerit, quasi commotis omnibus diuini & humani iuris fundamentis, & seditionum cōcitata quadam colluione, bellis omnia intestinis ardebunt. Tum Christiani sanguinis riui humanis ex visceribus decurrent, & corporum propè ferinus laniatus luctuosum omnibus

Bulla pontificia ceu seditionum & naufragorum vexillum.

nibus spectaculum præbebit: nisi his qui
 omnem humanitatem exuerunt & quo-
 rum exotica quadam barbaria viscera
 occalluerunt. Exemplo possunt esse Hen-
 rici hoc nomine quarti Imperatoris æ-
 rumnosa & funesta tempora, de quibus
 primum dicendum est. Postquam a Gre-
 gorio septimo (cui Hildebrado antea no-
 mē fuit) Hérico hoc nomine quarto Im-
 peratori pōtificiæ bullæ bellū indictū fu-
 it, quib⁹ non solū vniuersa Germania bel-
 lis intestinis conquassata, verum etiā or-
 bis Christianus pōtificijs procellis iacta-
 tus, & penē attritus fuit? Calamitosa
 Christiano orbi tempora illa extiterūt.
 Horum autem malorum omnium semi-
 narium, rabiosa illa pontificis execratio
 cōtra potentissimū imperatorē pronūci-
 ata fuit Hæc enī tantos postea ad motus
 bellicum cecinit. Apud Platinam his
 verbis contra Imperatorem furiosus pō-
 tifex futiliter fulgurauit: Imperatoria
 (inquit) administratione regiaq; illū de-
 ijcio; & christianos omnes imperio sub-
 iectos iuramento illo absoluo, quo fidē
 veris regibus præstare solent. Sic ille

*De Hérico. 4.
imperatore.*

*De Gregory.
7. execratione
contra impe-
ratorem.*

*Platina in vitā
Gregor. 7.*

Iohan. Cuspi-
ni, in vita
Henrici 4.

Rodolphus
dux a pontifi-
ce Ro. contra
Impe. concis-
satus.

Hildebrandus apud Platiuam. Hæc ful-
minis illius fax tuit qua Christianū or-
bem incendit. Postea Rodolphum quen-
dam comitem de Reinfeld (vt illum Io-
hannes Cuspinianus describit, quamuis
Platina Saxonix ducem, Vincētius Bur-
gundix ducem fuisse dicat) postea Sue-
uiæ ducem creatum, qui sororem Impe-
ratrix in matrimonio habuit, contra
Imperatorem sic inflammavit, vt Impe-
ratoris fide se abduceret, fidelitatis sacra-
mentum solueret, & imperium occupa-
ret. Iohanne Cuspiniano argutis verbis
pronunciante, non absq; cōcilio (inquit)
summi pontificis, qui principes Henrico
contrarios, a fidelitate & periurio absol-
uit. Fertur (inquit) præterea à pontifice
missa illi corona cum tali inscriptione:
Petra dedit Petro Petr^o diadema Rodol-
pho: Sic Cuspinianus. Hoc Rodolphi à
Pontifice ceu dotale regnum fuit, ipsi
postea principis suæ perduelli funestum
& exitiosum. Cum enim ex vulnere in
bello contra Henricum quartum accep-
to moribundus esset, his verbis lamenta-
bilem illius plangorem describit Abbas
Vr̄sper.

Vrspergensis: Fertur (inquit) in extremis
 positus, & abscissam dextram intuitus, ^{Abbas vrsper.}
 ad episcopos qui fortè aderant grauius ^{in chro.}
 suspirās dixisse: Ecce (inquit) hæc est ma- ^{Rodolphi exitus & plāgor}
 nus qua domino meo Henrico fidē sacra- ^{in morte corā}
 mēto firmaui. Ecce ego iā eius regnū & ^{episcopis.}
 vitā derelinquo. Videte qui me solū ei
 conscendere fecistis, & recta via viæ ve-
 stræ monita sequētem duxissetis. Sic Vrs-
 pergensis. Huiusmodi Rodolphi lamen-
 tatio fuit, quod rupto fidelitatis sacramē-
 to domini sui tam in illum prolixi pro-
 ditor & perduellis fuit: stimulantibus il-
 lum ad tantam rabiem episcopis, præci-
 nente & facem illi ad tantos furores præ-
 ferente ipso Pontifice. Nam amputata
 dextera ceu cœlestis iudicii documento
 quodam cōmotus: Ecce hæc (inquit) est
 manus qua domino meo Henrico fi-
 dem sacramento firmaui. Et Gregorij sep- ^{De Gregorij}
 timi tantarū barbarum concitatoris quis ^{7. erumnis}
 fuit exitus? Roma' militaribus prædati. ^{& exitu.}
 onibus & direptionibus ab Hérico Im- ^{Platina in vi-}
 peratore exposita, Pontifex ipse Adri- ^{ta Grego. 7.}
 ani in mole obsessus, soluta postea ob-
 sione Guiscardi Apuliæ ducis interuen-

Iohan. Cuspi.
in vita Hen-
rici. 4.

Iohan. de He-
nault ex An-
toni.

Hermanni.
contr. i impe.
commotio.

Iohan. Cuspi.
in vita Henri.

40

tu, Salernum ab eo deductus est, vbi post paulò moritur. Narrat vetustissimis ex annalibus Iohannes Cuspinianus, quum Gregorius septimus ad mortem iā appropinquaret, acerbi cuiusdā doloris cū morlu conflictatum fuisse, propter iniustā Hērici Imperatoris vexationem, & porrò damnatoria sententia illum soluisse. Additū hoc etiā a quibusdā est, ingrauescente iam morte ingenuè illum confessum fuisse, quòd diaboli instigatione Christianum orbē odijs & bellis infestū reddidisset. Ac postea etiam huiusmodi Gregorij septimi exit⁹ fuit. Hermānus quidā homo locuples & pecuniosus contra Hēricū Imperatorē exarsit, & a Saxo- nib⁹ rex designatus fuit. Sed perduellio- nis huius flāma statī cōpressa fuit. Quā- uis enim fuga sibi ille prospexerat, at di- uinā uindictā effugere nō potuit. Mulie- bri enim manu edita quadā è turri saxo in illum deuoluto interemptus est. Præ- terea Marchio quidam Eggibert⁹ Impe- ratoris ex consobrinis contra illū similē in rabiem erupit. Sed miserabili exitu quū vix quinq; annos bacchata illius ra-
bies

bies fuisset, tãtę perduellionis pœnas luit: mole enĩ cuiusdam è latebris **extraçtus** (referēte Cuspiniano) à cæsarianis occi-
sus fuit. At verò Henricus quartus quam-
uis tot perduellionibus vndiq; faceffitum illi negocium fuisset, & pontificijs tur-
binibus perpetuò circumflaretur, diuina prouidentia perduelles istos domuit, & seditiosos fregit, ac imperium pontificijs furoribus ereptũ diutissimè administra-
uit. Tres Romani Põtifices sibi vicissim succedentes diris execrationibus illum insectati sunt. De quo gloriatur apud Vr-
spergensẽ in sua contra Imperatorem execratione Paschalis secundus, his ver-
bis. Primò inquit a beatæ memoriæ Gregorio Papa, deinde a sanctissimo vi-
ro vrbano Prædecessore meo propter suam inobedientiam excommunicatus est atq; condemnatus. Nos quoq; in proxi-
ma synodo nostra iudicio totius ecclesiæ perpetuò cum Anathemati tradidimus. Id notum volumus omnibus & maxi-
mè vltromontanis esse, quatenus ab ip-
sius se contineant iniquitate. Hactenus de superbissima execratione sua

Iohan. Cuspi.
in vita Henri.

4.

Tres Romani
Pontifices Hen-
ricum 4. exes-
crati sunt

Abbas Vrspe.
in Chro.

Paschalis. 2.
execratio
contra Hēri.
4. pronũciata

Platina in vi-
ta victo, 3.

Iohan Cuspi.
in vita Hen.
ri. 4.
Abbas Vesp.
in Chro.

Paschalis. At Pontifices illi qui tanta di-
ritate publicè Imperatorem execrati sūt
morte surrepti sunt. Gregorius nimirum
septimus (cuius exitum antè memorauim-
us) victor etiam tertius, cuius quum
contra Henricum Imperatorem fabrica
fumare cæpisset, matura morte anticipa-
ta illius consilia fuerunt, Gregorij enim
partes illum suscepisse Platina tradit. Et
Urbanus secundus similem rabiem ru-
tauit contra Henricum, & anhelatis fu-
roribus suis, postea exhalauit. Hos Pas-
chalis secundus insequutus est. Ille cōtra
Imperatorem furens, præter crebros exe-
crationum suarum iactus germanum e-
ius filium Henricum quintum contra
patrem inflammavit. Sed prioribus illis
pontificibus, nimirum Gregorio, victore
& urbano vita defunctis: diu superstes in
imperio Hēricus 4. perseverauit, ac vnde
quinquaginta annos regnavit vt Cuspi-
anus scribit. Et Abbas Vrspergensis tanti
principis morti nimis superstitiosè in-
sultans, quinquagesimum exactionis an-
num versum fuisse in Iubileum dicit. Sic
piorum Principum luctuosam mortem
in

in Iubileos vertunt Pontificij, Sed aliter
 de illo Iohānes Cuspinianus: sic (inquit) *Iohan. Cuspi.*
 miserè periit Henricus ille Imperator, *in vita Henri.*
 Princeps alioqui facundus, liberalis, pi- 4.
 us, ingenio acer & bellicosus, & in re mi-
 litari fortunatus. Qui sexagies & bis acie
 collata pugnauit: M. Marcello & C. Iu-
 lio superior, Sic Cuspinianus. Ac ille *Pontificij.*
 Abbatem etiam perstringit, ac Hermā- *historici par-*
 num contractum, quod historias suas de *tium studio*
 Henrico quarto, partium nimio studio *deprauati.*
 & immoderatione inquinant. Henri-
 cus (inquit) contractus nimium de eo
 scripsit sed malè illi affectus. Abbatis i- *Iohan. Cuspi.*
 tem Vrspergensis annales: Licet uterq; *in vita Henri.*
 ardentius quam conueniat pium Impe- 4.
 ratorem infectetur. Sic Cuspinianus
 Henricum Imperatorem Pontificiorum
 a calumnijs vindicat. Fuit ille Maximi-
 liani Cæsaris non solum orator, verum
 etiam amplissimum eius in senatum ab
 illo cooptatus fuit. Porro historię suę
 fidem spectatiorem ex eo reddidit, quod
 vetustiorib⁹ ex bibliothecis rarissimorū
 librorum instrumento vsus (Maximilia-
 ni Imperatoris gratia & patrocínio) hi-
 sto-

Nico. Gerbe-
lius phorcēsis
in præfatione.

Henricum. 4.
bis & sexa-
gies pugnas-
se tradunt.

Hēri. 4. cada-
uer iussu pon-
tificis sepul-
cro erutum.

storiā suā condidit (Nicolao Gerbe-
lio hoc testante): & omnis antiquitatis
memoriā ad Maximiliani tempora su-
o in libro colligauit. At verò Abbas &
Hermānus ille, & cæteri istiusmodi suas
historias nimia Pontificiarum partium
flagrātia cōmaculauerunt, & maturo iu-
dicio legendi sunt. Nonne Imperatoriā
causā diuina prouidentia luculentis te-
stimonij & numerosis victorijs illustra-
uit? Quippè bis & sexagies acie collata
contra hostes pugnassee perhibetur: & ipsi
Marcello & Iulio hanc toties bellandi
laudem præripuisse. Ac quamuis à Pōti-
ficijs furoribus & continuis bellorum
conflictibus morte interueniente vaca-
tionem iam accepisset, non tamen pōtifi-
cia adhuc vindicta sopita est. Sed in ipsū
etiam Imperatoris cadauer, ferina qua-
dam contra naturā immanitate Ponti-
ficia rabies inuasit. E sepulcro enim in
quo a leodicensi episcopo in monasterio
quodam conditum cadauer erat, iussu
pontificis erutum erat: & ut Vrspergen-
sem porrò audiamus: Absque vlla (in-
quit)

quit) sepulturæ vel exequiarum communione, in loco non consecrato depositum, comprobantibus his qui aderant Archiepiscopis & Episcopis. Quia quibus uiuis ecclesia non communicat, illis etiam nec mortuis communicare possit. Quo facto paulò post corpus ipsius Spirenſi ciuitati est in sarcophago lapideo Regis consensu delatum. Sic extra ecclesiam ibidem per quinquennium mansit inhumatum. Hactenus Abbas. Refert Io hannes Cuspinianus pheretro delatum Spiræ, in sarcophago lapideo in sacello diuæ Affræ quinquennio sterisse inhumatum, antequam in templo beatæ virginis sepeliretur. Cōsultò hanc Henrici quarti historiam ipsorum ex annalibus elucidauī, ut tanti Imperatoris exemplo & spectaculo commonefacti Principes, aduersus Pontificiam rabiem matura præcautione sibi prouideāt. Nisi enim Pōtificiæ monarchiæ hoc Idolū in tanta Euāgelij luce luculētæ veritatis & antiquitatis machinis quaterfactum, Christianorū è cōscientijs pelatur,

Abbas Vrspe.
in Chro.

Henrici. 4.
cadaver per
quinquenniū
inhumatum.
Iohan Cuspi.
in vita Henri.
4.

*Expedire
principibus
ut pon. mo.
nar. idolum
& conscientijs
Christianorū
pellatur.*

latur, si Princeps aliquis apud pontificem in offensa fuerit, velut procellōsus. aliquis nimibus in illum ruet, & ipsos contra illum inferos effundet, & viuum pariter & mortuum rabiosè insectabitur. Expressam enim in his Pontificibus diritatem & feritatem illorum vidimus. Principibus igitur expedit, Christianorū in conscientijs carpi hanc immanem pōtificiæ monarchiæ potentiam, & ipsorū in regnis passim labefactari: vt bullarū & Pontificiarum execrationum nullum acumen aut pōdus sit in populo: sed quasi Pōtificia quædam spectra (quibus orbem Christianū hætenus ludificauerunt) mūdi è theatro explodantur.

*De Henrico, 7
Impere.*

Iam ad Henricum hoc nomine quintū Imperator eveniamus. Ille germanū patrem Henricū quartum imperio exturbavit, & communis humanitatis & pietatis viscera proprio in parente violavit. At postea etiam in ipsum quū apud Pontificem offendisset, execrationum eius fulmina iacta erant: quod ecclesiarū (vt nuncupant) inuestitura pontifici cedere noluerit, nec imperatorio in ea iuri re-

renunciare. Quippe Paschalis secundus
in synodo Lateranensi (vt Vrspergensis
verbis referam) priuilegium inuestiturę,
quod in literis concessisse videbatur, ob-
literare volens, iterans sententiam Papę
Gregorij septimi, inuestituram ecclesia-
sticarum rerum a laica manu rursus ex-
communicauit sub anathemate dantis &
accipientis. Quamuis antea Pontifex (vt
Cuspiniani verbis narrem) lecto euange-
lio, astante omni plebe, Henricum in
Imperatorem & Augustum coronauit:
& priuilegium de inuestitura episcopo-
rum ac abbatum, tam per annulum, quā
per virgam tradidit. Porro pacem cum
Imperatore solemnibus verbis & cere-
monijs Pontificem fecisse Cuspinianus
refert his verbis: Dū itaq; (inquit) in ce-
lebratione missę (quam Gręci liturgiam
vocant) Pontifex diuinum Christi cor-
pus consecrasset, particulam manu sua
Imperatori his verbis dedit: Domine
Imperator hoc corpus natum ex Mari-
a Virgine, passum in cruce pro nobis, si-
cut sancta & Apostolica tenet ecclesia,
damus tibi in confirmationem verę pa-

Abbas. Vrspe.
in. Chro.

Iohan. Cuspi.
in vita Hęri. 5.

Iohan. Cuspi.
ibidem.

cis

cis inter me & te Sic Cuspinianus, At
nihilofecius pacem hanc tanta ipsorum
religione deuinctam & sacratam, abru-
pit postea: ac priuilegiū antea Impera-
tori in publico de inuestituris (vt appel-
lant) concessum, Lateranensi in synodo
antiquauit, Pontificis ipsius verba sic ab

Abbas Vrspe.
in Chro. in
anno M. 116.
Paschalis. 2.
quod publicis
in codicillis
Henri. 5.
concessit &
obsignauit re-
uocat & pro-
terea execra-
tione illum
ferit.

Abbas Vrspe.
in Chro. in
anno M. 117.

Vrspergēsi pronunciata sunt: fateor (in-
quit) me malè egisse. Sed rogo vos omnes
orare pro me ad Deum, vt indulgeat mi-
hi. Illud autē malum scriptum quod in
tentorijs factū est, quod pro prauitate sui
prauilegium dicitur cōdemno sub perpe-
tuo anathemate, vt nullius vnquam sit
bonæ memoriæ: & rogo vos omnes vt i-
dē faciatis. Tunc ab vniuersis conclama-
tum est fiat fiat. Sic apud Abbatem Pas-
chalis Pontifex. Fidem Imperatori da-
tam, & publicis tabellis obsignatam, in
synodo sanctissimus Pater renocat & re-
ceptui canit. Ac fulmine etiam ferit Im-
peratorem postea. Quamuis trucem illi-
us dicitatē interposita apud legatos Im-
peratoris excusatione mollire post cona-
batur. Sicuti his verbis narrat Vrspergē-
sis: domin⁹ (inquit) Apostolicus propter
securitatem quam Regi licet coactus fece-

rat, difficulter illū se anathematis vinculo colligasse ait, ab ecclesiā tamen potioribus membris excommunicationem cōnexam, nisi ipsorum concilio denegat se posse dissolvere. Sic Abbas. Hæc illa pontificis pax fuit, tam solemnibus ceremonijs sancita: & priuilegium illud publicis commentarijs consignatum migravit in prauilegiū; deprauante nō solum vocē sed fidē sanctissimē Imperatori oppignoratam Paschali pontifice. Ac postea hæc contra Henricum execratio continuata etiam fuit sub Gelasio secundo, qui Paschali successit, & sub Calixto etiam secundo, qui Gelasium proximē insequit^o est. Tandem Calixto conciliatus, & damnatoria sententia solut^o fuit. Abbate mutæ cōcordiæ formulas vicissim ab illis pronunciatas exprimente. Infestissima erant perpetuis seditionib^o & bellis illa Hen. 5. tēpora. Qua machina ipse germanū parentem euertit, eadem ipse diuina ultione grauissimē afflictatus fuit: sic cōtra illum exclamat Cuspi. O (inquit) soboles quę cupiditate regnādi eum per quē vitam accepit & regiam dignitatem,

odio

Abbas. Vrs.
per, in chro, in
anno M, 117,

Henricus. 5.
a paschali. 2.
Gelasio. 2. &
Calixto. 2.
execra. sententia notatus erat.

Abbas Vrspe.
in anno M.
112.

Iohan Cuspi.
in vita Hen.
ri. 4.

Abbas. Vrsper.
in anno
M. 124.

*Diuina ultio
in Henrico, 5
ob violatum
patrem.*

Iohan Cuspi.
in vita Héri, 5.

odio prosequitur & ferro. Ac Vrspergensis de illo : Hic (inquit) primò sub specie religionis patrem excommunicatum imperio priuauit. Sic Abbas. Diuinæ ultionis luculenta in eo vestigia hæserunt. Orbis a liberis imperium reliquit in medio, quippè ipse germanum Parentem violauit. Funesta perpetuis bellis & ærumnosa tempora sortitus est, qui ipse contra parentem suum bellauit. Culpinianus hoc illū tetrastico notauit:

Qui crudelis erat patri, qui sustulit omni

Imperio & vitam præcipitare facit,

Héricus quintus funestū transigit æuum

Affiduis bellis, perpetuisq; malis.

Abbas. Vrsper.
in anno
M. 124.

Albertus,
Kranz. Saxo.
lib. 5. cap. 45.

Fuit prætereà parum scælix in prælijs vt Vrspergensis de illo affirmat. Quam contrà pater eius Henricus quartus egregia in bellis fortuna vsus fuerit. Porro vt Vrspergensis ait : pecunias (inquit) vt aiunt infinitas congefferat, quas secundū scripturas cui thesaurizasset ipse sine liberis obiens heu heu ignorabat. Sic Abbas. Quocirca diuina ultio in illo ob violatū patrem clarissimis iudicijs patefacta fuit. Nam vt Albertus Kranz ait: Neq; prolem

lem vidit, neq; senium attigit, neq; temporum meruit tranquillitatem. Porro de morte eius idem refert, morbo illum nativo quem vocat dracunculi Traiecti interiisse: quem cum cælasset antea, ac iam inualesceret, Regina ac proximis detexit. Sic Christianus orbis sub Henrico quarto & Henrico quinto continuis bellis & ærumnis laceratus fuit: pontificibus ipsis Paschali secundo, Gelasio secundo, & Calixto secundo suarum execrationum fulminibus faces & materiam tantis malis subministratibus. Ac de pontificum gestis cōtra Henricum quintum hætenus.

De Friderico primo.

Iam ad Fridericum hoc nomine primum Imperatorem cognomento barbarossam accedamus. Nam in illo etiam execranda hæc Pontificiarum execrationum immanitas bacchata est. At nihilominus ille quum publicæ pacis studio teneretur, nominis sui notionem & potestatem pulchrè expressit. Nam ut ait Cuspinianus: Fridericus patria lingua pacis diuinitè signat quasi dicas pacificus.

Iohan. Calp. ni. in vita Fride. 1,

Ex de eo Abbas Urspergensis: et ideo (inquit)

D.

quit)

Abbas Vrspe.
in Chro.
anno. M. 152.

*In Frideri-
cum pacificū
furiosū ponti-
fices fuerūt.*

Iohan Cuspi.
in vita Fride.
1.

Cremonensis
citante Vrspe.

*Nummaria
Hadriani
Ponti. exco-
municatio contra
Frider.*

quit) quod cum ex nominis sui interpre-
tatione pacis diues vocaretur, inter prin-
cipes Alemanniæ studuit pacem potissi-
mum reformare, Sic Abbas. At in illum
Alemanniæ pacificatorem, pontificia ras-
bies irruit. Quantumuis enim pacifica-
toria tanti principis persona fuit, at pon-
tificios furores & execrationes effugere
non potuit: licet etiam penè seruiliter
Hadriano pontifici in tabernaculum suū
venienti ad ephippia obsequium prestis-
serit. Sed ex quo fonte tantæ turbationes
fluxerunt? vt Cuspiniani verbis respon-
deam: Romani (inquit) principes ambi-
tionem in sacerdote præposteram ferre
non possunt. Et antea dicit: pontifices
Imperatoriam Ma. despectui penè habu-
isse. Refert ex Cremonensi Vrspergen-
sis his verbis: datam fuisse immensam
pecuniam domino Hadriano papæ, vt
ipse Imperatorem excommunicaret. Sic
suas etiam execrationes nundinatus est.
Ex eodem etiam Cremonensi (quem Io-
hannem sacerdotem appellat) narrat Vrs-
pergensis: tantam contra Fridericum
conspirationem Hadriano cum cæteris
interces-

intercesfisse: vt (verbis Vrspergensis v-
tar) iuramentis (inquit) adeo firmata fit:
vt null^o ab altero recedere posset vel Im-
peratoris gratiam sine omniū consen-
su requirere. Quod si mortuus esset Papa
ille, de numero conspiratorum alium e-
ligerent cardinales. Sic ex Cremonensi
Vrspergensis. Porro de Cremonensi me-
morat quod testata illorum indicijs qui
interfuerunt, hæc se narrasse asseue-
ret. At nihilosecius diuina prouiden-
tia sic testus erat Fridericus Imperator,
vt dissipata illorum conspiratione annos
septem & triginta, (vt Cuspinianus Iohan. Cuspi.
numerat) in Imperio perpetuarit. Re- in vita Fride.
fert Vrspergensis regnasse eum annos i.
quadraginta parum minus vt verba ip- Abbas Vrspe.
sius sunt. Quis autem Pontificis con- in Chro.
iurati in tanti Principis perniciem ex-
itus fuit? Muscæ in guttur inuolatu
perijt, qui instar orci hyabat vt tan-
tum Imperatorem absorberet. Vrsper- Abbas Vrspe.
gensis audiamus narrationem: factum est in Chro.
(inquit) vt cum præfatus Hadrian^o apud
Anagniam denunciaret excōmunicatio-
nem contra Imperatorem, paucis diebus

*Hadrianus.
pa. musca in
guttur inuol-
lata perijt.*

*Albertus,
Kranz. Saxo.
lib. 6. cap. 16.*

*Abbas. Vrspe.
in. Chro.*

euolutis cæpit procedere refrigerandi
causa cum suis: quumq; venisset ad quen-
dam fontem, hausit de potu illius & cō-
tinuò (vt dicitur) musca os eius intrauit,
& gutturi eius adhæsit, nulloq; artificio
medicorum auelli potuit, quoad vsq; spi-
ritum exhalaret. Sic Vrspergensis. Hic
Hadriani suas contra Imperatorem ex-
ecrationes nundinanti exitus fuit. Re-
fert Albertus Kranz: Fridericum Impe-
ratorem abiectius quàm pro Imperato-
ria persona huic Hadriano Pontifici ho-
norem habuisse. Quippe (vt Alberti ip-
sius verbis narrem) (Pontifici) à iumen-
to descendenti (Imperator) strepam fer-
tur tenuisse sellæ: acceptumq; reuerenter
per manum in sua tentoria perduxisse.
Sic Albertus. Nōne pro tanta obseruan-
tia præclarè illum Pōtifex vicissim mu-
neratus est, qui venalibus execrationibus
illum addixerat pecunia? Huius Impera-
toris (quantumuis pontificibus Hadria-
no quarto & Alexandro tertio odiosus
erat) piam memoriam Vrspergensis præ-
dicat ac disertis verbis de eo ait: Vir
(inquit) timens Deum, & pacis por-
rò

rò faciendæ inter Germaniæ Principes illum studiosum fuisse affirmat. *Iohan. Cuspi. in vita Frider. I-*
Ac Cuspinianus hoc de illo carmen cō-

posuit:
Pacat Germanos Frideric⁹ pacis abūdās
Bellis feruentem pacat & Italiam.

Atq; idem affirmat Othonem Frigī-
senssem peculiare (vt ait) libros ob re-
rum magnitudinē aggressum de eo scri-
bere. Quos Radeuvinus præpositus quū
imperfecti ab Othone ob mortem relin-
querentur, suppleuit.

Præterea Thadeum quendam de Ro- *Odiosus pon-*
ma, res gestas Friderici carmine celebra- *tificibus Fri-*
se. Ac Iohannem etiam Cremonensem *dericus a pō.*
sacerdotem, & Theodoricum Niën A- *tificius histo-*
postolicum (vt ait) scriptorem multa de *ricis laudi-*
clarissimo illo Imperatore tradidisse. At *bis celebra-*
nihilò secius qui tantis laudibus ipsorum *tur.*
in annalibus cumulat, Pontificum ta-
men cum odijs & execrationibus acer-
bissimè conflictatus est. Atq; de Friderico
primo hætenus.

Iam ad Fridericum hoc nomine se- *De Friderico.*
cundum Imperatorem veniamus. In il- *2. Impers.*
lo enim a Romanis Pontificibus idem

tentatum fuit quod in primo. Nam
 illum Honorius tertius, Gregorius no-
 nus & Innocentius quartus publicè ex-
 ecrati sunt. Celestinus quartus qui
 inter Gregorium & Innocentium fuit
 intermedius, octauum & decimum diē
 in pontificatu non superauit. Hinc fero-
 libus discordijs & internecinis bellis v-
 niuersa ferè Italia lacerata fuit, Hinc
 illa tantarum factionum furiosa fla-
 grantia quasi ab ipsis inferis effusa fuit.
 Et Guelphorum & Gibelinorum facti-
 osa seminaria tum orta & per Italiam
 sparsa erant: Pontifici studentibus Guel-
 phis, ab Imperatore stantibus, Gibe-
 linis. Auditum est tum primum (vt
 inquit Cuspinianus) nomen Guelpho-
 rum & Gibelinorum. Atq; gentilitiæ
 postea & vernaculæ Italiæ illæ factiones
 esse cœperunt, ac eius in venis & visceri-
 bus ita penitus abditæ, vt atrocissimis
 dissidijs omnia passim infesta & funesta
 essent. Latissimè enim manauit illa pe-
 stis, & (vt ait Sabellicus) breui vni-
 uersam corripuit Italiã. Hinc bella (in-
 quit) non tantum inter ciues orta sed in-
 ter propinquos & fratres. Ac tanta

Platina in Ho-
 no. 3. Grego. 9
 Celesti. 4. In-
 no. 4.

Guelphorum.
 & Gibelino-
 rum factio-
 nes.

Iohan. Cuspi.
 in vita Fride.
 3.

Sabelenne. 9.
 lib. 6.

continuorum ferè bellorum circumlu-
 uio per illa tempora Italiam inundabat,
 ut suorum sanguine illa passim redunda-
 ret. Quod verò tam truculentis & inte-
 stinis bellis cruentata fuerit, effrenatis
 suorum pontificum contra Imperatores
 furoribus, & stomachosæ superbix ac-
 ceptum referre potest. At effertis & Pontificum
 tragicis illorum furoribus nihilominus effrenati
 Pontificij assentatores applaudebant, adultores.
 Ac ut disertis verbis Iohannes Cuspi- Iohan. Cuspi-
 nianus affirmat: Ipsi (inquit) Pontifi- ni. in vita
 cis Romani adultores volunt omnia Fride. 3.
 licere Pontifici, acvtrumque possidere
 gladium: omnesq; Imperatores esse
 seruos Romani Antistitis. Sic de Ponti-
 ficijs adulatorib⁹ Cuspinianus: qui Max-
 imiliani Imperatoris in Senatum ascitus
 fuit & illustribus sæpè legationibus cla-
 ruit. Vidit enim ille consultissimus vir,
 in hac Pontificiæ monarchiæ effrenatio-
 ne, & parasitorum eius applausu, nihil
 Imperatoribus & Principibus ab imma-
 ni Pontificum ambitione, & furiosa su-
 perbia satis tutū & prospectū esse futurū.
 Ac Italicos annaliū scriptores suis pōtifi-
 cib⁹ veli-

Platina in Ho-
no. 3. Grego. 9
Celesti. 4. In-
no. 4.

*Guelphorum.
& Gibelino-
rum factiones.*

Iohan. Cuspi.
in vita Fridr.
2.

Sabelenne. 9.
lib. 6.

tentatum fuit quod in primo. Nam illum Honorius tertius, Gregorius nonus & Innocentius quartus publicè execrati sunt. Celestinus quartus qui inter Gregorium & Innocentium fuit intermedius, octauum & decimum diè in pontificatu non superauit. Hinc ferilibus discordijs & internecinis bellis vniuersa ferè Italia lacerata fuit. Hinc illa tantarum factionum furiosa flagrantia quasi ab ipsis inferis effusa fuit. Et Guelphorum & Gibelinorum factiosa seminaria tum orta & per Italiam sparsa erant: Pontifici studentibus Guelphis, ab Imperatore stantibus Gibelinis. Auditum est tum primum (ut inquit Cuspinianus) nomen Guelphorum & Gibelinorum. Atq; gentilitiæ postea & vernaculæ Italiæ illæ factiones esse cœperunt, ac eius in venis & visceribus ita penitus abditæ, ut atrocissimis dissidijs omnia passim infesta & funesta essent. Latissimè enim manauit illa pestis, & (ut ait Sabellicus) breui vniuersam corripuit Italiã. Hinc bella (inquit) non tantum inter ciues orta sed inter propinquos & fratres. Ac tanta

continuorum serè bellorum circumlu-
 uio per illa tempora Italiam inundabat,
 vt suorum sanguine illa passim redunda-
 ret. Quod verò tam truculentis & inte-
 stinis bellis cruentata fuerit, effrenatis
 suorum pontificum contra Imperatores
 furoribus, & stomachosæ superbix ac-
 ceptum referre potest. At efferatis & Pontificum
 tragicis illorum furoribus nihilominus effrenati
 Pontificij assentatores applaudebant, adultores.
 Ac vt disertis verbis Iohannes Cuspi- Iohan. Cuspi-
 nianus affirmat: Ipsi (inquit) Pontifi- ni, in vita
 cis Romani adultores volunt omnia Fride. 3.
 licere Pontifici, acvtrumque possidere
 gladium: omnesq; Imperatores esse
 seruos Romani Antistitis. Sic de Ponti-
 ficijs adulatorib⁹ Cuspinianus: qui Max-
 imiliani Imperatoris in Senatum ascitus
 fuit & illustribus sæpè legationibus cla-
 ruit. Viditenim ille consultissimus vir,
 in hac Pontificiæ monarchiæ effrenatio-
 ne, & parasitorum eius applausu, nihil
 Imperatoribus & Principibus ab imma-
 ni Pontificum ambitione, & furiosa su-
 perbia satis tutū & prospectū esse futurū.
 Ac Italicos annaliū scriptores suis pōtifi-
 cib⁹ veli-

Platina in vi-
ta Honori. 3.

Vindicta pō-
tificum exe-
cratio.

Saxo Gram-
ma. histo Da-
nicæ. lib. 14.

Iohan. Cuspi-
in vita Fride.

2.

velificari, ac Imperatorum luminibus officere dicit. Quæ porrò Pontificibus primum causa fuit execrationum fulmina iaciendi contra Fridericum? Platina audiamus: Honorius tertius (inquit) Fridericum secundum anathemate notat, imperij dignitate priuat, quòd Romā veniens contra ius phasq; Pontificiam ditionem vexabat. Sic Platina. Si quid contra Pontificem commotum fuerit, præsertim si quis irrumpat in fines illius, cuiuscunq; causæ aut iuris inductu, statim vibrat ille sua fulmina, cælum ciet in execrationes, effundit inferos. Exterminabitur cælo, si quis ditionis illius terminos commouerit. Vindicta pontificum exetratio. Hæc præceps & volatica, si quid concrepuerit. Ac (vt Saxo Grammaticus in Danica: Suprema (inquit) Pontificum ultio execratio. Sed quas Pontificis ditiones Imperator vexauit? Platina quum Honorij tertij historiam texeret, ante imperatoris electionis mentionem non expressit. Scribit Iohannes Cuspinianus Imperatorē in Sicilia, Calabria, & Apulia, subiugasse rebelles.

ac suæ ditioni adjecisse. Ac Abbas Vrs-
pergēsis refert de pōtificijs iniurijs cōque-
stum fuisse Imperatorem, quod inimico-
rum suorum & publicorum hostium re-
ceptor Pōtifex fuisset. Quippe duos co-
mites Tusciæ, Mathæum & Thomam,
qui Imperatoriam ditionem in Apulia
occupauerunt, deuictos profligauit: quo-
rum perfugium apud Pontificem erat. Iohan. Cuspi.
Quod Cuspinianus etiam confirmauit: in vita Fride.
ac propterea (ait) non leuem odij causam
Imperatoris in Pontificem fuisse. Vnde
(inquit) prima inimicitiarum fomenta
inter vtrumq; orta sunt. Mortuo Hono-
rio, immortales tamen Pontificum si-
multates contra Fridericum fuerunt: &
illæ priorum execrationum flammæ de
nouo contra illum eruperunt. Gregori-
us enim nonus Honorio lussēctus, sen-
tentiam (vt ait Platina) in Gregorium
latam confirmauit. Ac Abbas Vrsper-
gensis argutis verbis narrat: Gregorium
nonum (quem superbum merito appel-
lat) primo statim ad pontificatum ap-
pulsu, ob causas nugatorias & falsas
Fridericum Imperatorem ecclesiæ com-

Abbas. Vrs-
per. in chro.
in anno
M. 219.

Platina in vi-
ta Grego. 9.

Gregorii. 9.
inordinatus
& preceps fœ-
rum contra
Fridericum.

Ds muni.

Abbas. Vrf-
per, in chro.
in anno
M. 227.

Fridericus
ob causas fri-
uolas & fal-
sas a Grego.
excommunic-
atus.

Iohan. Cuspi.
in vita Fride,
2.

munione priuasse : nec legitimo id quĩ-
dem foro, sed inordinato & præcipitato.
Abbatis ipsius verba audiam^r : quoniã tu-
multuarij & in præceps ruentis illorũ fo-
ri luculẽtũ testimoniũ est. Successit (in-
quit) Honorio Gregor. non^o &c. Hic (in-
quit) tãquã superbus primo anno pontifi-
catus sui cœpit excommunicare Fridericũ
Imperatorẽ, pro causis friuolis & falsis,
postposito omni ordine iudiciario :
sicut idem Imperator in Epistolis su-
is rescripsit Principibus Alemannia.
Hactenus Abbas. Non illi religioni
erat superbum appellare Pontificem fla-
gitante hoc causæ veritate : cætera Põ-
tificiæ religioni ipse addictissimus. Ob
friuolas & falsas causas excommunica-
tum Imperatorem fuisse dicit, & iuris
omni ordine postposito.

Iohannes etiam Cuspinianus cum
Abbate conspirat eadem in sententia,
Cuius hæc verba sunt. (Gregorius no-
nus) homo superbus (inquit) & temera-
rius omnia sibi licere putans, ob causas
friuolas & vanas, nullo iuris seruato or-
dine, Fridericum Imperatorem diris &
anathemate ferit. Sic Cuspinianus, qui

haud vulgaris authoritatis fuit. Fuit enim Maximiliani imperatoris in consilio, & illustribus sæpe legationibus ad longinquas regiones pro eo functus est. Platina in vita Grego. 9. Atq; hic ille Gregorius nonus est, quem ceu Pontificij iuris columnen decretaliū nimirum authorem, Raimundo Barchinonensi adiutore & administrō summo perē colunt, & magnoperē prædicant: quum tamen ipse iuris in publico contra tantum imperatorem processu retinens & obseruans non fuerit. Sed quæ illæ friuolæ & falsæ causæ fuerunt (vt de illis abbas) propter quas potentissimum imperatorem, Christianorum è cœtu exturbauit? Quòd nimirum Saracenicam expeditionem non exequutus esset: quam non solum inualetudine tentatus perficere non potuit, sed antea grauissimis imperij negocijs distinebatur: has enim pro se causas contra Pontificem imperator pronunciauit. Non aliam (inquit) Cuspinianus causam habuit Pontifex, Iohan. Cuspi. in vita Frider. 3. quā quod votū peregrinationis Hyerosolymitanę (quod nō poterat multis rebus obstantibus) non soluisset: Quamuis, (vt

Ex Frider. 2. e-
pist ad princi-
pes Aleman.

Friderici ex
postulatio cū
pontificibus.

Abbas vrsper.
ex epist. Frider.

(vt idem ait) stipendia militibus libera-
lissimè largitus est: & trecentos de suis a-
luit: & omnia necessaria præbuit. Porro
causæ suæ defensionem ipse Fridericus
in quadam epistola ad Principes Ale-
manniæ publicauit, Vrspergensē sum-
matim illam perstringente. In qua ex
suscepto itinere ægrotatione quadam se
reuocatum fuisse Imperator scripsit: qua-
si ægro sibi esse non liceret aut valetudi-
ni operam dare, nisi a Pontifice furiosis
execrationibus vapulet. Præterea iniuri-
arum agit cum Pontificibus. Quod quū
a Constantia Imperatrice in ipsis cuna-
bulis Romanæ Ecclesiæ in tutelam tradi-
tus esset, pupillaris (inquit) hæreditas in
multas partes discissa fuit. Porro quum
adoleuisset, Ottonē è Saxonia in Impe-
rio sibi antelatum: & se grauissimo
cum aduersario in certamen commissum
fuisse, cum quo difficillima sibi de impe-
rio luctatio futura esset. Insuper com-
memorat (vt Vrspergensis verba recitē)
se ad subsidium terræ sanctæ iugiter suo
soldo habere ibi milites vltromontanos
septingentos, & de suis scē trecentos, qui-
bus

bus & passagium & necessaria ministra-
uit. Hactenus Friderici ex epistola Vr-
spergensis, Addidit præterea Imperator,
se Honorij Pontificis inductu Reginam
Hyerosolymorum in matrimonium
duxisse: ut hoc adiumento ad terram
sanctam recuperandam expeditior sibi
via pateret. Proinde tantorum benefi-
ciorum respectu, munerari se potius esse
promeritum, quàm Christianorum è
cœtu pelli. Porro de superbissimo illo
Pontificis fastidio, & sui despicientia
questus est: quòd Archiepiscopum Brū-
dicensem, suum ad Pontificem Orato-
rem coram venire passus non est, nec sal-
tem conspectu suo dignatus est. Hoc
immane Pontificis supercilium fuit. Sic
Pontificiæ tutelæ infantem adhuc com-
mendatum Fridericum acceperunt. Sic
perculerunt adultum. Sic beneficiorum
cuius memoria obsoleuit apud illos, & ex-
ecrationum suarum furias quasi cum tæ-
dis ardentibus perpetuò in illū immise-
runt. Sic suas querimōnias apud Princi-
pes in epistola quadam Frideric^o effudit.
Fuit enim ille multarum linguarum
egregiè

Iohan Cuspi.
in vita Fride,

2.

*Linguarum
peritia & li-
teratura in
Fride.*

Abbas Vrspe.
in anno M,
229.

egregiè peritus, Latinæ, Græcæ, Sarace-
nicæ, Gallicæ, & Germanicæ, vt Cuspi-
nianus de illo scribit. Fuit in eo præ-
tereà literatura & lucubrandi studium,
quum a publicis negocijs vacabat. Et li-
bros multos de Greco & arabico curauit
verti in latinum; inter quos Aristotelis
volumina fuerūt & multa medicorum,
Sed nulla cultioris literaturæ & linguarū
laus, aut naturæ & imperatoricæ fortunæ
eximia ornāmēta, a pontificia rabie illū
vindicare potuerunt. Pontifex enim (vt
Cuspinianus ait) quotidie fulmen ana-
thematis contra illum iaculatur. Postea
Hyerosolymitanam expeditionem susce-
pit imperator defuncta iam in parturi-
endo vxore. Fœlici contra Soldanum
fortuna vsus est: recuperata Hyerusalem
Nazareth, Ioppe cum confinij, & con-
tinentibus territorijs & quibusdam præ-
tereà alijs: eodemq; anno magnificentissi-
mum pascha Hyerosolymis celebrauit,
solemni in pompa coronatus incedens;
vt Abbas Vrspergensis & Cuspinianus
narrant. Ac de rebus fœliciter a se gestis,
litteras porrò ad pontificem triumphales
dedit. Sed tantum abest vt tanto succes-

fu & humanitatis etiam officio pontifi-
 ciā rabiē permulserit, vt literas impera-
 toris Pōtifex abiecerit, inueterata adhuc
 etiā in victorē vindicta flagrans. Ac (vt
 Cuspiniani verbis vtar,) famam sparsit
 imperatorem diem suum obiisse: vt faci-
 lius aliquot Apulix vrbes quę adhuc in
 fide steterūt ad se flecteret. Sic Cuspi.
 De terra sancta susq; deq;: Imperatorix
 ditionis auiditate tenebatur ille. Pedib⁹
 trahantur Hyerosolymitana, modò do-
 mi suam cupiditatē satiare possit. Præte-
 rea tanta animi impotentia & effrenati-
 one exarsit, vt in Alemānos de terra sancta
 reuersos, ab illo & eius cōfœderatis atro-
 cissimè sæuitū sit, Præter Cuspi. Abbate
 Vrspēgē in hanc rem audiam⁹: dū hæc
 (inquit Abbas) agerētur in vltamarinis Abbas Vrspē.
 partibus papa cum suis cōplicibus (vt as- in anno M.
 serebant homines) famam fecit in Apulia 229.
 diuulgari, Imperatorem esse mortuum.
 Quocirca ciuitates quę adhuc adhære-
 bāt Imperatori, disponebāt se tradere sub
 dominio papę: & omnes Alemā. de terra
 sancta redeūtes, & ibidē in apulia demorā-
 tes durissimo & nequissimo facinore in-
 terficere, Sed

Sed Deus misericors aliter prouidit: & homines suo seruicio deditos ad laudem & gloriam nominis sui clementissimè conseruauit. Haëtenus Abbas. Sic dum cruce consignatus Imperator peregrè contra Saracenos præliatur, domi qui in clientela eius erant Alemanni cruciamētis ac morti destinati erant. Ac Fridericus Hyerosolymorum è ciuitate & alijs terræ sanctæ locis præclara trophæa reportauit. At Pontifex interea domi cum suis cōfœderatis Imperatoriam ditionem prædatus est & vertit in suam. Dumenim Imperator (vt Cuspinianus ait) ob fidem Christi multo sudore & labore de pace agit: occasione ex absentia Imperatoris totam Apuliam cum ingenti exercitu in ditionem suam subiigit, cruce signatos qui transfretare cupiūt, prohibet. Immo & ab Apulia & Longobardia reijcit: multaq; portentosa & Pontifice & vicario Christi indigna facit. Sic Cuspinianus Pontificiæ effrenationis portentis percussus, vicarium illum Christi (vt inquit se vocat) multa portentosa & pontifice & vicario Christi

Iohan Cuspi.
in vita Fride,
a.

Cuspinianus
ait Grego. 9.
multa portē,
rosa & vicar
rio Christi

sti indigna fecisse dicit. Ac præterea ad-^{indigna fecisse}
dit. Dum Imperator oues Christi ne à ^{se contra Fra-}
lupo discerpatur ense suo tutatur & de-^{dericū.}
fendit, Pontifex radit deglubit & deuor-
rat saginatas. Hoc est enī verè pascere o-
ues iuxta doctrinam Christi. Hactenus
Cuspinianus. Quàm decantatum hoc ap-
ud illos pro pontificia monarchia est &
Pascere oues meas. Hoc (inquit Cuspinia-
nus) pascere est iuxta doctrinam Christi,
radere, deglubere & deuorare saginatas.
Sic solertissimus ille Maximiliani Impe-
ratoris consiliarius & Orator Cuspi-
nianus, quāuis in illa papatus caligine,
tanta Pontificis portenta patienter præ-
teruehi non potuit: quin immanem illi-
us ambitum & inhyantem terrenæ diti-
oni auaritiā acerbè vellicaret. Non po-
test tanti viri authoritas, qui apud Maxi-
milianum Imperatorem tanta in gratia
& honore fuit, & longinquis legationi-
bus præfuit, à pontificijs trahi in calum-
niam. Historiæ fidem in scribenda histo-
ria retinendam, & veritatem sine assen-
tationis fūco in illa pronunciandam esse,
inclytus & honoratus vir putauit. Ex

*De Iohannis
Cuspiniani.
authoritate.*

3. Cap. *Hortatio ad Principes*

Iohan. Cuspi.
in vita Fride.
2.

Abbas. Vrs-
per. in anno
M. 228.

Abbas de
Gregorii. 9.
nephando
scelere contra
Fredericum
queritur.

vetustis bibliothecis conquisitis histori-
cis, & antiquissimis Austriæ archiuis o-
pus suum texuit. Platinæ & pontificijs
historicis utpote nimium in Pontifices
propensis, & partium studio imbutis la-
bem aspergit. Conqueri illos dicit de
scriptorum inopia, quum tamen Ger-
manorū scriptores (quod ipsorum pala-
to non sapiant) despectui illis esse dicat
& propterea sepe & fœdè impingere. Sic
de Pōtificijs historicis Cuspinianus. An
Abbatem etiam Vrspergensē Pontifi-
ciæ sectæ deuotione insigniter obstri-
ctum calumniari possūt? Audiamus quo-
modò illi cum Cuspiniano in hac nar-
ratione conueniat. Eo (inquit) anno &
sequenti tractabatur de pace inter Impe-
ratorem & Soldanum & gentes ipsorum.
Papa verò captata occasione de absentia
Imperatoris, copiosum exercitum desti-
nauit in Apuliam, & terras Imperatoris
in seruicio Christi demorantis (quod ne-
phandissimum est dicere) abstulit, & sibi
subegit, & cruce signatos ne transfreta-
rent prohibuit, tam in Italia quam in
Lombardia: sic Abbas. Ac dolen-

ter postea tantæ rei immanitate percitus
subijcit: Quis talia (inquit) facta rectè cō-
siderans nō deploret & detestetur, quæ
indiciū videtur & quoddā portentū ruē-
tis ecclesiæ? Postea idē Abbas de literis
Imperatoris a Pontifice despectis, quæ
rerum in illa expeditione foeliciter gesta-
rū internunciæ erant, sic scribit. Cumq;
(inquit) imperator in hoc laudibili & glo-
riolo facto rescriberet Do. Papæ, & gau-
diū nunciaret Christianitati, papa literas
illas abiecit & respuit. Sic Abbas. Non-
nè deploranda & detestanda hæc ruentis
ecclesiæ portenta & prodigia esse dicite?
At qui tāta portēta pontificiæ ruinæ præ-
nuncia in ecclesia peperit, ille decretaliū
author & pontificij fori quasi Cynosura
quædam est, ad quam in illis quotidiana-
rū litiū quasi vndis quibuscūq; assiduè ef-
feruescentibus, cursum dirigant. Quid
Imperator porrò? decennialibus indu-
cijs cum Soldano pactis aduolat: treu-
gam ad decennium Abbas appellauit.
Confestim de integro contra Imperato-
rem pontifex fulgurat. Hanc illi è tam
longinqua peregrinatione reuertēti gra-

Abbas Vrspe.

ibidem.

Nona Gregor

ry. 9. fulmina

contra Frider.

Iohan Cuspi.
in vita Fride.
2.

*De furioso
Fimbria.*

Iohan. Cuspi.
ibidem.

Platina in vi-
ta Grego. 9.

tulationē facit. Quo Imperator scelere se obstrīxit? Quòd (inquit Cuspinianus) cum Soldano tœdus pepigisset. Non enī tum (inquit) aliam habuit causam benignus Christi vicarius: Sic Cuspinianus. Hæc Imperatorijs a Soldano trophæis relata illi à Pontifice gratia fuit. Vt furiosus ille Fimbria diem illi dixit, quem consauciauerat, quod altius ferrum corpore suo non recepisset. Quæ ista rabies est? absentis ditionem rapere, contra aduentantem forum agere nouis execrationibus furiosum? Quasi satis illi adhuc damni non fecisset: quum Imperator contra ad resarcienda sua damna aduenisset. Preterea narrat Cuspinianus: ab Imperatore interceptas fuisse pontificis ad Soldanū literas, quib⁹ (inquit) rogabat ne terram sanctam Imperatori redderet: quemadmodū rumore incerto intellexisset. O scrinium pectoris sanctum. Hætenus Cuspinianus, Sic ille tanto splendore & grauitate vir, pontificiam immanitatem mordet. Fatetur Platina, Pontificem Christianos milites in Asia (vt ait) dimicantes admonuisse, vt sibi à Friderici insidijs caueant, aliquid noui semper

machinantis in hominum perniciem. Sic
 Platina. Quibus cuniculis peregrè bellā-
 tem cōtra fidei hostes Imperatorem Pō-
 tifex oppugnauit, & domi aperto Marte
 illum Imperatoria ditione expulit? De
 isto tamen Pontifice tantis portentis (vel ^{Platina}
 Abbate ipso iudice) infami, plausibilia ^{Sabellicus}
 Platina, & Sabellicus, & satis cum fauo- ^{Albertus}
 re Albertus Kranz, iuris canonici & sa- ^{Kranz.}
 cræ paginæ (vt inscribitur) doctor, & ec-
 clesiæ B. Mariæ Hamburgensis decanus.
 At cætera de Friderico duriter. Sed Pōti-
 ficiarum execrationū exitum iam audia-
 mus. Data Principibus & Episcopis qui-
 busdam prouincia est, vt pium Cæ-
 sarem (Cuspiniani verbis vtor) cū super- ^{Iohan. Cuspi.}
 bissimo Pontifice componerēt. Sic Cus- ^{in vita Fride.}
 pinianus. Sed in sequentem annum reie- ^{2.}
 cta res fuit. Tum compositio facta est, o-
 rante causam Chrysostomo, non illo præ-
 cone, sed præbitore aureo, Pontificij fori ^{120. vncearū}
 sequestre. Nūmaria scilicet cōpositio fuit. ^{auræ.}
 Tradit Cuspinian^o intercessisse pro ea ^{millibus, pon.}
 redemptione centum viginti vncearum ^{execrationis}
 aurearum millia. Ea Pontifici repræsen- ^{relaxationē}
 tata fuisse à magistro Teuconicæ militiæ, ^{Frider. natus est.}

Platina in vi-
ta Grego. 9.

Iohan. Cuspi.
in vita Fride. 2

Baptista Ma-
ntua. de celo
veniente pon.

Platina etiam disertis verbis : non pri-
us (inquit) impetrauit, quàm vncias au-
ri centum & viginti millia ecclesiæ Ro-
manæ ob illata damna persoluisset. Sic
pōtifex execrationis suæ quæstuosā fecit
mercaturam. Sed damni illati iniurias
illa pecunia compensatas fuisse Platina
scribit. At succlamatū à Cuspiniano est.
Si verum est, charus est mercator, quum
gratis acceperit clauēs soluēdi a Christo
nullis datis nummis Christo. Sic Cuspi-
nianus. Vidit ille pontificio in mercatu
huiusmodi merces quæstui illi esse. Pon-
tificiam ingluuiem largitione pecuniaria
placauit Fridericus. Sic illam execratio-
nem expiauit. Pontifex pro sententia
saginam reportauit. Hæc pontificij cœli
contra Imperatorem clausi conuersio fu-
it: auro referatur. Cœlum venale deus-
q; vt pontificiæ scholæ fratrum ex ordine
Baptista Mantuanus cecinit. Securus iā
a pōtifice Imperator, quem magno pre-
cio mercatus erat, in Germaniam reuer-
sus est: vt quædam Henrici filij sui errata
emendaret. Intellecta Friderici in Ger-
maniam reuersione, confestim ponti-
fex

fex noua execrationum fulmina contra illum vibrat: veritus (referente Cuspini-^{Iohan. Cuspi;} ano,) ne suboleret Imperatori de literis, ^{in vita Fride.} quas ad Germaniæ principes miserat: in quibus mandatum ab illo habebant, nè ^{2.} de stirpe Friderici quemquam ad impe- ^{Alia adhuc} rium eligerent. Ludificari se cernens ^{Gregorij. 9.} ^{fulmina con-} à pontifice Imperator, & prodigiosam bullarum eius inconsiderantiam, & inconstantiam videns, ex itinere redijt: contra pontificem exarsit: cum pontificijs inimicis societatem coit, & infestissimis bellis pontificios persequitur. Nè Roma etiam pontificis satis fida receptrix fuit. Ab illa sibi metuit, De Petro Fregepane magno in metu erat. Contraueniebat etiam Cincius vrbis senator. Sed Iacobi Cappadocij opera refutato Cincio, pontificem in urbem postea receptum fuisse Platina scribit. Tum pacata (vt idem ait) vrbe Fridericum iterum anathemate notat ^{Platina in vita} & Imperio priuat. Sic ille execratio- ^{Grego. 9.} num suarum furiosis armis belligerat contra Imperatorem. Aliam fortasse ad nundinationem hyabat. Diris exes

9. Cap. Hortatio ad Principes

crationibus Imperatori assiduè insultabat. At Imperator, vicissim bellis omnia illi infesta reddere conatus est. Eò demum redactus Pontifex est (quod deploratis rebus Pontificium perfugium solet esse,) vt Petri & Pauli capita thecis suis nudata circumuehi in propatulo curauerit, mutos pro se deprecatores: Tum lamentabilem effudit concionem ad Populum. Sic externæ huius sanctimonix solemnî pompa vulgi ventilabat ille superstitionem, ac faces illis subiecit: tanquam scilicet pro Petro & Paulo, & pro aris & focis illis depugnandum esset. Iâ in occasu penè ecclesiam esse, ni contra Fridericum quasi contra Soldanum cruce se signet. Sic impotens animi & furiosus senex concitat in rabiem populares. Illi contra Imperatorem non solum sic concalescenti, sed penè etiam efferati efferruntur. Et cruce signati tâquam vltima in barbaria aduersus Saracenos, sic contra Imperatorem effunduntur. Ille porrò quû prima in acie cõspicatur esset cõtra se cruce signatos quasi cõtra Soldanum rueret, vehementer stomachatus est. Et ex

Iohan. Cuspi.
in vita Fride.

2.
Platina in vi-
ta Grego. 9.

Petri & Pau-
li capita cir-
cungestari
curauit Gre-
go. 9. ad sup-
plicandum
deo.

Cruce signati
a ponti. mits
tunt contra
Imperatorã.

sig.

signatis quoldam captos ob crucis cōtra
Christianum Imperatorem tantum ab-
usum, quadripartitis vulneribus crucis
instar consauciari iussit. Sic Pōtifex cru-
ciandos exposuit Christianos, dum cru-
cis militaribus signis contra christianū
Imperatorem abutitur. Ad extremū in-
dicto cōcilio furēs Pōtifex, captis à Fri-
derico cardinalib⁹, euerfa machinationū
suarū fabrica, dolore cōfectus & enectus
animam efflauit. Sic illud Pontificij
fori sidus occidit, quod tot decretalibus
in orbe fultit : sine quibus (v̄t decretali-
um titulus est) cæca omnis practica est.
Præterea tanta superstitionum huius se-
nis flagrantia erat, vt eo tempore (verbis
vtat Alberti Kranz) decreuerit salue Re-
gina certis diuinæ rei horis addi : cam
panasq; ad Eucharistiæ confectionem,
& laudes virginis Dei genitricis speciali
oratione in matutinalibus celebrari: qui-
bus (inquit) ecclesiasticis institutis rerū-
q; suarum saluti necessarijs erat intētus.
Sic ille Albertus Kranz canonici iuris
Doctor. Pontificiæ scholæ præclarum
specimen dedit. Ac idem Albertus aliam

Platina in vi-
ta Grego. 9.

In compendi-
o textuali de-
cretalium.

Albert. Kranz.
Sax. li. 8. ca. 10.

*Ecclesiastica
instituta qui-
bus ecclesiā
reformaui.*

Gregorius. 9.

*Salve Regi-
na &c.*

*Iohan de He-
naule ex chro.*

Eul'e.

Paulus. 2.

Sixtus. 4.

satis superq; fuit eius cauenti insidias (ni-
mirum Imperatoris) rem ecclesiasticam
reformare. Continuo hæc ecclesiastica
pontificis instituta subiicit, de salute Re-
gina, campanis ad Eucharistię confectio-
nem, speciali oratione ad diuam virgi-
nem in matutinalibus. Huiusmodi san-
ctionibus reformata vel potius deforma-
ta ab illo ecclesia erat. Dubites vtrum fu-
riosus an superstitiosus magis fuerit. De
Paulo secundo illud spectabile, quod
tradunt illum solemnī supplicationum
in pompa (Dei scilicet contra saracenos
promerendi & captiuos liberandi cau-
sa) manu sua simulachrum B. Virgi-
nis maiusculum gestans, pedestri pro-
cessu ad Lateranensem ecclesiam ambu-
lauisse. Porro Sixtum quartum precati-
onem illum condidisse, cuius hæc incep-
tio est, Ave sanctissima maria mater Dei,
regina cœli, porta paradisi, domina mū-
di &c. Ac omnibus qui illam coram
simulachro B. Virginis precarentur an-
norum mille indulgentiam tribuisse. Sic
istī patres ecclesiam suis institutis sustēta-
bāt; seu potius suarū superstitionū sordes

in

in ecclesiam interebant. Tāta non solum
superstitione sordidatus Gregorius iste
onus, verum etiam superbia sufflatus,
contra Fridericum truces execrationes
urenter anhelabat. Illo prę mærore mor-
tuo, surrogatus illi in pontificatu fuit In-
nocentius quartus. Antecebat tamen il-
lum Celestinus quartus octo & decem
dierum Pontifex. Contestim læti ad Fri-
dericum nunciij currunt. Amicissimum
Friderici Sineba'dum Cardinalem pon-
tificatu potiri. Ille Innocentius quartus
nuncupatus fuit. Fridericus pontificias
procellas prælagiens, sagaci responso
ominatus est, se amicum cardinalem
inimico pontifice commutasse. Nec eum
sefellit augurium. Ventilatas inter Fri-
dericum & pontificem pacis conditio-
nes postea fuisse sed irritas, referunt An-
tonius Sabellicus, & Platina. Ponti-
fex Friderici formidine Lugdunum se
recipit. Honorificè à Philippo Re-
ge acceptus fuit: Concilium indicit:
& solemnibus festis pro concione ho-
meliam (vt ait Albertus Rranz) ha-
bens ad populum, Fridericum alta vo-
ce inelamauit : admonens vt ad ea

Innocētius, 4.
Celestinus, 4.

Alber. Kranz.
Saxo. lib. 8. ca.

Platina in vi-
ta Inno. 4.

Sabel. ens
ne 9.

Platina in vi-
ta Inno. 4.

respōdeat quæ aduersus se pro iuribus ecclesiæ consequendis habeat: Lugdunum

Albert. Kranz. se conferat, &c. ex Alberto Krāz. Ac (vt Saxo, lib. 8. ca. Cuspinianus ait,) concionabundus il-

12.

lum citauit. Postea Tadaeo Sueffano iurisconsulto insigni & Imperatoris le-

Iohan. Cuspi. in vita Fride.

2.

gato intercedente, & poscente vt amplia-
ret causam, & ad oportunum Imperato-
ris accessū latius diem proferret: modici
temporis sustentationem illi Pontifex

Albert. Kranz. Sax. li. 8. ca. 12

concessit. Refert Albertus Kranz: Pōtifi-
cem cōsobrinis & necessarijs suis in Par-
ma ab Imperatore obsessa nuncium mi-
sisse vt Placentiam migrarent. Quo facto

Plati, in vita
Inno. 4

(vt Alberti verbis narrem) Pontifex in
Fridericū sententiam excommunicatio-
nis depositionis priuationisq; pronūcia-
uit: omnibus iuramento absolutis, quo
illi tenerentur, & potestate electoribus
attributa nouum quem vellent Principē
eligendi. Haften^o Alberrus. Addit Cuspi-
nianus: multa (inquit) fingens loquutū

Iohan. Cuspi. in vita Fride. 2

cōtrā Christum esse. Quæ tanquam
falsissima & planē conficta in qua-
dam epistola ad vniuersos Prælatos Fri-
dericus diluit: cuius exemplum reperies

libro

libro primo epistolarum Petri de Vineis ^{Petri de vine-}
Epistola tricesima secunda. Sic Cuspinia- ^{is. epist. 32.}
ni. Lugdunū accedere cogitabat Impera-
tor, circūfusus togatorum inaudito ap-
paratu, (vt narrante Cuspiniano) toga- ^{Cuspini. ibi-}
torum agmen par exercitui videretur. ^{dem.}
Sed ex itinere reuocatus tristiori Italicarum rerum nuncio, Parma deinceps in-
auspicatō obseffa, reollectis copijs, Pla-
centiam euertit. Erupit postea coniura-
torum quorundam contra Fridericum
clandestina conspiratio, nimirum Theobaldi, Francisci, Guilielmi de S. Seueris
no, & Pandolphi. Huius conspiracyonis architectus pontifex erat, illi administri.
Petrus de Vineis istam cōiurationem suis scriptis elucidauit. Horum aduersus Petrus de vi-
arma quamuis prospectior & protectior ^{neis. epi. li. 2.}
Imperator esset, venenum tamen in Apulia effugere non potuit. Ex quo quum
ægrè conualesceret, à Manfredō Spurio, puluillo impasto strangulatum fuisse ^{Iohan. Cuspi-}
tradunt. Siue (vt Cuspiniani verba sunt) ^{ni. in vita}
ab hostibus, aut pontifice corruptus id ^{Frider. 2.}
fecerit, siue quia ad Sciciliæ regnum as-
piraret. Sic Imperator quamuis aduersus
pon-

*Tribus pōti.
Ro. superstes
erat Frideri-
cus, Honorio
3. Gregorio, 9
Celestino, 4.*

Pontificis fulmina infractus, insidiosè tandem extinctus est. Tribus tamen Pōtificibus superstes fuit, Honorio scilicet tertio, Gregorio nono, & Celestino 4. Ac Innocentium quartum futiliter contra se fulgurantem fregit, & in fugā coniecit. Et secundum & trigèsimum imperij sui annum attigit: & senescentis iam ætatis septimum & quinquagesimū annum numeravit. Atq; de Friderico secundo hætenus.

*De Ludouico
Bauaro,
Iohannes 23.
Benedictus 12.
& Clemēs 6.
Ludouicum
execrati sunt.*

Iam de Ludouico Bauaro Imperatore quantum in rem præsentem satis est dicamus, Fuit etiam illi aduersus Pontificias execrationes assidua luctatio, Iohannes secundus & vicesimus, Benedictus duodecimus, & Clemens sextus suarum execrationum venena (quibus inflati erant) in illum effuderunt, Primus Iohannes secundus & vicesimus, execrationis suæ fulmen iecit in illum, quòd nondum à Pontifice coronatus, pro Imperatore se gesserit: aut Baptista Egnatio testante, quod sine Pontificis assensu Imperatorium nomen sibi vsurpauerit. Platina ad Iohannem 23, referre hoc vide-

*Platina in vita
Iohan. 23,*

tur, sed Albertus Kranz, Sabellicus, & Cuspinianus & alij, Iohannis secundi & vicesimi Pontificatum cum Ludouici temporibus concurrentem designarunt.

Ad Mediolanū ferreo diademate coronatus ad D. Ambrosij Ludouicus fuit.

Pontifex (vt Cuspiniani verbis narrem)

durissimos processus contra Fridericum publicat: imperiali eum deijciens dignitate: Regnoq; priuans excommunicati-

one crudelissima tāquā Romanæ ecclesiæ rebellem & hæresiarcham acerbissimè cōdēnās.

Sic Cuspi. At Ludouicus appellationis & defensionis suæ codicillos & cōmētariola quædā passim promulgauit:

de quib' sic Albertus Kranz. Ludouicus (inquit) ad appellationē cōuolauit, quam insigniter cōceptam ubiq; fecit publicari.

Nos (inquit) Ludouicus Romanorū rex proponimus aduersus Iohannē, qui se dicit esse Papam, quod Christi testamentum de pace malè exequitur: publicam Christianitatis pacem perturbans: nec reminiscitur a Constantino id quic-

quid habet nunc honoris latitanti Syluestro permisū: malè gratus Romano imperio,

Iohan. Cuspi.
in vita Ludouici.

Alber. Kranz.
Saxo. li. ca. 14.
Appellatio
Ludouici.
publicata
contra Iohan
22.

Guilhelmus
Occam,
Marfilius Pa-
tauinus.

Iohan. Gers.
in tracta, an
liceat a sūmo.
pō. appellare.

Marfilius, Pa-
tauinus.

Aligerius
Dantes.

imperio, vndè desumpsit omnem quo
nunc abutitur splendorem. Et reliqua (vt
inquit Kranz) in hunc modum plurima.
Pro Ludouico Imperatore scholas The-
logiæ habebant contra pontificem Guil-
helmus Occam, qui pontificia in schola
palmaris palestrita habitus est tempori-
bus illis: & Marfilius Patavinus, qui im-
peratoriam causā cōtra pontificem benè
grandi volumine asseruit. Iohannes Ger-
son Parisiorum olim cancellarius, &
Sorbonæ signifer, Guilhelmum Occam
illustri testimonio ornauit, egregium il-
lum Theologum appellans. Honorifica
mentionem dialogi eius facta, quem impe-
ratoria in causa edidit. Porro dialogi in
laudatione Iohannes Gerson suam etiā
sententiam insinuauit, in eo tractatu quē
inscripsit, an liceat in causis fidei a sūmo
pontifice appellare. Marfilius etiam Pa-
tauinus non scholarum in spinetis, sed
Theologiæ latisimis in spacijs hanc cau-
sam contra pontificem tractauit in libro
quem ante memini. Sub illa tempora ac
non multo secus Aligerius Dātes eximi-
us poëta (referente Sabellico) sub Boni-
facio

facio octauo; & Franciscus Petrarcha ab
 vrso Auguillaria comite poetica laurea
 in capitolio insignitus sub Benedic-
 to duodecimo, contra pontificias corrup-
 telas crebras in suis scriptis velitationes
 intexuerunt. Ad Romam postea ab Im-
 peratore aditum est; & à Stephano Co-
 lumna qui vicariatus (vt nuncupant)
 magistratū fungebatur coronatus est (vt
 Albertus Kranz refert), Stephano colle-
 gam in hoc magistratu Nicolaum Sar-
 ram adiunxit Cuspinianus, & Stephano
 in coronando Imperatore socium. Re-
 uersus postea in Germaniam Ludouicus
 vt pontificiarum execrationum stirpes
 penitus elideret, Francofordi principum
 magnificum conuentum agit. Ad quem
 Angliæ etiam Regem vltro venisse scri-
 bit Albertus Kranz & Regem Boemiæ
 Johannem, ac Imperij principes con-
 fertim conuenisse. Multa ibi constituta
 fuisse quæ ex dignitate Imperij visa sunt,
 idem scirbit, & de imperatoria causa
 speciatim. A principibus nimirū electū,
 quamuis non interposito pontificis assen-
 su, pro imperatore suscipiendum esse.

F Quippe

Franciscus
Petrarcha,

Alber. Kranz,
Sax li. 9. ca. 17
Iohan. Cuspi.
in vita Ludo,

Albert. Kranz,
Saxo, lib. 9. ca.

15,

Quippè (vt argutis verbis Albertus refert) quæ præter hæc introducta sunt, nec diuino iure nec vlla patrum ordinatione, sed blanda quorundam assentatione & Romanorum spontanea ingestione pōtificum prouenerunt. Ac ibidē postea: Ecclesia sumpsit omnia illa ab Imperio. Gladius enim vterq; nihil habet commune, cum alter animam, alter solum corpus conficiat. Sic Francofordiani cōuentus contra pontificum constituta Albertus refert. Quippè celeberrimi huius conuentus se decretis contra pōtificia fulmina yallauit. Iohāni secundo & vicesimo Benedi^{ct}° duodecimus successit: qui Iohannis fulmina fumantia adhuc de integro commouit, & execrationum suarum nouas faces subiecit. Turbulentissima illa tempora non solum passim in Germania, verum etiam in Italia, & atrocibus discordijs passim infesta fuerunt. Nam disertis verbis Sabellicus: Italia (inquit) omnium eam exagitare volentium quatiebatur motibus. Scalani (inquit) trium clarissimarum vrbiū Veronæ, Brixij, & Bergomi dominatu non

con-

*Gladium
utrūq; nihil
habere com-
mune.*

*Iohan. 22.
successit Be-
nedictus 12.
qui Ludo.
etiam execra-
tione obstrin-
xit.*

*Sabellicus. 9.
Lib. 8.*

contenti, Parmæ imminebant: Gōzaga Regiū appetebat: Estensis Mutinā, Lucā Florentini: sic Sabellicus, Porro tantarū discordiarum Benedictum sic pertasum erat, vt de relaxanda cōtra Imperatorem sententia cogitaret. Ac eam reuocasset nisi Oratores Regū Franciæ & Apuliæ, (Cuspiniano narrante) sic in Pontificē inuecti essēt, vt hæretici protectorē cōtumeliosē appellarūt. Vnde cōtra pōtificē etiā exarserūt. Minas etiā rex Franciæ addidit. Proindē infecta res erat. Cæteroquin sic Ludouico studuit Benedict⁹ Pōtifex, vt Regum Franciæ & Apulię legatos percōtatus sit, volūt ne (inquit) domini vestri, quod nō sit imperiū? Illis respōdētibz, se nō imperiū sed personā Ludouici impetere, qui cōtra ecclesiā egisset. Quib⁹ papa respōdit: immo nos fecimus cōtra illū, quod fecit prouocat⁹ fecit, Britānicō postea bello ingrauescēte in Gallia, & Edouardo Angliæ Rege hostiliter illā depopulāte, Rex Frācię per imperatricē sororis suæ filiā, pacis societatem & fœdera cū Imperatore iniit. Tum cōiunctis operis Imperatoris & Regis

Iohan. Cuspi.
in vita Ludo.

In rerum me-
morabiliū pa-
ralipomenis
additis Abba-
tis Vrsper.
chronicis.

*Benedicti**12. & Francorum artificiosa simulatio.**Iohan Cuspi. in vita Ludo.*

Franciæ legati Pontificem pro reconciliando Imperatore interpellant. Verum simulationis egregio artificio extracta res est. His verbis illam simulandi solertiam Cuspinianus describit. Vt Francus (inquit) crederetur quod noluisset simulasse se velle: Pontifex verò quod voluisset, simulasse se nolle. Hanc enim confederationem nouam Pontifex ægrè tulit. Sic Cuspinianus. Quocirca in irritū res cecidit. Defuncto postea Benedicto duodecimo Clemens sextus ascitus in Pontificatum est. Ille reconciliationis cuiusdam simulationem obtendebat primò: repentè contra Imperatorem flagrauit.

Clemens. 6. simulauit primum, postea flagrauit contra Impe.

Iohan. Cuspi. in vita Ludo.

Postea (vt Cuspiniani verbis referā) nescio quo dæmone instigatus literas latinas & Alemanicas foribus templorum affixit. Elapso iam triduo cōtumax pronuntiatur Imperator. Sic suo furit ille in foro, & sententiam contra Imperatorem præcipitat. Postea Rege Franciæ pro Imperatore apud Pontificem intercedente, formula mandati rigidissima imposita, & Imperatoris procuratoribus exhibita

exhibita fuit, quam (vt disertis verbis Cuspinianus ait) ne captius vilissimus quisquam de se daret. Qua inquit dabatur potestas Humberto delphini auunculo Principis, item Augustensi Bambergensiq; propositis, & magistro Vlrico cancellario suo, in solidum confitēdi omnes errores & hæreses: item resignandi imperium, nec resumendi, nisi fieret ex gratia Papæ: & se & filios suos bona & statum suum in manus & voluntatem Papæ ponendi. Exclamat Cuspinianus. O immensa crudelitas. Est ne illud pascere oues Christi, an deglubere ac deuorare potius? Sic Cuspinianus contra tantam immanitatem clamat. Porrò idem ait, Imperatorem iram summi Dei pertimescentem, procuratorium illud mandatum non solum sigillo suo roborasse, sed seruaturum se iuramento affirmasse. Postea Imperator in conuentu Francofordiano Pontificios articulos patefecit: qui publica Principū detestatione pro reiectis habiti sunt, vt Cuspinianus scribit: ceu in perniciem, (vt ait) & imperij destructionem concepti. Porrò Imperatori

*Clementis
rigidissimum
mandatum
Ludonico im
positum.*

*Francofor-
dianus con-
uētus pontifi-
cios articulos
contra Ludos
nicum reiecit*

*Clemens. 6. in
cœna domini
sterum ex-
cratur
Ludouicum,*

ri contra pontificem opitulationem & o-
peram suam spondebant. Ac ad Pontifi-
cem post missi principum oratores sunt,
(vt Cuspi. vtar verbis) rigore in perniti-
e imperij conceptum declarantes, nec aliud
agentes aut petentes discedunt. Furere
postea Pōtifex cœpit, ac (Cuspiniani vt
verbis pergam) in cœna domini Ludouic-
cum Imperatorem crudelissimè execra-
tur: Iohannis Pontificis processus duris-
simos innouans: hæreticum & scismaticum
declarans, ac penitus maledicens.
Sic Cuspinianus. Non potuit stomacho
suo imperare Pontifex, quin cœnam e-
tiam Domini suarum non modò su-
perstitionum, sed execrationum etiam
veneno imbueret. Verum isto veneno
Ludouicus non perijt, sed alio pene-
tralibus in venis veneno interiisse dici-
tur. Accubans enim in conuiuio cum

*Albert. Kranz.
Sax. li. 8. ca. 22.
Iohan Cuspi.
in vita Ludo.*

Burgrauio Norimbergensi compranso-
re vt narrat Albertus Kranz, (Cu-
spinianus Burgrauiam Norimbergen-
sem illi in hac epulari accubatione soci-
am ad epulas fuisse dicit) veneni tenta-

tio-

tionem & irritationem sentiens vomitu (vt consueuerat) mederi sibi statuit. Sed vomitum vincente veneni vi, venatu & agitatione corporis illud dissipare & pelleri conabatur. Ac vrsus venatione insequens, & animose petens, ruit de equo grauiter quassatus. Et summa virium in defectione & destitutione respiras, & ad se reuersus, pia precatione ad Deum fusa, ingruente morte expirauit. Duobus tamen Pontificibus Romanis frustra contra illum fulgurantibus vnus superfuit, & tertius quantumuis execrationum suarum venena anhelabat contra illum, illius imperium non perculit, sed corporei veneni vi perijsse illum putant. Quauis hoc etiam affirmetur subita apoplexia illum in venatu opprimente, graui ex equo prolapsione repentinò mortuū fuisse. In Monacho ad B. virginis Imperiali pompa sepultus fuit. Ac de Ludouico haftenus. Tantorum Imperatorum illustrē memoriam Pontificijs ex annalibus elucidauimus, vt omnibus Principibus & summo in

Ludouici Imperatoris mors.

Iohan. 21. Benedictus. 12.

Clemens. 6.

In paralipomenis additis chro. Vrspergensis.

*Pontificia
monarchia
idolum prin-
cipibus peris-
culosum.*

imperio & magistratu constitutis exem-
plo & documento sint, matura prospici-
entia dum passis velis secundo vento na-
uigant, contra Pontificiam rabiem & ef-
frenationem status suos communire.
Quod fiet, si monarchiæ eius idolum, po-
pularium suorum intimis in conscientijs
inueterata quadam superstitione adhuc
inherens, vi verbi diuini diuinitus in ec-
clesia iam fulgentis extirpari sinant: ne
bullarum illius a bustis & perduellionũ
& seditionum portentis amplius pericli-
tentur. Quippè ab effrenato Pontificum
ambitu, rabiosis bullis, futili mobilita-
te & inconstantia, Principes pendere præ-
ceps & ærumnolum est. Quippè illis lo-
co mouere principes, quàm penè peruul-
gatum & vsitatum, quantũuis orbi chri-
stiano laetuosũ fuit? Consulite proinde
potestati & fortunis vestris (magnifici
principes): vestra potissimum causa &
commune Christiani orbis periculum
agitur. In Elizabetha regina hæc rursus
tentatur via, vt quomodo olim in illa pa-
patus nocte, sic iam etiam in hac euange-
lij luce, Principum omnium in fortunis
ille

ille solus regnet, & sibi quod placitum est de illis decernat.

Sed euigilauit ex illo papatus veterno iam Christianus orbis, arctè quamuis Pontifex stertat adhuc. Puluillos cubanti molliter illi substernunt assentatores eius: & nouos commentarios ceu cubilia quædam illi parant, in quibus cum commentitio isto monarcha suauiter adhuc peruoluetur. Excitandus, & scripturarum stimulis sodiendus est. Explodendus ex ecclesia, et in republica Principum potestate frangendus est, ac legum saluberrimis consultis quasi iniectis cathenis vinciendus, & constringendus est, ne se aduersus veritatem & principum status commouere possit. Nisi enim diuini verbi repagulis & ciuiliū legum claustris effrenata illius potestas coërceatur, vt olim Pontifices suarum execrationum venenatam vindictam furenter effundere in Principes, regna & regiones soliti erant, quum illorum in odium & offensionem incurrissent ~~soliti erant~~, sic nonne suum illud solemne seruabunt? Maximam enī partem Pontifices ad venenatam hanc

vin-

*Pontificiū
assecle & assentatores.*

Clementis. 5.
contra vene-
tos crudeliff.
interdictum.

Sabel, enne. 9.
lib. 8.

Iohan. Cuspi.
in vita Ludo,
Bauari.

vindictam præcipites & rabiosi extite-
runt. Crudelissimo olim Clemētis quin-
ti interdicto veneti quassati erant, quod
ad Ferrariam Frisco opitulati sint. Pōti-
ficij contra illos edicti immanitatem ex
Sabellico recitabo. Confestim (inquit)
Venetos anathematis spiculo (Clemens
quintus) defigit: proposito edicto, vt hos
piorum cœtu eiectos, Romanęq; eccle-
siæ hostes iudicatos, phas esset vnicuiq;
volenti iure & iniuria interficere. Sic
Sabellicus. Meritò hic clamaret Cu-
spinianus vt in Clemente sexto con-
tra Ludouicum fecit. O immensa
(inquit) crudelitas? Est ne illud pas-
cere oues Christi an deglubere ac deu-
rare potius? sic de crudelissimo illo
Clemente Cuspinianus. Nonne & iste
Clemens quintus sub nomenclationis
huius spectro se crudelissimum contra
venetos ostendit? Vectigalis fuerit Ro-
manæ ecclesiæ Ferrariensium ciuitas:
Frisco creso Accione dominatum oc-
cupauerit: auxiliarem Frisco classem
veneti suppeditarint: quamuis Pontifi-
cem de vectigali vrbe causa attinge-
bat,

bat, cuius tamen immoderationis & effrenatæ feritatis fuit, vniuersum venetorum gregem propterea mactationi exponere? Draconis leges humano sanguine scriptas fuisse odiosè commemorant, quòd propter nimiam crudelitatem infames essent. At quid sanguinaria istiusmodi Pontificum edicta humano sanguine nò solum oblita verum etiam redundantia. Addit postea tantæ crudelitatis temperamētum aliquod Sabellicus. Alij (inquit) vt mitius ita si Sabellicus
milius verò tradunt, sacris duntaxat venetis interdictum. Additq; nihil impiè ibidem.
facturum, qui eius nominis hominem in potestatem redactum pro mancipio haberet. Hæc barbari interdicti secunda apud Sabellicum mitigatio est, vt in seruitutem trahantur, & mancipij nexu obligetur. Sic benignus ille Christi vicarius, vt alibi Cuspinianus de Grego- Iohan. Cuspi-
rio nono. An Christi hoc vicarij aut in vita Fride.
Soldani potius Babylonici vel Otho-
manni Turcici edictum est, vt Christi-
ani pro seruicijs & mancipijs captiui
abducantur? Videamus consequentia.
Sub-

Sabellicus
ibidem.

Clemens 5.
crudelissimus
venetis.

Florentini &
Lucenses
Clemen. 5.
interdictis fe-
riuntur.
Sigismundus
dux Austriae

Subijcit Sabellicus. Quæcunq; fuit illius execrationis forma, ad Pontificij edicti famam omnibus ferè Gallia: temporij venetorum res sunt Principū permissu direptæ. Eadem iniuria accepta est circa maritima Calabria, & Apulia loca. Cæterum rebus amissis veneti ubiq; malè habitati sunt, quidam etiam ex his necati. Quò accidit vt ab omni externo commercio tum veneta vrbs abstineret. Hactenus Sabellicus, de isto per Antiphra-
sim Clemente, & barbaro illius contra venetos edicto: ceu Turcica in illos rabies effusa fuisset. Atq; huiusmodi nomenclationum spectris christianū orbem illi ludificati sunt. Clemens crudelissimus: Christi vicarius (vt nuncupāt) humani sanguinis gurgis est. Audiamus porro de eodem Clemente Sabellicum adhuc, vt clementiæ sub inuolucris crudelitatis illius portenta cernamus. Quanquam (inquit ille) in causa non multum dissimili Florentinos & Lucenses interdicto notauit, Sic ista Clementis rabies in alios etiam erupit, Prouinciæ, Regna, Regiones, & Principes, si cōtra illius nutum
sc

Se commouerint interdictis feriuntur. Sigismundo duci Austriæ cum Nicolao de Cusa cardinali duellum intercessit: ferro & acie decernebant. Captus Cardinalis custodiæ traditur. Statim Põtificia cõtra Sigismũdum fulmina inflammatur. Nouum illi cum Põtificijs execrationibus duellum ortum est Paulus secundus contra Georgium Bohemorum Regem nõ solum diras execrationes, sed Regni etiam priuationem publicauit: Hũgaros & Germanos cõtra illum cõcitauit: vt breui (Platina testate) stirpem Georgij funditus sustulerit. Bonifacius octauus contra Philipppum cognomento pulchrum Galliarum Regem ferociter sed futiliter fulgurauit. Per Archidiaconum Narbonensem Regi denũtiabat (narrante Sabellico): Regnum ad Ecclesiam deuolutum esse: adhiberet anathema: Gallosq; iuramento quo teneretur solueret. Sic Sabellicus. Addit. Robertus Gagguinus: pontifex (inquit) plus æquo elatus, Philipppum Regno priuaue- rat: & Albetto Austriæ duci simul cum Germanorum Imperio Regnum Fran-

In paralipomenis additis chro. Vrsp.

Georgius, Boemia Rex.

Platina in vita Pauli. 2. Philipppus pulcher Gallie Rex.

Sabel. eno. ne. 9. li. 7.

Rober. Gagguinus in antea, de Francorum gestis.

cij

*Iohannes
Anglia
Rex.*

*Polidorus
Virgilius An-
glicæ histo, li.
15.*

*Henricus, 2.
Anglia Rex.*

*Platina in vi.
ta Alexandri,
3.*

*Henricus. 8.
Anglia Rex.*

ciæ donauerat. Sic Gagguinus. Contra Iohannem Angliæ Regem, quod Stephanum Lanctonum in Cantuariensem Archiepiscopum à monachis electū repudiasset, atrociam interdicta Innocentius tertius publicauit: qui diu postea in illis ciuiliū bellorū vndis iactat⁹ fuit. At placato tandem Pontifice, Pandolphus eius legatus Regem (Polidoro Virgilio referente) his verbis affatus est. Nō putō te ignorare Innocentium Pontificem tuos populos iureiurando quod dederant ab initio soluisse: & tibi vt meritis es Angliæ Imperium abrogasse: atq; adeò Christianos Principes iussisse, vt te regno deijcerēt alterūq; surrogarēt: quò contemptę religionis meritas pœnas lueres. Sic Pandolphus ad Iohānem Regem narrante Polidoro. Henricus secundus Angliæ Rex Pōtificium ad examen de Thoma Becketto vocatus est. Sed Iureiurādo interposito (Platina pronunciante) & pœna militum ducentorum ad expeditionem Hyerosolymitanam illi imposita, Pōtificem postea placatum habuit. Henricus octauus heroica ani-
mi

mi magnitudine, imbelles Pōtificum
bullas & inflatas execrationibus buccas
despicatui habuit. Nec germanæ eius fi-
llæ Elizabethæ Regina diuina' prouidē- Elizabetha
tia & veritate vndiq; in regno circum- Regina.
vallatæ, quod tertium & vigesimum iā
annum foeliciter administrauit, vlla de
illis curantia est. Pōtificia cōtra illam ol-
la feruet & execrationum spumās agit,
sed bullæ fragiles & perflabiles sunt.
Bella parturiuit bullas peperit. Euanue-
runt. Vel in ipso statim ortu occidunt,
vel in medio cursu franguntur : & in
ipsos bullarum buccinatores & admi-
nistros redundant. Olim in tetrīs illis Pontificum
papatus tenebris, bustuarijs bullis bellis bulla perfla-
cum canere solebat contra principes: iam biles & despi-
obsoleuerunt. Etiam in vulgus despica- cabiles.
biles sunt. Difficile dictu est an illarū diri-
tas sibilis an cachinnis magis exploda-
tur. Certè illis ridendos insulsi senes se
orbi Christiano iam propinant. Ab-
stineant illis in posterum si sapiant, ne
suam insulsiatē quasi extrema papatus
in senectute delirantes ipsi prodant.

Quippe

*De occasione
principibus
diuinitus ob-
lata.*

*Verbi victo-
ria de pontis
fec.*

Quippe pontificiæ monarchiæ hoc ido-
lum quod supra omnem potestatem &
principatum, in illis papatus tenebris ex-
aggeratum fuit, iam diuini verbi vi
intimas Christianorum in medullas pe-
netrante, non solum principum sed popu-
larium etiam in conscientijs passim ruit.
Non humanis adminiculis, sed cœlesti-
bus auspicijs & diuini verbi præsijs, di-
uinitus hæc oblata vobis occasio est (præ-
cellentissimi principes) vos in libertatem
tantis principibus verè dignam vindi-
candi: & illum excutiendi, qui vestris &
maiorum vestrorum in ceruicibus tam
pertinaciter inhæsit. Immò qui populariū
vestrorum penetralibus in medullis sic
adherescet, (nisi maturè eijciatur) vt in-
gruente pōtificia procella vos ad scopu-
los (vt olim maiores vestros) allidat, nisi
illum elidatis. Huic diuinæ occasione
(quæ vestra prudentia & animi magnitu-
do est) ne desitis ipsi. Vobis inspec-
tantibus, & non repugnantibus, spiritu or-
is domini & diuini verbi vi penitus e-
uincetur. Christus ipse pro principibus
contra illius furores pugnabit, si verbo
& ve-

ut a Ponti. machi. sibi caneant. 3. Cap.

& veritati eius viam appetire velitis. *Ne principes Christi triumphos de pontificio hoc spectro impediant*
Quotidiana Christi de eo trophæa videbitis. Verbi eius in triumpho detracta monarchiæ eius latua Pontificium hoc spectrum vniuerso orbi ostendatur. Nolite (magnifici Principes) hos Christi de illo triumphos impedire: ac verbi eius Gamaliele in populo progressus contrarijs edictis perturbare. Illud consultissimi Gamaliele cogitate, ne Deo repugnare videamini.

Vestra potestas postulat, & Regia fortuna flagitat, ut a veritate illum vinci, & ciuili a potestate a Deo ordinata (qua ille tam immaniter abusus est) sub iugum mitti sinatis. Cogitate enim Maiores vestros, quàm indignè & abiectè ab illo dum rerum ille potiretur accepti fuerint. Eccum vobis Fridericum Imperatorem cognomento Barbarossam, Alexandri hoc nomine tertij Pontificis ad pedes stratum: & illum Imperatorij ceruicibus pede insultatè & fluentib⁹ buccis illud Davidicū pronunciantem: Super aspidem & Basiliscum ambulabis conculcabis leonem & draconem: quamuis in

De fastidiosa pontificum in principes superbia.

Frideri. ceruicibus Alexandri pedes insultant.

Psal. 91.

G vestra

Platina in vi-
ta Alex. 3.

Henricus. 4.

Canos. ad por-
tas maximis
frigoribus ex-
cubat ut ad-
mittatur ad
Pontificem.

Fridericus. 1
Hadriano de
equo descen-
denti prehen-
sis ephippijs
seruile ob-
sequiū impē-
dit.

Alber. Kranz.
Saxo. lib. 6. ca.
16.

Bambergensis
episcopus pro
Imperatore
ad ponti. ora-
tio.

vestibulo D. Marci pedes tantum Im-
peratoris exosculatum Imperatorem
fuisse Platina scribat. Aspicite Canossi
ad portas Henricū quartū Imperatorem
maximis frigoribus pene algentem, &
nudis pedibus excubantem, ut ad pontifi-
cem Gregorium septimum intromitta-
tur, ac illi reconcilietur. Et tandem Ma-
thildis comitissæ, & Adelai Sabaudrensis
comitis, & Abbatis cluniacensis rogati-
one admissum, & acceptis conditionibus
reconciliatum fuisse. Intuemini Frideri-
cum primum Hadriano quarto Ponti-
fici in sua castra venienti, descendentem de
equo prehenſus ephippijs seruile penè ob-
sequium offerentem, ut tam summissa il-
lius aduentum dignatione honoraret.
Quod Albertus Kráz his verbis narrat.
Rex (inquit) concitus occurrit venienti,
& ab iumento descendentem, strepam fer-
tur tenuisse sellæ; acceptumq; reuerenter
per manū in sua tentoria perduxisse. Ac
postea Bambergensis episcopus orationu-
culam pro Imperatore, apud pontificem
habuit: cuius extrema penè in clausula
his verbis vsum fuisse idem Albertus
narrat, Ecce (inquit) te venientem venera-

bundus accepit, tuis sanctissimis vestigijs humiliter prouolutus. Sic de Bambergensis oratione Albertus. Ac Pontifex statim stomachosè: in minimo (inquit ut ex Alberro verba illius reteram) commissa negligentia facit argumentum de maximo. Ab iumento descendit nobis strepam tenuit sellæ sinistram, nescimus ad irrationem, an aliorum: cum dextra fuisset obloquenti contrectanda. Rex (inquit Albertus) stomachanti similis soluitur in risum: minimè se studuisse (dicit) strepis apprehendendis. Tu primus es Pater cui tali officio deseruimus. Deindè iam commotior (Imperator) scire velim (inquit) officij hoc genus ex debito an sit, an ex beneplacito? Quod si ex beneuolentia sit, quis causabitur negligentiâ in spontaneo, sin ex debito, parû interesse putam, quo latere accessit, qui venerabûd° accurrit. Hac verborum vicissitudine, quæ multo plura inter collaterales amborû fuere, sine osculo discesserûnt. Hasten° Albertus Krâz: Ipsius verbis referre volui, ut superbam

Albertus

Kranz.

ibidem.

Stomachosa

pontificis ex

postulatio

quod descens

denti de equo

ad sinistram

strepam a

Friderico ob

sequium des

latum sit.

Platina in vi-
ta Stephani. 2

Pipinus Rex
Gal. Pontifi-
ci ad frenum
famulatur.

Sabel, enne. 9.
lib. 8.

Franciscus
Dandulus ad
mensam pon-
tificis supplex
ut canis iacu-
it.

& stomachosam pontificis expostulationem pro tam minuta in tam abiecto officio a tanto Imperatore aberratione, ipsorum ex annalibus audiatis. Quàm prodigiosa hæc superbia. Fridericus Imperator Hadriano Pontifici ad ephippia & strepas, Pipinus Rex Franciæ Stephano secundo ad frenum penè famulatur. Sed oblatis a tantis Principibus tam summissis & ferè seruilibus officijs non satis est uti, nisi ciuili potestate diuinitus instituta execrandis bullis & futilibus fulminibus abutantur. Contemplamini porrò Franciscum Dandulum venetum Pontificiam ad mensam ferrea cathena collo iniecta, longè infra infimorum conditionem seruiliter volutatum, donec (ut Sabellici verbis utar) expugnata Clementis Pontificis ira ignominiosam notam patriæ ademerit, & Pontificio illam interdicto relaxarit. Vnde canis (inquit) cognominatus est postea a suis, quod ut canis ad Pontificiam mensam proiectus iacuisset: postea venetijs summi honoris insignibus honoratus fuit. Hactenus ex Sabellico. Audistis quomodo Pontificiæ

mo-

monarchiæ idolum hoc mundi etiam monarchis, Principibus & magistratib⁹ seruiliter & superbissimè insultauerit.

*Idolū pon.
monarchia
principibus
insultat.*

Sed iam mansueta Pontificum immanitas est, ac aliter è verbo magis in apertum iam euoluto condocefacti Pontifices sunt. Nihil est quod furores illorum sic frangat ac veritatis lux, & verbi diuini maiestas: cuius luminibus indies obruitur. Verbo & veritati acceptum res ferendum hoc est. Huius alumni (potentissimi principes) vos esse debetis, Esaiæ ex vaticinatione: Eterunt Reges nutriticij tui & Reginae nutrices tuæ. Et cœlesti Davidis ex præconio: & nunc Reges intelligite erudimini qui iudicatis terram: Seruite domino in timore & exultate cum tremore. Osculamini filium ne irascatur & pereatis a via. Davidicum hoc ad omnes Principes præconium est.

Verbi & veritatis alumni principes esse debent. Esa. 49.

Psal. 2.

Satis dū a principibus pontifici. monarchia absente seruitū esse.

Satis iam satis ad pedum oscula & sordida suauiæ Pontificum prodigiola superbia Principes inuitauit. Satis illius ad pedes volutatum, ad Ephippia famularū est. Satis iam diu illo mundi huius mo-

*Bulla ponti-
ficis &
contumeliosa
rabies & ma-
chinationes
contra Regiā
Ma.*

*Pontifex blā-
dimentis mul-
cet principes
ne cum suis
nundinis eji-
ciatur.*

*De lubrica
pontificum
fide & mobili
amicitia.*

narcharum & principum in ceruicibus
ferè equitauit. At mansuetior iam ille
erga principes factus est, Bullarum illius
busta, & conuiciorum rabiem contra
Elizabetham Angliæ Reginam, Aquil-
lonares tumultus, Hybernica vexilla,
& Iesuitarum nuper in Anglia furo-
res contemplamini, & quo nouæ
mansuetudinis inuolucro hanc quæ in-
ueterauit in illo rabiem tegetis? Nouit
ille seruire scenæ suæ. Principum aucu-
pari gratiam, ne merces & nundinatio-
nes eius e regnis suis eiciant. Sui status
probe ille cognoscens est. Si non ereptis
at conuulsis penitus gubernaculis fluctu-
at. Tutius proinde ad littus remigat.
Nouit vti foro: Blandimentis mulcendi
principes sunt, qui adhuc illius potesta-
te non exierunt: ne cum mercatu suo sa-
crorum & regnorum venaliter ille pro-
sus expellatur.

Ac quam lubrica illius gratia est &
mutabilis amicitia? Placatum & plausi-
bilem sensistis: at nondum tonantem &
fulgentem experti estis. Quippe pro-
cellosum & varium hoc pontificiæ mo-
narchiæ

narchiæ pelagus est, quantumvis placida eius serenitas iam vos permulceat. Quippe ex tranquillissimo, subito turbulentissimū fit. Nonne contra Philippū qui pulcher cognominatus fuit: subito quasi quandam in rabiem cōcitatus Bonifacius octauus exarsit? sequuta tempestas, tonitrua, fulmina: pontificijs procellis iactatus Philippus fuit: donec coactis per Sarram colūensem militibus Anagninē repentina impressione noctu pontifex oppressus est: & trigesimo post die dolore contestus (vt ait Platina) perijt. Guillelmum Scitiæ & Apuliæ Regem pontificiæ monarchiæ nimbus ab Hadriano quarto primum perculit, donec pontifici postea conciliatus fuit: adhibito (vt Platina ait) sacramento, se nihil deinceps moliturum quod Ecclesiam Romanam offenderet. Coniunctissimus primum Innocentio tertio. Otto Imperator fuit. Postea versis velis irruit in illum, & suarum bullarum & machinationum scopulis allisit. Acceptissimus a primo fuit Honorio tertio

Philippus
Pulcher.
Platina in vita Bonifa. 8.
Guilhelms
Scici. & Apul
Rex.
Platina in vita Hadri. 4.

Otto Impera.

Fridericus, 2.

Abbas Vrſpe.
in Chro. an.
no M. 220.

Albertus Aus-
triaz dux &
Imperator
Ro. Gaggui-
nus lib. 7.

Iohannes An-
gliz Rex.
Polido. Virgi.
Ang. hſto. li.
15.

Pontificia
gratia cen
Euripo recis
procantiprin
cipibus fidē-
dum non eſſe.

Fridericus ſecundus : quum Romæ mā-
dato Honorij ab Hoſtiensī epīſcopo co-
ronatus fuit. Erat autem tum Fridericus
in Eccleſiā S. Petri prædiorum & alia-
rum rerum donatione prolixus, vt Vr-
ſpergenſis teſtatur . At poſteā ſubito
tanti fauoris reſſatu, ſuarum execratis
onum virus Honorius tertius in illum ef-
fluuit. Alberto duci Austriæ à principio
infeſtiſſimus fuit Bonifacius octauus: at
poſtquā Philippo Galliarum Regi of-
fenſior eſſe cœpit, tum ſic ex inimicitijs
Albertum recepit in gratiam, vt illi Phi-
lippi Regnum condonarit. Quomodo
etiam Iohannis Regis Angliæ Regnum,
quum apud Innocentium tertium in o-
dio & offenſa eſſet, Philippo Galliarum
Regi pontifex largitus eſt. At poſteā Io-
hannes maxima apud illum fuit in gra-
tia, poſtquam optimè de Pontifice pro-
mereri cœpit. Quid pluribus opus eſt?
An ergo æſtuoſo huic Euripo, qui tam
ſepè reciprocatur (præcellentiffimi Princi-
pes) fidendum eſt? Freto æſtuanti ſimi-
lis, accedit, recedit, amat odit, amplexa-
tur execratur, & dānatorijs ſententijs in-
teros

feros ciet, & quasi orcus hyat, ut viuentes absorbeat. Huius vos mansuetudini seu immanitati potius, statum & fortunas vestras committetis? quum confragosas illius ad cotes tot potentissimorum principum (furente adhuc illo Papatus in tenebris) luctuosa naufragia intueri possitis: quantumuis iam monarchiæ illius tanta immoderatio & intolerantia titubet. Quocirca obturatis auribus superstitionum illius Sirenes præternaugate.

Serpens quantumuis congelauerit fouendus in sinu non est, nè concalesctus venenatus esse incipiat. Vestris proindè fortunis & statui (magnifici principes) est.

quæ vestri consilij sagacitas & animorū celsitas est, ab illius machinationib⁹ præcautum esse velitis. Dum albis quæ drigis veltra fortuna vehitur, prouidentissimè consulite. Quid animi putatis futurum illis Principibus fuisse, qui tantis monarchiæ eius turbinibus quatiebantur, si hanc veritatis lucem, quæ nunc in

*Serpens quāo
nis congelat*

*nerit in sinu
fouendus non
est.*

*Vi principes
ante pontifi
cias vexati
ones maturè
suo statui cō
sulant.*

ecclesia fulsit, aspicere potuissent. Quam illi certatim & auidè in pontificiæ monar-

monarchiæ idolū hoc incurrisent, quod intimis popularium suorum non solum sensibus verum etiam ossibus penè tum inustū erat: at iā diuini verbi efficacitate, & armis spiritus, Christianorum in conscientijs passim ita labefactatū est vt vix caducas Papatus parientinas tueri possit.

*Principibus
diuinitus ob-
latam esse oc-
casionem cō-
tra pon. mon-
narchiam.*

*Vt principes
lucē diuini-
tus patefactā
sua potestate
promoueant,*

*Hortatio vt
pro cœlesti
illustratione
principes fer-
uenter pre-
cētur,*

Vos igitur (præstantissimi Principes) diuinitus hanc lucem prosceminatam, (quam nulla mortalium vis & potestas inobscurare & elidere poterit) pro vestra quam à summo monarcha accepistis potestate, candidè adiuuate & foeliciter propagate. Illud Seruatoris è cœlo ad Saulum, minas cōtra veritatem anhelantem, auribus vestris insonet, Difficile contra stimulum calces. Bellare cōtra Deum Gigantum olim fuit. Vincet veritas: foelices qui se ab ea vinci patiantur. Ipsa contra eos vocem mittet tremēdo Christi pro tribunali, qui præfractè illi repugnant, & eius luminibus quacūq; potestate aut machinis humanis obstruunt, ne Christianorum in cōscientijs lucere possit.

Illud Salomonis pijs precibus frequenter & feruenter a Principibus orandum est: da cor docile ad iudicandum *Salomon. 3.* populum tuum, & vt discernam inter *Regum. 3.* bonum & malum: Et illud Dauidicū: *Dauid.* Dirige me in veritate tua & doce me. *Psal. 25.* Fusis ad Deum precibus cœlestem illustrationem impetrauit *Ense. de vita* Constantinus Imperator, cognomēto magnus. Solemne hoc *Consta. li. I* illi erat, intimis in ædibus sacros recessus ad supplicandam Deo quærere: & penetralibus in conclauibus piè præcandō diuinam erga se misericordiam commouere: quæ piorum precibus *Theodosius* etiam vix euocata solet occurrere. *senior.* Theodosius Imperator cognomento *Socrates eccle. histo. li. 5.* minor, pro spiritu iudiciij, & vt vera à falsis discerneret suppliciter orauit, *ca. 10.* quum in illa falsorum dogmatum varietate pro hominū veritate iudicium editurus erat. Theodosius qui hoc nomine iunior appellatus est Imperator, *Theodosius iunior.* in fundendis ad Deum precibus insigni pietate fuit, vt à Socrate proditum est. *Socra. eccle. histo. li. 6. ca. 22.* Martianus Imperator cum Pulcheria coniuge,

In Chalce
concili.
Acti, I.

Martianus
Imperator.

Ex Martia.
Impera.
oratione ad
synodum.

Vt Pios prin-
cipes diuina
providētia
populis indul-
geat, orandū
est.

coniuge, Chalcedonēsi in concilio (in quo sexcentorum trium & triginta episcoporum amplissim^o confessus erat) affuerūt: & illustre pietatis suæ spectaculū & documentū orbi Christiano præbuerūt. Tū illa diuina Martiani Imperatoris vox in sua ad synodum oratione & pia præcētionē, celeberrimis illis patrū in subfellijs, veræ religionis & pietatis feruenti cū zelo & flagrantia, in hæc verba prorupit. Cum primū per electionē in regnū venissem^{us} nullū maius nos cōstrinxit negociū, quàm rectam & verā fidem Christianorum indubitatam omnibus declarare. Hasten^{us} Martiani Imperatoris verba. Istiusmodi principes diuina indulgentia populis largiatur, qui veritatis & pietatis tū ipsi colentes sint, tum eius propagandæ & publicandæ studio flagrent: præsertim in tam luculenta Euāgelij luce omnium iam in oculos incurrente: & ipsos adeò Principes Christi nomine & authoritate speciatim compellāte: ne ipsi Christo, ecclesiæ, sibi ipsis, & populo dei, in hac parte deesse velint: tū salutis ipsorum causa, tum ne impeditæ Christianorum salutis

salutis ipsi pro tribunali Christi rationē reddant. Spiritum gratiæ & intelligentiæ indulgentissimus pater domini nostri Iesu Christi effundat in omnes principes & magistratus, ut veritate illuminati, saluberrimis exemplis & pijs legibus tum ipsi populis præcant, tum illam, potestate quam a Christo acceperunt pro virili adiunent & promoueant : quod ipsis & ecclesiæ dei salutare & fructuosum sit. Amen.

DE PII QVINTI ROMANI Pontificis contra Regiam Ma. rabi-
osa bulla.

Cap. 4.

Am de Pij quinti furiosa
sa contra Regiam Ma,
bulla dicamus. Anni et
fluxerunt circiter quin-
decem cum Pius quin-
tus Romanus Pontifex

bustuariam illam bullam contra Regiam
Ma. publicauit : quæ data erat Romæ,
1567. quinto calen. mart. Cuius hæc
fuit inscriptio : Sāctissimi domini domi-
ni nostri domini pij Papæ quinti senten-
tia declaratoria, contra Elizabetham præ-
tensam Angliæ Reginam, & ei adherētes
hæreticos, qua etiam declarantur absolu-
ti omnes subditi à iuramento fidelitatis,
& quocunq; alio debito, & deinceps obe-
dientes anathemate illaquantur. Hæc
bullatæ tragædiæ inscriptio, & argumē-
tum fuit. Postea ceu tragic² quidam ful-
minaster, pro tribunali sedens, in the-
atro fulgens & tonans, fluentibus buc-
cis

*Pontificia
bulla inscrip-
tio.*

M A-
rabi-
urios
Ma,
ni ef-
quin-
quin-
tifex
Regia
oma,
hæc
omi-
nten-
in præ-
erēs
solu-
tatis,
obe-
Hæc
mē-
ful-
thes
buc-
cis

cis bullam istam sic inflauit. Pius (in-
quit) pontifex seruus seruorum Dei ad
futuram rei memoriam. Regnans (in-
quit) in excelsis cui data est omnis in celo
& in terra potestas, vnam sanctam catho-
licam & Apostolicam ecclesiam (extra
quam nulla est salus), vni soli in terris,
videlicet Apostolorum Principi Petro,
& Petri successori Romano Pontifici in
potestatis plenitudine tradidit gubernā-
dam. Hunc vnum super omnes gentes
& omnia regna principem cōstituit, qui
euellat, destruat, dissipet, disperdat, plan-
tet & ædificet, vt fidelem populum mu-
tue charitatis nexu constrictum in vni-
tate spiritus contineat, saluumq; & in-
columen suo exhibeat saluatori. Ha-
tenus bullæ exordium & potestatis
quam falsò sibi arrogat, fundamen-
tum. At ego in secundo libro, quem
contra Pontificiam ~~marchiam~~ de-
nunciaui. antea, & si hos propositi
mihi prosequendum esse putauero)
probare institui nullum arreptitiæ
huius potestatis & commentitiæ
mo-

*Bulla exor-
dium.*

Pontificia potestas arreptitia humanis in commentis & principijs fūdata.

Præceptis & nacillas in ruinis pōtifex principum ruinas ructas

Primariū bullæ pōtificiæ argumētū & fūdamētū cōsequētia inficiatione & principis petitione in propōsitis reprehenditur.

monarchiæ in scripturis iactum esse fundamentum. Sed vniuersum hoc ex Apocryphis extitisse, pontificijs tantum commenis, postulatis, & placitis. Quod ipsis etiam ex pontificijs & scholarum illarum signiferis liquidò demonstraturum. Quo posito quid bullæ istius inflatus est? A fūdamētis ruit. Quāta vēcordia est inflatis buccis potentissimæ principis ruinas ructare & suæ potestatis (quā tāta in luce quotidie obsolescit) ipso statim bullæ in introitu tam luculentas ruinas non attendere. Medice cura te ipsum. Quas ruinas ædēt in principes, qui ipso statim bullæ in vestibulo vacillerent in suis? Quippe futilia & commentitia sunt quæ illi pro fūdamētis sunt, & nihil minus quam percepta, quantumvis illorum assensa sint. In pronunciatis ac principijs tantum illorum sunt: ac sola inficiatione retelluntur. Allisa antecedentis profla^{ta} captionis illius ad scopulum qui principis ex petitione est, consequentiæ puppis penitus evertitur. Vela dabant in altum, & statim in portu impegit. Hæc sit in antecedente, in connexo naufragus

est. Pontificium hoc argumentum, & bullæ futilis fragile hoc fundamentum est.

At aliquam reperit è Jeremia tabulâ, *Pontificium ex Jeremia loco contorto viciosum argumentum. Iere, 1.* ut ex istis naufragiis enatet. Diuino ad Jeremiam effato ceu quodam remigio vititur. De Jeremiæ nomine silentium. At seu vi seu precario illius in verba irrupit. Argumenti fabricam aspiciamus. Constitui te hodiè (inquit ad Jeremiam Dominus) super gentes & super regna, ut euellas & destruas, & disperdas & dissi- pes, & ædifices & plâtes. Ergo Romanus Pontifex super gentes & regna constitu- tus est ut euellat & destruat &c. Hæc Pontificij argumenti latebra est: At in- apertum producit ab eius asseclis. Ille illudere tantum ad verba videtur, seu potius scripturæ verbis illudere, quorum germanum sensum ceu arreptitium & calatitium conuertit in rē suam. Quan- De maio, & obedi, c. solitæ do tumore Innocentius tertius in Cons- tantinum Imperatorem vibrat ista ex Innocentii. 3. de hoc Jeremiæ verba. Potuisses (inquit ille) de hoc Jeremiæ prerogatiuam sacerdotij ex eo potius in- a loco futilis- telligere, quod dictum est non à quolibet iactantia,

H sed

sed à deo, nō regi, sed sacerdoti, nō de regia stirpe sed de sacerdotali prosapia descendenti, de sacerdotibus videlicet qui erant Anathot: Ecce constitui te super gentes, & super regna, vt euellas & dissipēs &c. Cuiusmodi ille apparatu hoc argumentum instruit? Ceu per transennam præteriens Papa Pius hoc ostentauit. At Innocentius minutas etiam argutias consē-
statu est.

Argumentum
ex particulari-
bus, non con-
sequens.
Explicatio an-
tecedentis.

Cuiusmodi
Ieremiæ euell-
lere & planta-
re fuit.

Magna iactantia minutum argumentū:
Ex particularibus est. Ex propositis non
efficitur. In cōnexo non est consequens.
Nulla cohærentia antecedētis, cōsequētia
hyat. Explicemus etiā antecedentē. Quōd
Ieremiæ euellere destruere, disperdere dis-
sipare fuit? Dei effata pronūciare, illi⁹ mi-
nationes & decreta Regibus & gentibus
denunciare. Documento sit ipse Ieremi-
as, Luculentis euētis testata hæc interpre-
ratio est. Non ille regna diruit, aut loco
mouit principes: sed propheticos labo-
res exantlauit, & diuina oracula pronū-
ciauit de regnorum & gentium exitijs, &
de illarū quæ Dei colētes essēt conseruati-
one & propagatione. Hoc Ieremiæ euell-

regia
elcens
erant
entes,
s &c.
men.
a prę.
At In-
confe.
centū:
s non
quens,
quęna
Quod
ere di
li' mi-
ntibus
eremi
erpre-
t loco
labo-
ronū
itij,&
eruati-
e euel-
lere

lere & plātare fuit. Cætera etiā aduersus
impios reges tanta illius obtemperatio
fuit, vt quamuis multis ætānis exercitus
esset, & subterraneā in spelūcam contru-
sus, obediētia tamē ab officio non recessit.
Nō ille bustuarias bullas proclamauit
contra reges, aut Zedechiā quātuvis
impium alioius interdicti fulmine per-
cussit. Aut cōtra Iehoiakim expulsionis
figebat tabulas, aut seditionum semina-
ria sparsit in vulgus. At cōtra pōtifex inuolat
in ista ad Ieremiā verba, Regū & regno-
rū ruinis inhyat, bullis belligeratur, vt
bellis illos intestinis euertat. Huic mādēs
si quid euellēdum & destruēdum sit, Bul-
lę illius in p̄tocinā, rebelliones in p̄p̄-
tu, fulmina illius flagent, emissarij expe-
diti sunt. Facta clamant. Luculenta expe-
rientia conuincitur. Sic ille scripturas ip-
sas rodit, verba vellicat, germanos sensus
adulterat, & ceu captiuus pontificiæ mo-
narchiæ in triumpho scripturas ipsas du-
cit. Oborto collo Ieremias cogitur il-
lius in castra, diuinis oraculis vis
affertur. Hæc bullæ illius funda-
menta sunt. Non solum rimis sed

Non contra
principes ful-
mina sua iecit
Ieremias, nec
ciuilis obedi-
entiæ ab offi-
cio recessit,
Iere. 32.

Iere. 36.

Praclarus artifex
in euellendo
& destruendo ponti-
fex.

*Medius bul-
la receptus
calumniarū
contra Re.
Macimus
lus.*

ruinis etiam hyant. Quod enim bullæ v-
niuersæ columen est, ex apocryphis est,
& Pontificijs tantum ex postulatis. Secū-
dum ei⁹ ex Ieremia remigium, Pōtificiæ
monarchiæ velificationem non adiuuat.
Ita magnifica illa bullæ eius ceu propy-
læa quædam & atria, male materiata &
ruinosa sunt: ac primo statim in ingressu,
suis ipse principijs & fundamētis dirup-
tus & dirutus est. Quid bullæ intrem in
recessus? Immanibus quippè contra Re-
giam Ma. ex maledictis, effrenatis ex cō-
nicijs, & calūnijs cōcreta & cōflata fuit.
Non ego calumniarum illius sentinam
commouebo. Nō hoc mihi in præsentia-
~~rum~~ propositi est. Obsoleuerūt illa, bul-
la euauit, & morosus ne dicā sanguina-
rius ille senex migravit. Quid enim bulla
eius quam humani sanguinis quædam
vorago fuit? Suo in cœno & sordibus ille
volutatus est: Dignissima illo, & tanta
Principe indignissima conuicia illa⁹ fue-
runt. Potentissimam principem plūbeo
bullarum suarum gladio petere voluit.
Non tam plumbea eius diplomata, quam
cor eius plumbeum, os ferreum, frons vt
purpu-

purpuratæ meretricis ænea, Ac de bulla
satis.

DE IOHANNE FELTONO
PONTIFICIÆ BULLÆ ADMINI-
STRO QVI PRIMVS ILLAM

Londonensis Episcopi ad val-
uas affixit. De Nicholao Mortono Pō-
tificis in Angliam reptitio nuncio

& bulla buccinatore & con-
citatore.

Cap. 5.

Am de Iohāne Feltono
Pontificiæ bullæ admi-
nistro paucis dicamus.
Ille furtalem hanc bul-
lam periculosa & proie-
cta quadam audacia Lō-

donēsis Episcopi ad valuas Paulini tem-
pli in confinijs affixit: Anno domini vt

Nichol. Sāder^o disertis verbis narrat. M. 7.

570. in ipso (vt gloriatur) corporis Chri-
sti festo, ceu nō bullæ solum, sed belli cus-
iudam intestini quædam fax. At solem-
nium postea iudiciorum ad subellia at-
tractus, & lætæ Ma. condemnatus ca-

H 3

pitali

pitali supplicio affectus fuit. Hic Feltoni exitus fuit.

De Nicolao
Morton opo-
tificio in An-
gliam nuncio
ad bullæ bustæ
excitanda.

Mortoni se-
ditiosa sollici-
tatio & bul-
lae renuncias-
tio in Anglia

Porro ad Pontificium illum pegasū & nuncium Nicolaum Mortonū accedamus. Ille pij Pontificis è sinu ablegatur in Angliam, ipse eiusdem patriæ vernaculus. Hæ partes illi impositæ erant, ut fumantem & calentem adhuc bullam, Pontificiorum in animis & auribus ventilarer, antequam penitus refrigeretur. Magno quippe in metu Pontificij erant, nè prorsus apud nos congelciaret Papatus, ni huiusmodi illorum non solum igniculis, verum etiam incendijs sæpè exuscitetur. Subornatus ad hanc legationem, seu susurationem potius Mortonus, reptitius venit in Angliam. Sateret, ut nobilium potissimum tentaret animos, & quoscunq; è re nata sollicitaret: ac bullæ Pontificiæ busta denunciaret: fulmine tactam è Roma Regiam Elizabethæ Ma. & plumbeis percussam diplomatis. Quocirca iam expectata ut nobilitas, quibus catholica illa Romana curæ essent, & de popularib⁹ etiā quicūq; ad illam monarchiam anhelabant, impigram

pigram Pōtificiē bullę operam nauarēt.
Iam quasi extrema illos in crepidine
consistere, an rerum potiatur Papatus,
an seruitutem seruiat. Vt sacros satellites
deceat animosē proindē periclitentur.
Hęc Pontificij huius pegasi furiosa nū-
ciatio fuit. Et plumbeis ex illis diploma-
tis huiusmodi anhelabat. Exitiosa multis
seditiosi hominis susurratio fuit, qui bu-
stuariz bullę flamma ambusti, tanquam
pyraustē ad flammās, suam ad perniciem
aduolauerūt.

Audiamus quomodo mortiferam
Mortoni huius legationem Nicho-
laus Sanderus describat. Pius quin-
tus (inquit) Pontifex Maximus De Nicolao,
ad vnicam quę tam graui morbo ad-
hiberi poterat medicinam se confe-
rens, Anno Domini 1569. vene-
randum presbyterum Nicolaum Mor-
tonū Anglum S. Theologię doctorem,
vnum ex presbyteris qui pœnitentijs
indicendis Romę præerant in Angliam
misit, vt certis illustrib⁹ & catholicis vi-
ris authoritate apostolica denunciaret,
Elizabetham quę tunc rerum potiebatur
hereticam

Nico. Sande.
de visi. monar.
lib. 7.

De Nicolao,
Mortono.

Effrenati pō-
tificiorum
furores &
prodigiosa
perduelliones
contra Re.

H4

hereticam Ma.

Sanderus A-
quilonares
seditiones
bulle pontifi-
cie denūcia-
tioni & Mor-
toni instiga-
tioni ascribit.
Qua spe Sā-
derus & pon-
ti. perduelles
tum furebāt.
Sāde. & asse-
ctatorum e-
ius in bulla
pō. maliciosa
& immanis
cōfisso.
Aquilonariū
perduellū &
seditionum
laus, Sanderō
præcone,

hæreticam esse, ob eamq; causam omni
 dominio & potestate quam in catholicos
 vsurpabat iure ipso excidisse: impuneq;
 ab illis velut Ethnicam & publicanā ha-
 beri posse: nec eos illius legibus aut man-
 datis deinceps obedire cogi. Qua de-
 nunciatione multi nobiles viri adducti
 sunt, vt non solum sibi ipsis consulere,
 verum etiam de fratribus ab hæretico-
 rum tyrannide liberandis cogitare aude-
 rent. Ac sperabant illi quidem Catholi-
 cos omnes tam pio instituto summis vi-
 rib⁹ affuturos esse. Verum & si aliter
 quàm illi expectabant res euenit, vel quia
 Catholici omnes nondū probè cogno-
 uerant Elizabetham iure publico hæreti-
 cam declaratā esse, vel quia De⁹ tam gra-
 uem eius regni defectionem grauius pu-
 nire decreuerat: tamen illorum nobiliū
 laudanda consilia erant, quæ certo suo e-
 oq; foelici successu minimè caruerunt,
 Quāquā enim omniū fratrum suorum ani-
 mas è scysmatis puteo educere non po-
 tuerunt, tamen & ipsi fidem catholicam
 egregiè confessi sunt, & multi eorum a-
 nimas pro fratribus (qui summus est
 cha-

charitatis gradus) posuerunt, & reliqui seipsos tum ex hæreseos tum ex peccati seruitute in libertatem vindicarunt, eam qua Christus nos liberauit. Hacten^o Sanderus de Pontificio illo Pegaso, & clandestinis illius susurris, comimota tragœdia, & funesto exitu, ac gloriolæ alicuius choragio, quo ceu tantorum dolorum fomento consternatos suorum animos recreat.

Animas posuisse pro fratribus perduelles & seditiosos Sanders furenter gloriatur.

Sic quasi mors quædam Morton^o venit in Angliã. Quippè nomine internecino legationis suæ diritatē ominabatur, Suos sibi mortonos, mortes, & patriæ pestes seruet in posterum Pontifex. Fugite Pontificis internecinos nuncios. Quocunq;

Mortonus ceu pontificia quedã mors missus in Angliam.

inicipantur nomine Mortoni id est mortiferi & læthales sunt. Rectè in illos Davidicum illud quadrat: Os habent butyro mollius, sed cor eorum prælium. Ceu columbæ catholicam pacem præ se ferunt, sed bullarum & bellorum busta afferunt. Christianæ charitatis se retinentes esse iactant. Ista scilicet Pontificiæ charitatis præclara illorum documenta sunt, bullæ bella, perduelliones, seditiones, & plusquam

Psal. 55.

Pontificiorum huiusmodi sanguinaria charitas.

*Vt a pontifi-
cijs pegasis
& nuncijs
omnes prae-
cautiones
neant.*

*Vt Christo
pro liberata
principis &
patriae grati-
simus.*

quam ferina inter Christianos feritas. Omnibus Christianis ab huiusmodi pontificijs pegasis & internecinis nuncijs utinam praecautum sit. Utinam cepestes patriae profligent, ceu regnorum furias fugiant. Nobis pacificis esse salutare est. At pontificijs protellis circumflamur & turbinibus iactamur.

Sed Christum nostrae Angliae vigilem & pacificatorem experti sumus. Excubavit pro nobis ille contra Mortonum, contra mortem, contra ipsos inferos. Illi gratulationes profundamus. Expedit nobis esse gratis. Mirationem omnibus ciet mirabilis Dei erga nos indulgentia. Illius vigilantia pacem hanc tutam traximus. Tantis liberationibus nè obstupescamus. Mortonum ille auertit, Iesuitas ille perculit: & non solum Mortonum, sed ipsam penè mortem iugulis nostris intentam auertit. Pro Sanderi de illo gloriatione, nos gratulationibus habendis tantam liberationem grata memoria perpetuò recolamus.

Cuiusmodi verò perduellibus, & rebellibus illis praeconia impartit Sanderus.

rus? Laudanda inquit illorum nobilium consilia erant &c. Sic ille seditiosorum prioris belli offensa iacentes adhuc animos, ceu nouo quodam commendationis suæ flabello ventilat.

Et quam futile hoc eius de foelici successu solatium fuit, recenti adhuc & crudata tantorum malorum memoria. Quæ (inquit) certo suo eoq; foelici successu nõ caruerunt. Internecinos scilicet illorum successus huiusmodi ille solacijs mulcet & flabellis sopit. Apagesis cum tuo hoc successu. Capite luerunt & multis ad restim res redijt, & ille successus canit. Lugubria illorum quadam verborum luce illustrat. Atra commutat candidis. Sanderi fomenta & flabella hæc sunt, quibus tãtas ærumnas luctuosis quibusdam laudibus perfundit. Suos successus & præconia seruet sibi, ne istis funestet patriam, & simplicium credulitati imponat. Additur Mortono honorarius titulus: vnus inquit ex presbyteris qui Romæ indicendis pœnitentijs præerant. Dignus certè qui pœnitentiæ in forum tradatur, qui

Sanderi præconia quæ perduellibus aspergit.

De foelici Aquilonariis seditionum successu furiosa & funesta Sanderi iactantia.

De Mortoni honorario titulo. Quum vnus esset ex his qui Romæ indicendis pœnitentijs præerant, perpetuo pœnitentiæ facinoris pœnitentijs autor fuit in Anglia.

ram perpetuò pœnitēdi facinoris seque-
ster esse voluit. Nunquam Mortoni no-
minis recordabūtur, quin de suorū inter-
tu commonefient, & tam funestę legati-
onis intimè illos pœniteat. Vtinam & il-
lum sui flagitij ex animo tædeat & pœ-
niteat. Officio in principem, & commu-
nis patriæ charitate commoueor, cætera
hominis nulla mihi notitia est. Tantum
quod in rem præsentem est refero. A pō-
tifice hæ partes illi datæ sunt. Turbulen-
tę huius tragœdię ceu choragium quod-
dam illi commissum fuit. Pontifex illi
pro theatro, fuit in sua scena crudior. Ad
maturitatem perducta res non fuit. Va-
luit apud Aquilonares quosdam ponti-
ficia causa. Bullæ illius bustis se admis-
cuerunt. Cōflagrarunt. Hic tragœdię ex-
itus fuit.

Mortonus
pontificios
perduelles
mortis in
faucibus re-
linquens ca-
uit sibi post
principia ma-
turè auolans

Quid Mortonus? Quibus mortem &
exilium sua legatione inuexit, hos mor-
tis ipsius in faucibus reliquit: Pontifici-
orum consultissimus: Cavit ille sibi post
principia, maturè auolauit. Animosi
quod ducis est præstitit: quem Elleboro
Herophilus comparauit : Commotis

om.

omnib⁹ non solum visceribus, sed pen⁹
medullis primus exit. Sic Mortonus
turbatis omnib⁹ prim⁹ aufugit. Bullarū
bustis ambusti alij, ille ad penitētiās. Cē-
tera præceptis & deuitis, sui prouidus. Tri-
um est, odi sapientem qui sibi non sapit.
Alieni periculi prodigus fuit, cautor sui.
Vtinam sibi prouidētissimē cauissent ab
illo, & istiusmodi cæteris, nobiles & po-
pulares nostri. Ille pœnitentijs Romę in-
dicendis præfectus, perpetuam & luctu-
osam illis pœnitendi materiam suppedit-
auit. Ipse ceteris Pōtificia fax sumauit, fla-
grauit, exantuit. Sed bullarum illis bustis
arserunt alij. Ac de Mortono Pontificio
pegaso & nuncio in Angliam hætenus.

DE HIS QVAE BVLLAM
CONSEQVITA SVNT: AQVI-
lonaribus scilicet tumultibus.

Cap. 6.

De Aquilonaribus tumultibus,

Am Pontificiae bullae praecentionem & apparatus, ac tragœdię huius quasi quoddam chœragium audiuius, & uenta & subsequenti porrò videamus: Aquilonarem nimirum seditionem. Pontificius iste nimbus & bulla & eius administris & affectatoribus inhorrescens procellam procreauit postea, Aquilonarem nimirum seditionem, concitis ad arma aliquot nobilibus effusis etiam ad tumultum popularibus. Fumabat tragœdia, flagrabat bulla, bella (vt putabant illi) initia, sed optatis euentibus non responderunt. Vix Regius exercitus in cōspectu, illi se in fugam. Arma fluebant de manibus, refrixit rebellio, sopitum incendium est, reuixerunt leges, silebant arma, bulla euauit, extinctum illud bellum est. Ac de Aquilonaribus tumultibus satis,

DE

AM DE NICOLAI SANDERI

Libris de visibili ecclesiæ monar-

*chia in quibus perduellū & seditiosos**rum memoriam lauditionibus il-**lustras.*

Am de Nicolai Sand-
 deri volumine de visibi-
 li Ecclesiæ monarchia
 & Aquilonarium lauda-
 tione dicamus. Postquā
 rebellionis huius nībus

ca. 7.

transijt, ecce procella altera, Nicolai Sans-
 deri volumen de visibili ecclesiæ monar-
 chia. In quo labētem Pōtificis hanc mo-
 narchiam suis ceruicibus sustinebat: ceu

Dominicus ille, qui Lateranensem ec-
 clesiam ruentem, suis humeris sustentare

Bap. Mantua.

Innocentio tertio in somnis visus erat

fast. lib. 8.

Multa vndecunq; adminicula compara-

Innocentii. 3.

uit, quibus visibilem hanc monarchiam

somnia de

à prolapsione & ruinis vindicet. Scrip-

Dominico.

turas contorquet, patres obtorto

Collectitia

collo cogere vult in sua castra, no-

Sanderi copia

ua Pontificiorum supplementa scrip-

a quibus pro

sit, numerosas copias, manipula-

potifi. moner

res milites, & castrorum quandam

chia pugnat.

collui-

colluuiem . Ac ille quidem visibilis
suo cum monarcha vasto illo in volumi-
ne suauiter volutatur : et purpuratæ illi-
us apud Iohannem amoribus indulget.
Nihil est nisi Neuiæ Ruffo: Vt Cornelius
Agrippa de his qui Pontificijs amoribus
nimium desipiunt, Hactenus de il-
lius volumine.

Cor. Agrip. in
declama. de
vani, scien.

De perduellium
& seditiosorum
laudationibus in Ni.
Sandro.

Nico. Sã. de
visibili eccle.
monarchia, li.
7.

Iam de perduellium & seditiosorum
in eo laudationibus. Non solum feruenter
ille pro visibili monarcha suo scribit,
verum etiam furenter, qui perduellibus
& seditiosis tantas laudes imparrit. Quæ
ille Aquilonaribus rebellibus lauda-
tiones recitauit, & publicis illorum me-
moriam commentarijs illustrauit, &
martyrum etiam monumentis honora-
uit? Tanta hominis flagrantia ceu verius
amentia est. Sed de istis postea plenius,
quum de Iesuitis dicemus : quos mar-
tyrum etiam in censum referre imma-
nis Pontificiorum quorundam supersti-
tio conatur, Nimia Nicolaus Sanderus,
superstitione desipit, Papatus quodam
fascino cæcatus. Porro perduellium &
seditiosorum dolori medicinam facere co-
natur.

natur, ac recenti repulsa deiectos & pal-
 pitantes adhuc illorum animos mulcet, *Consternatos*
 Hyerosolomitanae cuiusdam expeditio- *seditionum*
 nis ex Bernardo exemplo. Hoc enim illi *animos ex*
 formidini est, ne propter rem malè ge- *emplo quodā*
 stam & acceptam ante offensionem peni- *ex Bernardo*
 tus animos despondeant, Quocirca cru- *perperam ac*
 dis adhuc illorū doloribus, medicamētū *commodato*
 accersito quodam è Bernardo pharmaco *Ni. Saderus*
 & exemplo veteratoriè & malicio- *mulcet.*
 se contorto adhibuit, Huc enim col-
 lineat, illis vt insinuet, quamuis repulsi
 iam essent (vt bellorum incerti casus
 sunt) in posterum tamen recolligant ani-
 mos, & si quid concrepuerit experreſci
 sint, & sacram ad militiam, (Romanas
 scilicet ad rebelliones) expediti. Quid
 hoc aliud est quam novas ad perduellio-
 nes & seditiones quēdam prolusio? Ceu *Seditio foris*
 tadis ardentibus agitur, vt quiescere ne- *landatio, ad*
 queat. Cauendum ab his furijs, qui suæ *novas se-*
 salutis & fortunis consultum esse cupiunt, *ditiones pro-*
 Non vereor ne acerbius loqui de illo vi- *luso est.*
 deat. Cateroquin eiusdem Academiae ex *De N. San-*
 spacijs exitimus, coæui etiam, quamuis *dero, & eius*
 religionis à me diuortio diremptus fue- *causa.*

rit. Sed causa hæc capitalis est, nec scholarū solum sed ciuilis fori & status est, In qua tum Regiæ Ma. fortuna & status, tum vniuersæ patriæ salus agitur. Noster ille visceribus non pepercit, si suorum cōsiliorum in portum sceleriter appellere potuisset. Sed afflicta eius nauis ad scopulos fuit: aduerso vēto nauigat, qui vela facit contra veritatem. Quis tantatum perduellionum & seditionum cōmemoratione non intimis medullis cohorretcat, nisi qui prodigioso quodam papatus studio ad omnem humanitatem occalluerint. In Hybernica etiā expeditione pontificius excursor fuit: & gentis simplicem superstitionem Pontificiæ bullæ inflatus efferauit. Quam furenter? Vtinam ille (quod hominis causa opto), istis perduellionibus & seditionibus abstinuisset: & se scholarum in castris continuisset, & Theologiæ tantum sub signis, non Pontificijs sub vexillis apparuisset. At quæ ista effrenatio & feritas est? Pontificiæ bullæ non solum buccinator ille fuit, verum etiam seditionum facem aliorum feritati prætulit, & perduellii præco, & rebellii cantor

*Nico. Sanderus pontifici.
excursor in
Hybernica
expeditione
fuit*

rantor & laudator fuit. Ac de laudatio-
 ne Aquilonaribus rebellibus à Sandero
 data iam satis. Porro effrenatam homi-
 nis maledicentiam notemus. In quoscū-
 q; ille irruit. Sacre Ma. non parcit. Im-
 purissimo ore in tantam principem la-
 trat. Rabiosa illius conuicia sunt, truces
 calumniæ, procacitas intoleranda. Ponti-
 ficiarum iam scholarum & scriptionum
 terè hoc solemne est, in vernaculis potissi-
 mum Pontificiorum pugilum velitatio-
 nibus, calumnias & conuitia ceu venena-
 ta quædam tela iacere. Romanæ scilicet
 rixæ sunt, contumeliosa iurgia, scholarū
 elenchi, a re ad personam. Regnant in
 hoc genere, palmares sunt. Quantacū-
 q; illorum effrenatio sit, nos nostræ gra-
 uitatis & moderationis memores esse o-
 portet. Quid prompti⁹, quam immania
 maledicta profundere? Sed rabularum
 è circulis, potius quam Theologorum è
 scholis est. Dominentur in istis, palmā
 ferant. Ac de immanib⁹ illius & affecta-
 torum eius conuitijs satis.

De effrenata
 Sanderi male-
 dicentia,

Pontificio-
 rum solemne
 in vernaculis
 illorum com-
 mentariolis
 & clamoris
 bus.

DE GREGORII DECIMI
TERTII IN PRESENTI ROMA-
NI PONTIFICIS CONTRA RE-
GIAM MA. HORRENDIS MACHI-

nationibus: & primum de cō-

*filiorū eius vniuersa fabrica & summa:
de bullæ despicabilis & obsoletæ redintegra-
ta machina: De Nicholao Sanderō Hybernī-*

cis furoribus Pontificiō præsultore; De Gre-

gorij 13. vexillo quod in Hibernia contra

Regiam Ma. erexit, ipsis qui sub

eo stipendia merebant mi-

litibus exitioso,

Cap. 8.

Am Gregorij decimi
tertij contra Regiam
Ma. horrendas machi-
nationes explicemus:
quæ ipsis Pontificijs,
quàmuis Papatus illuue
contaminatis, attamen non seditiosis &
sanguinarijs, horrore & detestationi esse
possunt & debent. Nam qui sedati animi
sūt, (quàmuis superstitiosi), & in republica
nō turbulēti, sed Christianæ charitatis a-
mātes, aut communis saltē humanitatis
retinentes sunt, nonne a tantis perduelli-
onum

onum portentis , & publicarum com-
 motionum carnificinis , ac huma-
 norum artuum viscerationibus, & Chri-
 stiani sanguinis horribili helluatione, nō
 solum animis sed auribus etiam abhorre-
 tes sunt humanitatis ipsius viscera ap-
 pello, in quibus illa ad omnē humanita-
 tis sensum immoderata Papatus obstina-
 tione non penitus obduruerunt. Certē
 piorum omnium intimi sensus tantarum
 immanitatum vel sola relatione inhor-
 rescunt. Meritō igitur nō solum horren-
 da sed detestanda Pontificiarum moliti-
 onum contra Regiam Ma. & hoc Reg-
 num portenta sunt.

Porro Pontificij consilij quæ fabrica
 & summa fuerit audiamus. Hunc ad sco-
 pum Pontifex collineauit, vt simul Hy-
 bernia per Sanderum, & contubernales
 eius, & vniuersa etiam Anglia per repti-
 tios istos Iesuitas, & circumforaneos
 quosdam Pontificiæ sectæ excursores,
 perduellionū & rebellionū bustis cōsta-
 graret: vt in tāta ingruentiū malorū con-
 cursatione, & Pontificia quā illi somnia-
 bant potentia, (cuius commotis semel re-
 bus

De pontificii.
 consilii cōtra
 Regiam Ma,
 Fabrica &
 summa.

*Perditorum
consilia redū-
dare in au-
thores.*

*Perduellium
consilia blan-
do veneno
titillant pri-
mum. sed prae-
cipites pro-
gressus &
exitus exiti-
osus habēt.*

bus mirificas accessiones & incrementa sibi in ipsa etiam Anglia pollicebantur) Regiæ Ma. florentissima fortuna, & vniuersi Regni confirmatus iam in religione status subito opprimerentur, & ad Papatum conuerterentur. Atq; hæc pontificiorum conciliorum flagitiosa fabrica & summa erat, quæ quantumuis abstrusa iudiciorum tamen in luce emerfit. Sed non minus peruulgatum quam verum est, malum consilium consultoribus esse pessimum. Redundant in authores. Infida ipsis architectis perduellionum portenta sunt. Cæca sunt, & agunt in præceptis authores. Præcipites aliorum casus omnibus exemplo debent esse. Ceu aspidum blando quodam veneno titillant animos, at ægros & ærumnosos iugulant: exitus exitiosus est. Vtinam omnes ab huiusmodi consilijs & studijs abhorrentes sint. Quantumuis Iesuitarum nominibus teguntur, dæmonum magis quam hominum (quamuis per homines) ipsorum in exitium, huiusmodi consiliorum fabricatio est. Ac de pontificij

con-

consilij fabrica & summa hæcenus.
 Quam porrò machinam ad promouenda hæc consilia Pontifex admouit? Despicabilem illam Pij quinti contra Regiam Ma. bullam, iam obsoletam & penè sepultam ab inferis reuocauit, & de nouo exuscitauit: scilicet vt hac machina simplicium & superstitiosorum conscientias quateret, & ceu murum aries percusserit & labefactarit, prorsus prosterneret. Quasi è cælo fulmen hoc flagrarit, cum Pontificiæ tantum fabricæ futilis fuligo fuerit: quippè flamma eius ante multos iam annos extincta fuit. Nisi quod Gregorij iam tertij & decimi fornax de nouo succensa, furorum flammæ ructare contra Regiam Ma. cœpisset. Sed & illa tanquam orci cuiusdam in terris flagrantissima fornax, quæ contra Regiam Ma. furiosè fumauit, luculentissimam frustrationem sortita est. Christo conseruatori nostro cumulatissimæ gratiæ habeantur
 Quos porrò molitionū suarū præcipuos procuratores & administratos Pōtifex habuit? Insignitè Nicolaum Sanderum

Gregorius, 13
 Pij, 5. sepultā
 penè bullam
 ab inferis,
 reuocauit.

Pontif. molitionū
 præcipuos
 procuratores
 res & administra-

De Nico, Sander
 dero hyberni-
 cis expeditioni-
 bus & tu-
 multibus pō-
 tificio præsul-
 tare.

in Hybernicis furoribus: Iesuitas in An-
 glia. De Nicolao Sanderō in præsenti
 dicamus & suo post loco de Iesuitis,
 Hybernicis furoribus & expeditionibus
 Nicolaus Sanderus pōtificius præsultor
 fuit, qui vanissimum illud Gregorij deci-
 mi tertij ad vexillum, ceu cœlo delap-
 sum, & Pontificia sanctimonia commē-
 datum, confertissimas hybernicorum ca-
 teruas aggregaret? Quasi pedis ad supple-
 sionem, si Pontificium illud vexillum
 ostenderetur, & Romanas sanctimonias
 venditarent, effunderet illis hybernia co-
 pias, & Pontificia in castra se congloba-
 rent. Ille Pontificius emissarius, tantarū
 perduellionum & seditionum quasi quæ-
 dam cos fuit: & simplicis & ferè barba-
 ræ multitudinis inueteratam superstitio-
 nem, nimium in papatum propendentē,
 inflammavit. Quin ipsum inter arma vo-
 litasse ferunt, & in castris tumultuatum
 fuisse. Quiescere hominis non po-
 tuerunt furia, Scholas reliquit, ad saga
 vocavit, suorum penè respersus cruore.
 Sic ille in Hybernia Pontifici miserè
 militavit. Superest vt de furioso illo &
 Pon-

An- Pontificijs cohortibus funesto Gregorij
 (enti tertij & decimi vexillo contra Regiam
 itis, Ma. in Hubernia erecto dicamus. Post-
 ibus quam per annos ferè quindecem, Ponti-
 altor ficiæ bullæ bustum sopitum fuit, quod
 deci- primum in Aquilone flagrauit, postea
 lap- illud in Hybernica ceu postliminio exci-
 mē- tare Gregorius decimus tertius (qui Ro-
 ca- mano iam pontificatu fungitur) cona-
 plo- us est. Nicolaum ergo Sanderum in
 lum Hyberniam immisit, ceu laternarium
 nias quendam sectæ suæ, cuius præsentia &
 co- religione qui in Papatum propensierant,
 oba- commouerentur. Tum illud erectum
 tarū Pontificis vexillum fuit, nescio quibus
 uæ- sanguinarijs sacris initiatum, ad quod
 rba- perduellium & seditiosorū cateruæ an-
 tio- tea concitatæ confluerent. Sic ille sanctis-
 ntē, simus pater agnos & oues Christi pascit.
 vo- Dæmonum magis quam ouium pascua
 rum hæc, vt Abbas ille Clareuallensis ad Eu-
 po- gehium. Pascere inquit Bernardus E-
 aga- uangelizare est.

De Gregorii
 13. furioso
 vexillo in Hy-
 bernia contra
 Regiam Ma.
 erecto.

Ber. de. consi.
 ad Eugenium
 ponti. li. 4.
 Ber. eodē lib.
 Bernardo pas-
 cere Euange-
 lizare est.

ore. An hoc pascere est? vexilla furialibus
 lerè quibusdam sacris imbuta emittere: con-
 & ductitias copias in Christianas regiones
 on- im-

Gregorii pon
tificis pro o
uium pastione
sanguinaria
sagina,

Vexillum

Gregorii pon
ti. miseris mili
tibus funestū.

*Cui Gregoris
us vicariam
ponat operam
sanguinaria
illius facta
proclamant.*

immittere: simplicem plebeculā rebell
onibus efferare: oues in lupos cōvertere
& mutuum ad laniatum armare. Sangu
naria hæc sagina est, ouium pastio nō est.
Fuit etiam vanissimum illud eius vexil
lum ipsis signiferis & miseris militibus
ærumnosum & funestum. Sic ille tru
culentus ruentem monarchiam vt repa
ret Christiani sanguinis prodigus fuit.
Extruamus ergo illi monarchiam, san
ctissimi patris volutemur ad pedes, san
dalia suauiemur, Christi vicarius est. Ad
cui vicariam ille ponat operam tātis per
duellionum & rebellionum portentis,
facta eius clamitant, luculentis indicij
coarguitur. Et de Pontificio vexillo
iam satis.

DE GREGORII 13. EMIS-
 SARIIS, REPTITIIS NIMIRVM
 IESVITIS IN ANGLIA, ET A-
 LIIS EIVS EXCVRSORIBVS, QVI
seminarum seditionum semina-
 tia spargere in vulgus satagebant. Et
 potissimum & speciatim de Gregorio Pon-
 tifice, qui illos non ceu ex Arca Noe (vt
falso de sua Ecclesia gloriatur) Chri-
 stianæ pacis columbas (vt prelesert)
 & fidei nostræ feciales emisit, sed vt
 publicis indiciis & iudiciis re-
 nunciatum est, ceu coruos ad
 cadauera, vultures, harpias
 et Christianæ pacis
 furias effudit.

Et quomodò horrendis Pontificum
sceleribus Scriptura ipsorum in scho-
lis & scriptis pratexantur.

(.)

Am de Grego-
 rij Pontificis emissari-
 js in Angliam Iesuitis
 scilicet & alijs eius ex-
 cursoribus, & potissi-
 mum de Pontifice qui illos summis-
 sit

De Gregorii
13. emissariis
Iesuitis & a.
liis excursori-
bus.

De pontifice
qui suo e sinu
illos summisit.
Gregorius
Iesuitas cen-
totina Regni
sui praesidia
fouet.

sit & quibus Pontificia scelera scripturarum velis ipsorum in scriptis obtendatur dicendum est. Quum vniuersa iam Hybernia hoc incendio arderet, illa fumentem adhuc, Christianae charitatis flagrantissimus ille alumnus, Gregorius decimus tertius, subornatos sequestres & emissarios suos clanculum disseminauit in Anglia, Iesuitas potissimum suo è capite plexu, & alios suarum superstitionum & seditionum satores, quorum fidelitate fretus erat ut molitionum suarum monstra, quum multos iam annos contra Regiam Mariam & regnum hoc aluit, clanculum profeminarer, & in occulto primum virus effunderet, ut postea in propatulo non solum Regiam Mariam verum vniuersum hoc regnum bellis intestinis infestissime laceraret. De ipso potissimum & speciatim qui subornauit & summisit illos, Pontifice hoc in capite agendum est. Prædicabile sibi Gregorius Pontifex hoc putauit, quod sua seminaria instituerit & illorum clientelas foueat. Hinc illa Romana & Remensis seminaria & collegia: Illustres illius clientelae sunt, Pontificia

monar-

cripti monarchiæ idolum colunt. Sacrorum ^{Romana &}
 illius obseruantia & propagatione sacra ^{Remensia Ies-}
 illi faciunt: Votiuas illi operas impen- ^{suitarum se-}
 unt: Regni illius emissarij, superstitionis ^{minaria &}
 um sequestres, scholarum satellites, pa- ^{collegia,}
 ius pugiles, portentorum alumni & Iesuitæ pon-
 tificis emissarij sunt. Huius illi regno se deuotificis emissarij
 erunt, quamuis suauissimi Seruatoris ^{iii & papatus}
 omine ceu velo quodam teguntur, sub ^{pugiles sunt,}
 quo quasi scenæ & sectæ suæ post siparis
 Pontificias superstitiones liguriunt.
 Hos Pontifex quasi Papatus sui insigni-
 res palestras & superstitionum sato-
 res passim ablegat, & Euangelicam sci-
 cet ad sationem per orbem dissemi-
 nat.

Exijt seminator vt sereret vt Christus
 in parabola. Ac cœlestis ille seminator,
 cuius sanctissimo satum vniuersa ecclesia ^{Mat. 13.}
 profeminata & propagata est, Apostoli-
 cos illos satores in vniuersū orbē emisit. ^{Apostolicæ}
 Et quæ illorum sementis fuit? Christi e- ^{sationis &}
 uangelium. Et quæ Iesuitarum nostro- ^{Iesuiticæ}
 rum? Papatus, superstitionum sordes, er- ^{comparatio}
 rorum corruptelæ, seditionū seminaria,
 perduellionum & prodicionum portenta
 iudi-

iudiciorum in luce patefacta & condēnata: furiosæ hæ fruges sunt: Pontifici aconita umbraculis gaudent: antequam lucem & solem aspexerint extirpantur.

Arce Noe
Romana eccles
sia pontificia
pellex compa
ratur ab illis.

Re, Pontifex
Noc compa
ratur, Nico
San, de visi.
eccle. monar
chia. lib. 4.
Iesuita emis
sariis ex ar
ca columbis
cōparantur,
folium oliuæ
gratia & pa
cis insigne
afferentibus.

Arca Noach ecclesia est. Et Romana illa catholica est. Vt capione inuenerunt apud illos hoc principium. Quamvis captiosum & principij petitione vitiosum. At si neges, scholarum processum impediens. Contra negantem principium non (inquiunt) disputandum est. Pergamus quo intēdimus. In Noach adumbratur Pontifex: sicuti Nicolaus Sanders patriarcharum umbras venatur est, ut ex illis aliquid Pontifici acquirat. Noach speculatricem columbam ex arca emisit. Porro quæ secundo emissæ est reuerfa est, folium oliuæ decerptum in ore afferens: quod reconciliatæ gratiæ & pacis insigne quoddam est. Ecce in Iesuitas incidimus: Illi scilicet emissariæ ex arca Noach columbæ sunt, Christianæ gratiæ & pacis insigne afferentes, quod ipsa statim Iesuitarum nomenclatione nobis

nobis ingerunt.

Felle carere columbæ dicuntur. At nostras Iesuiticas istas columbas, seu colubros potius, non felle tantum suffusos sed papatus præsentissimo veneno sufflatos, nec folium aut ramum oliuæ gratiæ & pacis insigne, sed perduellionum faces in præcordijs & faucibus flagrantibus, quas subijcerent alijs, secum attulisse ex publicis iudiciorum commentarijs & actis patefactum est. Non ergo illi emissariæ illæ ex arca Noach columbæ Christianæ pacis & gratiæ internuntiæ, sed corui potius eius emissarii fuerunt.

Iesuitæ colu-
bis arca con-
trarii sunt.

Primum enim coruum emissarium Iesuitæ corvo ex arca Noach ablegavit, qui ad illum ex arca emissus reversus non est. Cadaueribus hæc sario compatiens inhiat: Iesuitarum hæc potius est. Figies est. Cadauera cogitasse aliena memorantur, plectuntur suis. Omnis (ut inquit Ambrosius) impudentia atque culpa tenebrosa est, & mortuis participat sicut corvus. Quocirca nec Romana Ecclesia arca Noach est: nec Iesu-

Amb. lib. de
Noc & arca,

*Nec Roma,
na ecclesia
arca Noach.
nec Iesuita
emissariis e-
ius columbis,
nec pontifex
Noach com-
parandus est.*

*Nominis No-
ach vis & po-
testas quietē
significat.*

Gen. 5.

Iesuitæ emissariæ eius columbæ : nec in Noach adumbratur Pontifex, sicuti Nicholaus Sanderus patriarcharum cum umbris ludit, ut Pontificiam illius monarchiam illustret. Quippè arca, Noach seruadis ab illa circūluuione hominibus dicata erat. At Pontificia ex arca multarum perduellionum & bellorum intestinorum eluiones in orbem Christianæ eruperunt. Non ergo arca Noach, sed Pontificius quidam orcus qui huiusmodi furiales fatus effundit, nominandus est. Nec Iesuitæ, speculatrices columbæ ex arca Noach emissæ dicendæ sunt, sed emissarij eius corui qui humanorum cadauerum ad saginam anhelant.

Nec in Noach figuratus Pontifex est, cui à quiete nomen est. Si enim vim vocis illius de Hebreo interpreteris. *noach* quietem significat. Et verbum *noach* quiescere vel requiescere. Vnde Noah nomenclatio traducta est, ut illam de Hebreo pronuntiant. Nam scriptura ipsa nominis huius notionem & verbi potestatem explicat. Iste enim (inquit) Lamech) cessare vel quiescere nos faci-

et ab opere nostro, vel ut vulgata vertit, *A quiete & consolatione*
 consolabitur nos ab operibus & labori- *consolatione*
 bus manuū nostrarum in terra, cui male- *nominis*
 dixit Dominus. *Noach notio*
 מנחא enim verbum quo *et explicatio*
 Moses illuc utitur consolari significat. *est.*
 Quanquā à verbo quod quiescere signifi-
 cat, Noach deriuata nomēclatio est: At *Quiescere &*
 confines inter se sunt voces hæ מנחא & *cōsolari Ha-*
 מנחא: Et sono aliquantulum alludunt, sed *breis & soni*
 sēsu potissimum cōcinunt. Consolatio e- *& sensus af-*
 nim mentis quies est: & quies, corporis *finitate qua-*
 consolatio & leuatio quædam est. An *dam coniun-*
 verò Pontificius illorum monarcha, cu- *guntur.*
 ius umbratilem quandam effigiem in *Noach quie-*
 Noach præluxisse Sanderus author est, *to & pacifico*
 quiet^r & pacificus iste Noach est, qui re- *contrarius*
 quie præstabit nobis à laborib^r nostris? Pontifex est,
 Qui regnorum requieti & Christianos
 rum paci insidiatur: qui clandestina con-
 spirationum & coniurationum consilia
 contra Principes fouet, & bullarum &
 bellorum busta contra illos exuscitat, ac
 perduellionū & seditiosorum ceu quas-
 dam eluiones in Christiana regna ef-
 fundit: et coruos emissarios non colum-
 bas pacis nuncias emittit, qui cadauerum

K

hu.

Pontifex Noach est per antiphrafin.

Gen. 10.

Nimrod potius quâ Noach Pontifex comparandus est.

Ex Cypriano epistola 6.

Arcam Noe typum fuisse unius ecclesie.

Vultures humana cadauera præsagunt Plin. naturalis hist. li. 10. ca. 6.

humanorû ex intestinis bellis ceu quadam sagina exaturêtur. Quietus ille Noach est, sed per Antiphrafin, vt latinis à nou mouêdo mōs, scorta Hæbreis נִמְרֹד nominantur, quæ sanctitudinis vorax est quum omnem illâ sanctimoniam & pudorem profligariat. Quocirca non Pontifex Noach, sed Nimrod ille potius est, robustus regnorû venator, ceu venatorius potius, qui sacra & prophana nudiatur. Decantatum apud illos est: arca Noach ecclesia est: extra quam salus non est. Sed Romana illa, Noach arca nō est, quæ bullarum & bellorum circumluminibus orbem Christianum inundauit. Nec eius Pontifex Noach est, qui tantis perturbationibus & tragæ dijs orbē christianum concutit. Nec Iesuitæ arcae Noach speculatrices columbæ sunt, sed corui emissarij, nisi vultures etiam appellari malis.

Quippe vultures è longinquo aduolare, quadam humanorum cadauerû prædatione ad loca bellis infesta memoriter proditum est. Triduo aut biduo ante volare eos (Plini⁹ ait) vbi cadauera futura sūt. Humanæ quippe viscerationes vultures

turibus iucundissima sunt. Nōne ignotissima in vulg^o apud nos Iesuitarū secta est? At nescio qua locorū è lōginitate aduolarunt nuper ad nos, bullarum & bellorū quāsdam viscerationes & carnificinas præsagientes, & suauissimo sub nomine Iesu hyante & imminente in nos crudelitate. Sic Pontifex suos excursorē & velites, ceu ignoto quodā ex orbe vultures sanguinariam ad saginā in Angliam immisit.

Vulturibus Iesuitarū comparantur elōgino aduolantibus & cadauera præsagientibus.

Vt verum etiam affirmant naturę speculatores, quod de vulturibus dictū est: sic de Harpyis quę memorantur veteri è Poetria sunt. Nempe virginalem vultū illas mentiri, vncinatas habere manus, & volaticas esse, & humanas inquinare epulas: Vt Troianorum mensas illarū rapinis & illuue sædatis fuisse virgilius describit. Quatum trina nomina ab illo prodita sunt: Aelo Ocypete & Celeno.

Harpyarum inuentum ex poetria est. Virgi. Aeneid. li. 3. Seruius. Car. Steph.

Vide. Virg. Aeneid. li. 3.

Ac a rapiendo Harpijs nomē esse, ἁρπάζειν scribunt. Quā hoc nostrorū Iesuitarū germanum est, quorum nuper in Angliam inuolatus fuit. Recenti Papatus è Poetria vniuersa hæc secta in

K 2 orbem

Harpyis vir- orbem emerfit, vt veteri è Poetria Harpi-
ginali vultu, æ prodierunt. Humanitatis pleniffimus
uncinatis illorum vultus est, ex suauiffimo illo Je-
unguibus, fu nomine, quasi omnis humanitatis vis-
humanas es cera induerint, & ipsius Iesu ex sinu euo-
pulas fœdatis larint. Hic virginalis illorum vultus est,
bns Iesuita quem nominis sanctitate & suauitate mē-
obfmutatam tiuntur: At sub hoc omnis humanitatis
factimoniam, & diuinæ fragrantiae vultu, vncinatas il-
discordiarum lorum manus aspicimus, discordiarum
& seditionū odiorum & seditionum crudelissimis vn-
studia & su- cis efferatas. Humanas etiā epulas & sa-
perditionum cra animarum pabula, suarum superstiti-
sordes, quibus onum sordibus fœdissimè inquinarunt,
animarum & multorum conscientias captiuas ab-
pabula inquis duxerunt.
nauerunt cō-
parantur.

Queruntur Pontificij illi circulatores
 in Anglia, cautum legibus esse, ne agnos
 Dei, cruces consecratas, grana solemnib'

Superstitionū cerimonijs sacrata, indulgentiarū diplo-
crepūdia Ag- mata, ac huiusmodi nūdinationes cate-
ni Dei, sacrata ras inuehāt ac disseminēt. His quippe ceu
grana &c. qui- crepūdij suorum credulitatem alunt, &
bns simpliciū superstitionem mulcent: ac simplicium
superstitionē conscientijs suarum superstitionum vn-
mulcent & il- cum impingunt. Sic huiusmodi ten-
laqueant, diculis

diculis constrictas & oppignoratas sibi
suarū cōscientias retinere conātur, nè elab-
bantur. At posthabitis nuper huiusmodi
crepūdijs, gladios acutere & civilem quæ
tot iam annis coaluit concordiam diuel-
lere, Christianam charitatem rumpere,
& nos mutuum in nos armare, Iesuitas
istos & Pontificios satores & procurato-
res conatos fuisse, solemniū iudicio-
rum ex publicis actis & iudicatis inno-
tuit. Cuiusmodi Harpyæ illi erant, qui tã
immanes & horrendas ad rapinas emissi
& expediti fuisse memorātur. Quocirca
in arca Noach in qua Romanam Eccle-
siam figurari volunt, & Pontificem su-
premum eius gubernatorem, ceu quietū
illum & pacificum Noach esse, nihil est
quod illi germanè & propriè conveniat,
nisi quod non colūbas oliuæ cum folio
gratæ & pacis nūcias emittat, sed coruos
illos suos emissarios, ad cadauera anhelā-
tes: vel potius vultures è longinquo hu-
manas carnificinas prælagientes: vel
rapacissimas istas Harpyas, quæ vncina-
tis manibus & perditissimorum cōsilio-

rum machinis in Regiā Ma. religionis
statum & vniuersū hoc regnū irruituræ
oblato tempore videantur, & sanctissi-
mas diuini verbi epulas & fidei reforma-
tæ fercula, suo aduentu non solum fæda-
bant, sed superstitionū suarum spurcie
passim polluebant.

Quomodo
pontificijs
sceleribus
scripturæ im-
puro & blas-
phemo ore
prætexantur.

Symmachus
distincti. 40.
ca. Non nos.
Pontificiæ
dignitatis
apex sancti-
monia illorū
index, saltem
ut illa in dubi-
um reuocari
non debeat,

Iam quomodo pontificiarum imma-
nitatum portenta & flagitia spurcissimis
excusationibus tegunt, & impurissimo
ore sacrosanctas scripturas Pōtificijs sce-
leribus prætexant ipsorum ex scriptis &
decretis ostendam, Pontificij decreti pri-
mum verba commemorabo. Symmacho
Papa authore: Quis inquit sanctū dubi-
tet esse, quem apex tantæ dignitatis attol-
lit? Sic illi suis se decretis vallant, quasi
illorum sanctimonia ne in dubium etiā
reuocanda sit. Authoritatis enim suæ a-
picem, quasi aggerem quendam oppo-
nunt, aduersus omnia crimina quæ inten-
tari illis possunt, Quasi dubitare de illo-
rum sanctitate piaculum sit, quum Pō-
tificiæ authoritatis aspiciant in apicē. Ac
quamuis Euāgelicæ lucis & synceræ in
Christo salutis & sanitatis quosdam tan-
tum

tum apiculos habeant, at quia apice tanta authoritatis insigniuntur, sanctimonia cuiusdam ceu vallo & fossa circumdatos se esse censent: nemini ut liceat penetrare illorum in scelera, aut immania illorum flagitia excutere.

Audiamus glosam illorum magistralem Pontificio apici in hoc decreto effrenata quadam assentatione applaudentem: Vnde sacrilegij (inquit) esset disputare de facto suo: ut xvii. q. 4. S. qui autem. Hic assentatorius glorie applausus est, quem ipsorum ex scriptis recitat. At disputare de quid si Pontifex scelerum in portenta prorumpat, perduellionum scilicet, proditionum, parricidiorum, homicidiorum, latrociniorum, adulteriorum, & huiusmodi facinorum, quae in propatulo sint, & mundi in theatro resonent. Audiamus quae tantis portentis pharmaca Glosa ista magistralis, ceu Pontificiorum scelerum nutricula & alumna quaedam etiam ex scripturis comparavit. Vel dic (inquit) glosa quod facta papae excusatur ut homicidia Sāplonis, & furta hebraeorum, & adulterij Iacob: ut extra de diuortijs gaudeat excusatio.

Pontificio apici glosa applaudi.

Glosa in verbo quis enim. Sacrilegium est, quem ipsorum ex scriptis recitat. At disputare de facto pontificis.

Glosa ibidem. in verbo quis enim. Horrenda pontificiorum scelerum ex scripturis excusatio.

K 4 Io. Quam-

Scripturæ ad-
ulterantur vt
Pōtificiis ad-
ulteriis, homi-
cidiis, & furtis
vela obten-
dantur,

Psal. 140.

Esay. 5.
Sub Mesſiæ
Regnum adu-
lationum cor-
ruptelas &
flagitiorum
patrocinia ex-
plodenda eſſe.
Eſay. 32.

Iohā. Quāuis Pōtificijs ex ſcriptis quaſi tenebricoſis gurguſtijs hoc effudit, nota- to loco, nōne ex ipsis inferis erupiſſe vide ri hoc poteſt? Chriſtianarum aurium pa- ſſentiam tentant. Quis tantas blaſphemias audire poteſt ſine ſtomacho? Adultera- tur & cōſuprantur ipſæ Scripturæ, vt il- lius adulterijs furtis & homicidijs inte- gumenta quarantur. Sic immanibus illi- us flagitijs lenocinantur, ac ſcelera illi- lambunt aduſores eius. Quin ipſis ex Scripturis, portentofis eius flagitijs pul- uillos conſuunt. Ac portenta etiam blaſ- phemijs cumulant.

Illud ex vulgata peruulgatum apud eos eſt, ad excuſādas excuſationes in pec- catis. Sed quam prodigioſæ excuſationes hæ ſunt? Væ qui dicitis bonum malum & malum bonum. Vt Propheta Eſaias ſce- lerum huiusmodi patronis denunciāt. Ac idem Propheta, Meſſiæ ſub regno explodendam dicit adulationum corrup- telam, vt vitia virtutum in nomina ſe non induant: nec vitijs ceu virtutibus applaudant. Auarus (inquit ille) vel ſor- didus & ſtultus non dicetur amplius li-
bera-

quasi generalis. Significat enim vox illa qua
 propheta vitur — (נבל nimirum, nō
 solum sordidum & avarum, verum eti-
 am stultum: Cuiusmodi scilicet Nabal
 de charmelites fuit. Vbi Christi veri-
 tas fulserit, carebunt suis adulationibus
 vitia: nec ea mollibus nomenclationibus
 ment aut mulcebunt, aut illis ceu virtu-
 bus velificabuntur. Sic Esaias de pro-
 phetis Christi sub regno scelerum as-
 persionibus & patrocinijs,

An mutare potest Aethiops pellem
 suā, aut pardus maculas suas vt Ieremias *Iere. 13.*
 propheta inquit? Sic illi Aethiopem su-
 um sceleribus atratum tanquam Christi
 candidatum conuertere cupiunt, ac
 immaniū scelerum maculas etiam scrip-
 turis eluunt. Nonne hoc est Scripturis
 quasi lesbis regulis abuti, & flagitio-
 sum etiam ad patrocinia flexibiles face-
 re? Saulem à Dauide appellari *id est*
 est Aethiopem, Psalmi cuiusdam in
 titulo autumant, ob insitam illam, im-
 mutabilem, & penitus inustam malici-
 am, qua perpetuò contra Dauidem
 sta-

Scripturis
 quasi lesbis
 regulis abuti
 tur ad Ponti-
 ficiorum sce-
 lerum patro-

Psal. 7.

flagrabat. At Pontificium istum Aethiopem quantumvis ex sceleribus atrum, commentitio quodam candore ex adulteratis scripturis inspergunt.

Possis his pontificiorum scelerum patrocinijs censuram principijs & decretis, pontifex singularet se in omnia scelera, extra questionem & forum humanum est.

Distincti. 40. ca. si Papa.

Si pontifex ceteri atque populos trahat ad gehennam, omnes mortales reprehensio ne superior est nisi a fide dei sit.

Si hæc illorum pronunciata & principia valeant, tum scorta & lupas alacriter, latrocinetur, mactet, trucidet, bellis belligeretur contra Principes, perditionibus prodicionibus & bellis intestinis furtum & deorsum misceat omnia, quis questionem de illo constituet? quum sacrilegium esse pronunciant, disputare de factis illius, ut ex glossa modo citauimus. Ac Pontificijs in decretis inflatis tibijs decantatum hoc de illo est: si innumerabiles populos (ut decreti ipsius verba ex Gratiano referam) cateruatim secum ducit primo mancipio Gehennæ, cum ipso plagis multis in æternum vapulatu-
ros, huius culpas istis redarguere præsumit mortalium nullus: quia cunctos ipse iudicaturus, à nemine est iudicandus: nisi deprehendatur à fide deuius: pro cuius perpetuo statu vniuersitas fidelium tanto instantius orat, quanto suam salutem

utem post Deum, ex illius incolumi-
 te animaduertit propensius pendere.
 hæc Gratianus ex dictis Bonifacii Mar-
 ris. Atq; huiusmodi sententiarum por-
 ta etiam Martyribus assignant. Quid
 mirum, quum ex scripturis etiam prodi-
 cta Pontificum flagitia fuent.

Bonifacii
 Martyris au-
 thoritate ab-
 utuntur ad
 pontificia
 portenta.

Et glosa non solum præconiorum, sed
 portentorum & scelerum eius patrona,

De translatio,
 ne episc.
 Quanto.

per hæc verba : qui non puri homi-
 nis sed veri Dei vicem gerit in terris: quæ
 Gregorij noni de Pontifice Romano

Quanto.

verba sunt, portentorum cumulum quen-
 tam Pontificijs ex scriptis coaceruat

Glosa, in vero
 bo puri homi-
 nis.

notatis sigillatim locis. E quibus hæc
 sunt: In his quæ vult, est ei pro ratione

voluntas. Et hoc alio etiam ex loco confir-
 mat : Nec est (inquit) qui ei dicat cur

Glosæ locus
 pontificiæ po-
 testatis porten-
 ta accumulās,

ita facis? Prætereo multa. Illud addam

quod glosa citat ad extremum, De iniu-
 stitia (inquit) potest facere iustitiam,

corrigendo iura & mutando. Nisi il-
 lud etiam in cumulum adijcere pla-

ceat, à glosa allatum ante hæc om-
 nia. De nullo potest aliquid facere.

Sed

Sed portentorum satis : pertæsum est
quod illos pudicum non sit. Parcam pie
rum auribus. Ex istis cætera illius po
tenta conijciant potius quàm in præsen
tiam me audiant : fastidiola horum fatietas
est, penè ad nauseam. Sed iam de Pon
tificum tantarum machinationum & por
torum architecto, & emissarijs illius
columbis sed coruis, & scelerum eius lo
nocinijs quorum ex scripturis patrocina
quærent, hætenus.

E SVPERSTITIOSA IE-
 VITARVM SECTA, QVAE ILLIS
 ANSELM ET GERSONIS FA-
 ctitiis (ut nuncupant) religio-
 nibus annumeranda est: & quæ ut ex re-
 centissimis sic ex superbissimis &
 nequissimis sectis est.

AD supersticiosam Iesui- *Cap. 10.*
 tarum sectam iam acce-
 damus. Vnde Iesuitarū
 superstitiola hæc secta
 profeminata est: A fa-
 bricatore nimirum eius

Romano Pōtifice. Inter illas enim quas
 Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus *Iesuitica An-*
 (diui etiam cognomine a Pontificijs ho- *selmi factio-*
 noratus) factitias religiones vocat, nu- *tiis religioni-*
 meranda est. Quæ enim Christianorum *bns (ut illas*
 à Iesuitis alloqui secretio & diremptus *appellat) as-*
 esse potest? Germanus Iesuita Christia- *cribenda est.*
 nus est, à Iesu nimirum doctrina cogno-
 minatus, ut à Christi Christianus. Simi-
 liter enim pollent Christianus & Iesuita.

Hæc

Hæc Germana nominis enucleatio
 si ut à Christo Christianum sic à Iesu
 Iuitæ nomen fabricare velis . Sed
 narras de nomine inquires ? Hoc
 quasi integumentum quoddam est,
 quo sanctissimæ religionis cuiusdam

Iesuitica secta
 pontificia
 ceulaternaria
 & palmaris in
 ter sectas.

ita hoc nomine à Pontifice cognita
 nata, recondita est. Sectæ cuiusdam
 uorcio à Christianis illi discriminant
 Ceu intimis cum Iesu in sacriarijs
 sinu eius illi sunt: christianorum pro
 sua turba & numerus est. Christian
 es? gregales es: Iesuita es, columen
 gionis hoc est: Arcem totius sancti
 niæ & perfectionis occupasti. Ceu
 ti in terris præ illorum sanctimon
 Franciscani: & quasi reptantes humi
 minicani cum illis comparati: Be
 nedi&ti conticescant contubernia: O
 nium sectarum sodalitates sileant.

De Basilisco
 serpente.

Plin. natu. hist.
 lib. 8. ca. 21.

solo tantæ nomenclationis fulgore per
 stringuntur . Hæc palmaris est :
 Basiliscus inter serpentes ceu quoda
 diademate insignitus , (sicuti de illis
 narrant vel fingunt qui eius historia
 scriptis prodiderunt,) quem sibilo se

omni

omnes serpentes fugare Plinius, necare
 Galenus dicit, quamuis Matheolo sus-
 pecta ista Basilisci historia sit: Sic illi
 inter factitias istas religiones (Anselmi
 enim verbo libenter vtor quod clariss-
 mis etiam Pontificæ sectæ viris pro-
 batissimum fuit) regnare volunt, &
 palmam præripere omnibus. Quasi à
 Pontifice supremo sectarum omnium
 suffragatore, diadema quoddam (vt illi
 Basilisco) impositum fuerit, vt omni-
 bus sectis ceu laternaria præluceat. Ve-
 menatos sectæ huius sibilos audiui-
 mus in Anglia, quibus illi sepellere posse spe-
 rabant Regio è solito potentissimâ Prin-
 cipem, sanctissimarum legum repagula
 rumpere, & explosum Papatum ac pro-
 fligatam Pontificis monarchiam postli-
 minio restituere. Non pudicum suauissi-
 mo nostræ salutis sub nomine seditionû,
 & proditiorum portenta tegere?

Gal li. de the.
 ad. Pi.
 Mat. in. dios.
 lib. 6. cap. 55.

Iesuitarû Indorû miraculis tumet hæc
 secta. Magni scilicet illi mirabiliarij sunt,
 vt Augustini vtar verbo. Fides illorum
 penes authores sit. Quot pro miraculis
 mendacia venundantur orbi in illorum
 legens

Iesuitica secta
 Indicis mira-
 culis tumet!
 Aug. in enah.
 Ioh. trac. 13.

legendis? huiusmodi miraculis illæ scaturiunt. Pontificiorum diuorum miraculis plena omnia: India Iesuitarum etiam miraculis lucet. Locorum longinquitas huiusmodi miraculorū nutricula quædā est. Nescio qua Indi illi miraculorū claritate fullerint, at perduellionum portentis ceu stigmatibus quibusdā inuiscerati & dedecorati Iesuitæ isti nostri sunt. Citimis istis in regionibus de Iesuitarum miraculis silentium: At India ceu nouo quodam orbe à nobis dirempta, illorum resonans quoddam Theatrum est. Commemorabile illud Iohānis Ger-

Io. Ger. in tracta, contra senectam flagellantium.

In inscriptione operū eius. Senescentis mundi miracula suspecta esse, multo magis papatus.

sonis Parisiensis olim Cancellarij de miraculis est. Mundus (inquit) senescenti patitur phantasias falforum miraculorum: Sicut homo senex phantasiatur in somno: propterea sunt nunc habenda miracula valde suspecta, nisi facta prius examinatione diligenti. Sic Gersonem quem hoc titulo celebrant, resolutissimum & Christianissimum doctorem &c. Senescentis mundi miracula suspecta esse dicit, ut senum phantasias: Multo etiam magis papatus senescentis papatus miracula suspectissima

ma sunt, ut superstitioforum spectra que-
dam, & phantasmata, quibus vulgi cre-
dulitatem penè evanescentes irriteriant.

Quædam etiam miracula affecta, rela-
ta & respectiva tantum (ut aiunt) sunt, quæ
speciali Dei dispensatione, & recondito
& destinato eius iudicio per hypocritas
etiam fiunt: qui externa tantum & infor-
mata fide præditi sunt: & Christi profes-
sionem exterius tantum præferunt &
personant: quamvis ea multos & graves
in recessu errores habeat. Quæ, quamvis
vera etiam sint, tamen nec hominis nec

doctrina luculenta testimonia sunt: nisi
ad scripturas doctrina illorum quadret.
Illarum enim ad examen miracula om-
nia revocanda sunt. Vnde illa Ignatii re-
gula Archiepiscopi Antiocheni sanctissi-
mi Martyris, qui Apostolorum ab ætate
tecens erat: Quisquis (inquit) dixerit

præter illa quæ statuta sunt, etiam si fide
dignus sit, etiam si ieiunet, etiam si virgini-
tatem servet, etiam si signa faciat, etiam
si prophetet, lupus tibi censeatur, sub o-
mnis pelle ovium corruptionem moliens,
sic Ignatius. Divinis ordinationibus ac

Omnia mira-
cula scriptura-
rum ad examē
revocanda
sunt.

Ignatius ad He-
ronem, Epist.
10.

Ignatii sententiz explicatio,

Veritatis sigilla miracula illa appellat Io. Gersō qua veritati illustranda seruiunt.

Iohan. Gersō sermones dominica 19. post pentecostem.

Mendacibus miraculis Deum per scripturas vel aliter reclamare.

sacra scriptura præscriptis, ceu finibus quibusdam nos includit. Ita enim argutis ille verbis *κατα τὰς διατάξεις* præter ea quæ scilicet ordinata, statuta, & iā fixa sunt. Ac omnem illis fidem derogat quātiuis videantur precij: *αξιόπιστος* enim (qua voce vritur) præcellētis personæ & fidei dignationem significat. Vt ita illos aduersus cuiuscunq; personæ æstimationem & authoritatem præmuniat. Etiā si (vt ait) ieiunijs, virginitate, miraculis, prophetia, suas sanctimonias vendiderit. Et quo numero habendus sit dicit: *Λύπ* (inquit) sub ouis pelle eruptelam gregis moliens,

Quid ergo miracula si veritati non ancillantur? At si veritati nauent operam, germana & solida sūt, et si vera sint omni periculo vacant. Veritatis sigilla huiusmodi miracula Iohannes Gerson appellauit. Deus (inquit) miraculorum verorum operationem veluti sigillum & signum proprium inducit in robur veritatis illius, quam iubet credi: & nulla vāquā inuocatione miraculorum conditor sit velerit in opere mendoso, quin reclamet.

clamet, & quin per ſcripturas ſacras, per prophetias, per revelationē, vel aliter illā falſitate in nō eſſe credendā doceat. Deus enim veritas eſt, ſeipſū negare nō poteſt. Haſtenus Iohannes Gerſon, qui chriſtiſſimi doctoris & diui etiam titulis apud Pōtificios claruit, Sumit hoc ille ſibi pro percepto. Diuina miracula ſēper veritatis ſigilla eſſe. Et falſis miraculis ſemper reclamare Deum per ſcripturas, per prophetias & aliter. Quia Deus veritas eſt. Sic ille examināda veritatis & ſcripturae ad amuſſim miracula eſſe cēſet, nec niſi cū illa cōſpirēt pro germanis ducēda eſſe.

*In epiſt. capi-
tuli ecclē.
Lug. ad Chri-
ſto Baſi, Epiſ.*

*Iohannes
Gerſon eodē
in ſermone.*

Eodē in ſermone poſteā Iohannes Gerſo de miraculis diſcriminandis, an veritatis vernacula ſigna ſint, & autentica Dei ſigilla, an Antichriſti adulterina: ſic inquit. Affert & oſtēdit (inquit) vterq; ſignū regis ſummi, ſed illi tanquam falſario per diuinas ſcripturas contradicitur, multiplex iſti ſuperadditur Prophetarum probatio. Sic Gerſo de Chriſti & Antichriſti diſcernendis miraculis, quæ ſcripturarum ad normas explorari vult,

*Falſa miracula diſ-
criminari a ve-
ris ſcriptura-
rum auctoritate.*

L 2

Nam

Iohan. Gerson
eodem in
sermone con-
fide. 2.

Ex Augustino
super Iohan-
nem.

Ex Bonauen.
2. senten.

Luc. 10.

Nam vt idem eodē etiam in sermone Io-
hannes Gerson ait. Mali quippē (inquit)
miraculis vt Iudas & alij coruscāt, hanc
ob causam inter cæteras, ne boni viri qui
taliū authores non sunt, peccatores re-
putētur: cum dicat Augustinus super Io-
hannem, vos Dei famulos non miracula,
sed sola charitas facit. Aliam notauit cau-
sam Bonauentura 2. sen. vbi prius: vt
boni facere miracula parui pendant, cum
malis hoc conueniat. Vnde Christus A-
postolis, Nolite (inquit) gaudere quod
spiritus vobis subiiciuntur: gaudete autē
quod nomina vestra scripta sūt in cælis.
Luc. 10. Culpabilis est itaq; nimia vidē-
dorum aut faciendorum miraculorum
cupiditas, & nonnunquam in superstitio-
nem traducit & errorem. Hactenus Io-
hannes Gerson.

Rauci rumu-
culi de Iesu-
itarum indi-
cis miraculis.

Quid ergo quamuis miraculis corus-
cent Iesuitæ Indici, vt è longinquo ab vl-
timis illis oris rauci rumusculi sunt, si il-
la senescentis quotidie papatus phantaf-
mata sint: & Pontificiæ tubæ inflatus
cuius cantu diuorum peregrinationes
& nundinationes iam diu personabāt I-
stiusmodi enim olim ludificare simplici-

ces solebant. Sed vera sint, non tamen illorum superstitioni & Pontificijs erroribus testimonium dicunt. Mendacia sunt veritati si nō famulentur, quantumvis vera sint, veris scilicet euentis repræsentata. A scopo enim qui in miraculis potissimum attenditur nomen sortiuntur. Laudat Augustinum Iohannes Gerson eodem in sermone: Multorum (inquit) & inter alios vt opinor Augustini sententia fuit, Deum per malos nonnunquam mirabilia operari, & hoc non vt sit falsus testis, sed in damnationem tam illius qui facit, quam illorū qui seduci & erroribus excæcari meruerunt. Sic Gerson. Exempla hæc ponit in medio. De Antichristo (inquit) ad probationem electorum. Et illud Christi. Nonne in nomine tuo dæmonia eiecimus? Et de Pithonissa & Iuda: satis (inquit) cogens est argumentum. Huiusmodi enim verba Gersonis sunt.

Miracula etiam vera mendacia sunt si veritati non famulantur.

Iohan. Ger. eodē in sermone.

*Mat. 9.
Act. 16.*

Illud etiam recōditum Dei iudicium ad viuum ille resecuit, Deum per malos non nunquā miracula etiam operari, in pœnam eorum quos iusto iudicio cecā-

2. Thess. 2.

dos esse decreuit. Sic Paulus de Antichristi signis mendacibus, cū omni (inquit) fraude iniustitiæ in his qui periūt, pro eo quod amorem veritatis non receperunt vt salui fierēt. Propterea igitur mittet illis Deus efficaciam deceptionis, vt credāt mendacio, vt damnentur omnes qui non crediderūt veritati, sed acquieuerūt in iniustitia, sic Paulus. Nonne disertis ille verbis, Mittet (inquit) illis Deus efficaciam deceptionis vt credāt mendacio? Iustissimū hoc dei iudiciū est, refractariā hominum obstinationem & cæcitatem, miraculis & prodigijs punientis, in quibus etiam versutissimi dæmonis & membrorū eius malitia & astutia se profūditi vt illis fucata falsitas plausibilior sit, & profundiori hiatu illos absorbeat.

Esa. 5.

Humanæ sapientię argutia humanis applaudit inuentus.

Væ illis vt Euangelicus ille Propheta dicit, qui dicūt malū esse bonū, & bonum malum: qui ponunt tenebras lucem & lucem tenebras: amarum dulce & dulce amarum. Væ qui in oculis suis sapientes sunt, & suo iudicio intelligentes. Sic propheta humanę sapientię argutiā elidit quæ suis inuentis & doctrinæ indulget. Et eodem ex propheta Seruator: frustra

colunt me docentes doctrinas & præcepta hominum. Plausibilia sunt quæ nostro palato sapiunt, Durus est sermo veritatis Capernaitis, & omnibus suauissimo Christi iugo non assuetis, & cælesti spiritus magisterio ad veritatem è scripturis nõ cõdocefactis: quantumuis alio. qui humanis traditionibus & inuentis attritas ceruices habeant. Quæ enim religionis apud eos castimonia? doctrina & inuenta hominum. Qui nerui? ceremoniæ. Quis perfectionis status? superstitionum sectæ & religiones illæ ex Anselmo & Gersone factitiæ. Christiana religio trita & popularis est. Ad perfectionem aspirant illæ: Stomachatur aduersus tantam superstitionem ipse illorum resolutissimus (vt illū prædicant verbis enim illorum vtor) & Christianissimus doctor & diuus Ioannes Gerson, qui ad Pauli Lugdunensis pro diuo cultus est, religiosus (inquit ille) huiusmodi factitiæ, satis improprie & abusiue & forsan arroganter dictæ sunt status perfectionis. patet, quia stat homines imperfectissimos tales religiones profiteri;

Mat. 13.

Mar. 7.

Esay. 29.

Io. 6.

In epistola
capi. Lug. ad
Christo. Epil.
Basil. & in o-
perum eius
titulo.

Iohan. Ger. in
propositioni-
bus in causa
fidei; de vera
religione.

*Iohann. Gerso
ait improprie
abusiue &
forsan arro-
ganter factis
istis religio-
nes appellari
statum per-
fectionis.*

*Novitium
hoc post docto-
res de statu
perfectionis
vocabulum
introductum
fuisse dicit.*

*Mathæus Gra-
bō. in conclu-
sionibus con-
silio constati-
onis.*

sicut notat Augustin⁹: quod non peiores
reperit, quàm eos qui in huiusmodi reli-
gionibus defecerunt. Sed aliunde declara-
tur hæc abusio vel usurpatio nominis,
quod secundum illos qui nouiter post sa-
ctos doctores vsi sunt tali vocabulo sta-
tus perfectionis, ille status non dicitur
apud religiosos perfectionem habitam vel
acquisitam, sicut est de statu prælatorum:
sed tantummodo dicit perfectionem ac-
quirendam. Sic Iohannes Gerson, Impro-
prie abusive & arroganter factitias istas
religiones appellari dicit statum perfecti-
onis. Ac ait eos nouiter post sanctos do-
ctores vsos tali vocabulo. Ac quadam in-
terpretatione mouit abusionem vel u-
surpationem (vt ait) huius nominis. Sic
istas sectas quas ipsi pontificij factitias
appellat (vt modo ex Gersone & Ansel-
mo) quod humanæ fabricationis sint, in-
tantum exaggerarunt, vt eas statum per-
fectionis nuncuparint, licet arroganter
& abusive vt ex Gersone audiuius.
Et Mathæus Grabon ordinis prædi-
catorum conuētus Wyntatiensis, quas-
dam Constantiensi concilio conclusio-
nes

nes (vt eos nominat) exhibuit: in quibus
 religiones istas quas factitias Gerson ap-
 pellauit, veram religionem nuncupat: &
 subinde hoc iterat, nisi veram (inquit) a-
 liquam religionem ingrediatur. Et alibi
 extra veram religionem manendo. Et
 eadem alibi replicat. Quam hoc præpo-
 sterè, vt vera appelleretur quæ subditicia
 est: & quæ sola & solidè vera est, Chri-
 stiana scilicet, neglecta iaceat: & istæ
 quas religiones esse factitias cōfidentur,
 per *exor* & eminentiam quandam ve-
 ræ appeilentur? Sic præpostera supersti-
 tio est, & sua exaggerat inuenta, quæ ipsi
 veritati præponderare vult.

Atq; de isto Mathæo Petrus de Alia-
 co cardinalis Cameracensis, qui ista
 Mathæi confectaria in concilio Constā-
 tiensi examinauit: sic scribit, Constat (in-
 quit) quod in illa congregatione primi-
 tiua fuerunt multi vxorati, & alij diuer-
 sarum conditionum seculares, qui scili-
 cet non erant astricti per votum ad tria
 consilia euangelica, castitatis, obedientiæ,
 & paupertatis: quemadmodum sunt
 professi religionum per beatum Basilis

*Vera religio
 a Grabone
 appellatur
 qua humane
 fabrica est &
 ab Anselmo
 & Gerson
 factitia ap-
 pellatur.*

*Petrus de
 Aliaco Car-
 di. Cameracē-
 sis in responsi-
 one ad ecclē-
 siones Mat.
 Gra.*

*Cardinalis
 Camera. fas-
 tetur in pri-
 maria & A-
 postolica ecclē-
 sia religio-
 num. Affirmat
 sectas non ex-
 titisse.*

um

*Iohan. Gerso
ait improprie
abusiue &
forsan arro-
ganter facti-
as religio-
nes appellare
statum per-
fectionis.*

*Novitium
hoc post docto-
res de statu
perfectionis
vocabulum
introductum
fuisse dicit.*

*Mathæus Gra-
bō. in conclus.
oblatis con-
cilio constati-
ensi*

sicut notat Augustin⁹: quod non peiores
reperit, quàm eos qui in huiusmodi reli-
gionibus defecerunt. Sed aliunde declara-
tur hæc abusio vel usurpationis nominis,
quod secundum illos qui nouiter post sa-
ctos doctores vsi sunt tali vocabulo sta-
tus perfectionis, ille status non dicitur
apud religiosos perfectionem habitam vel
acquisitam, sicut est de statu prælatorum:
sed tantummodo dicit perfectionem ac-
quirendam. Sic Iohānes Gerson, Impro-
prie abusive & arroganter factitias istas
religiones appellari dicit statum perfecti-
onis. Ac ait eos nouiter post sanctos do-
ctores vsos tali vocabulo. Ac quadam in-
terpretatione mouit abusionem vel u-
surpationem (vt ait) huius nominis. Sic
istas sectas quas ipsi pontificij factitias
appellāt (vt modo ex Gersone & Ansel-
mo) quod humanæ fabricationis sint, in-
tantum exaggerarunt, vt eas statum per-
fectionis nuncuparint, licet arroganter

& abusive vt ex Gersone audiuius.
Et Mathæus Grabon ordinis prædi-
catorum conuētus Wyntatiensis, qual-
dam Constantiensis concilio conclusio-

nes (vt eos nominat) exhibuit: in quibus
religiones istas quas factitias Gerlon ap-
pellauit, veram religionem nuncupat: &
subinde hoc iterat, nisi veram (inquit) a-
liquam religionem ingrediarur. Et alibi
extra veram religionem manendo. Et
eadem alibi replicat. Quam hoc præpo-
sterè, vt vera appelleretur quæ subditiua
est: & quæ sola & solidè vera est, Chri-
stiana scilicet, neglecta iaceat: & istæ
quas religiones esse factitias cōfitentur,
per exortu & eminentiam quandam ve-
ræ appeilentur? Sic præpostera supersti-
tio est, & sua exaggerat inuenta, quæ ipsi
veritati præponderare vult.

Atq; de isto Mathæo Petrus de Alia-
co cardinalis Cameracensis, qui ista
Mathæi confectaria in concilio Constā-
tienti examinauit: sic scribit, Constat (in-
quit) quod in illa congregatione primi-
tiua fuerunt multi vxorati, & alij diuer-
sarum conditionum seculares, qui scili-
cet non erant astricti per votum ad tria
consilia euangelica, castitatis, obedientiæ,
& paupertatis: quemadmodum sunt
professi religionum per beatum Basilis

*Vera religio
a Grabone
appellatur
quæ humane
fabrica est &
ab Anselmo
& Gersono
factitia ap-
pellatur.*

*Petrus de
Aliaco Car-
di. Cameracē-
sis in responsi-
one ad ecclē-
siones Mat.
Gra.*

*Cardinalis
Cameracē-
fasciatur in pri-
maria & As-
postolicum ecclē-
siam religioni
num. apparuit
sectas non ex-
stitisse.*

um

um, Benedictum, & Augustinū: quas iste ponens huiusmodi conclusiones appellat veras religiones: tanquam extra illas nō sit vera religio: hactenus cardinalis Cameracensis. Sic ille vanissimam istam verē religionis nuncupationem insectatur, qua subdititias istas (quas factitias vocāt) Mathēus iste Grabon illustravit, quasi extra illas (inquit) nō sit vera religio. Et vbi tū vera religio in illis nascentis ecclesie cunabulis, quum sub Apostolis flagrantissimus & perfectissimus Ecclesie status fuit? Hoc exemplar & Apostolicū recentis à Christo Ecclesie archetypum illis Cameracensis ingerit. Multi (inquit tum vxorati & alij diuersarum conditionum seculares. Vbi tum Basilij, Benedicti, Augustini, Francisci, dominici &c. regule? vbi solēnibus factis initiata vota ad illa tria (vt inquit) consilia euangelica? Vbi tum Iesuiti nostrae? Vbi tum Fabricator horum papatus? Qui tum vernaculi Christi Iesuitae? Christiani, Pontificis Iesuitae isti sunt. Papatus illos ex popinis effudit. Sectarum omnium re

cen:

Primz & Apostolicę ecclesie archetypus.

Iesuitarum fabricator pontifex.

gentissimi, regnare super omnes volunt. Pontificis accensu sunt : Illius in castris coryphæi : Illo Imperatore merent: vota illius præsidia sunt. Pontificis buccinatores, papatū per orbem disseminant. Iesuitæ ex nomine sed Pontificij per orbem præcones sunt. Apostolica si lustres agmina, & primam illam ecclesiæ effigiem (de quo modo Cameracensis), nulli tum Iesuitæ solemnibus ceremonijs inaugurati, nulli etiam Franciscani Dominicani &c. Christiani omnes & diuersis vitæ conditionibus discriminati : & ut modo Petrus de Aliaco, vxorati & secularis, qui non astricti erant per vota ad tria cōsilia euangelica. Si vera religio apostolica & Christiana, in qua nulla huiusmodi sectarum diuortia erant, quid ista Iesuitarum & cæterorum nisi ab hominibus subornata, arreptitia & factitia est? Ne grauatim Anselmi & Gersonis appellationem ferant.

Votua pontificis præsidia Iesuitæ.

In prima & Apostolica ecclesia vxorati seculares & diuersarū conditionum homines erāt ut Petrus de Aliaco ait. Non professi religio, Basi. Benedict. Iohan. Gersō in propo. in causa fidei de vera religi.

Audiamus quid Iohannes Gerson de isto Matheo quē modo posuimus dicat: primo, corol. 1a.

*Graboni in-
pingit hereti-
calem blas-
phemiam
Gerson in ex-
plicatione
vocabuli
religionis in
secunda (ut
ait) acceptio-
ne.*

*Christū pa-
pam & prælato-
sos non obser-
uasse essentiali-
ter statū per-
fectionis de
quo scētur
mōr, ex Gerso-
ne.*

sequitur (inquit) primo, quod acceptio religionis, sicut frater Iohannes Iacobita describit in secunda acceptione, ubi vult declarare quid est propriè & antonomatice religio: est nedum stulta & insana, sed & hæreticalis blasphemia. Quando dicit sic: alio modo inquit accipitur hoc nomen religio, secundum quod à religando dicitur: prout homo obligat se ad ea quæ pertinent essentialiter ad statū perfectionis: & illo modo dicitur antonomatice tantum de illis, qui sunt in aliquā de approbatis regulis propriè dictis professi: Cuiusmodi sunt Augustini, Basilij, Benedicti, Francisci &c. Patet corollarium ex præcedentibus, deducendo ad hoc inconueniens, quod Christus & Papa & prælati non obseruauerint, vel obseruant essentialiter statum perfectionis: quia scilicet non professi sunt regulas prædictas: immo nec deberent dici de vera religione nisi impropriè & analogice &c. Hactenus de isto Matheo Iacobita Iohānes Gerson, Quam Iacobita iste de subditijis istis scētis grādia anhelauit? Quasi propriè & antonomatice (ut ait) illa

illa religio censenda sit, quæ votiuis illis regulis astricta est, Benedicti, dominici &c. Vnde sequitur hoc inconueniens (vt Gerson ait) vt de Christo, Papa, & prelatiis, qui non professi sunt has regulas, quoad veram religionem non possit dici nisi improprie & analogicè. Sic illi Christi depresserunt religionem, vt suas istas votiuis & factitias (vt aiunt) in sublimem euehant.

At quæ vera religio est, vt luculentè contra Iacobitam istum Cardinalis Cameracensis? Christiana (inquit) vera religio est, etiam apud seculares vt Iacobus in Canonica sua notanter expressit. Sic Cameracensis. Præceptori suo Camera-
censi consentit Iohannes Gerson: sic illum honoris causa sæpè nominat. Fuit enim Cardinalis Cameracensis Parisiorum ante Iohannem Gersonem Cancellarius, vt literarum stipendia meruisse sub illo videatur: Sola (vt inquit Gerson) religio Christiana est proprie verè & antonomasticè dicenda religio, quam Christus obseruauit per testissimò & summo modo. Patet prima pars quia extra
Chri-

Cardi. Camera-
ra in respò. ad
concluf. Mat.
Grabon.

Iohan. Ger.
in prefatione
ad concilium
ad Antonium
Cardi. Vienne-
nensem.

Iohan. Ger. in
propò. 1.

Christianam religionem non est salus,
 Secundā partē null^o potest negare Chri-
 stian^o. Quia sicut Christus docuit in E-
 uangelio sic & fecit, quia cepit facere &
 docere. Sic Iohannes Gerson. Hoc cons-
 sectariū cācellarij Parisiorū & honorarij

In episto. capi-
 tulo Lugdu.
 ad Christo.
 Basl. epis.
*Christianare
 ligio proprie
 vere & anto-
 nomaticè dis-
 cendareligio
 est, quam
 Christus ipse
 summo &
 perfectissimo
 modo obser-
 uauit ex Ger-*

apud Lugdunenses diui, Christianissimi
 & resolutissimi (vt illū appellant docto-
 ris) Iohannis Gersonis est. Solam Chri-
 stianā religionē propriē verē & antono-
 maticē dicendam religionē esse: cuius im-
 pressam in Christo ipso effigiem cōtem-
 plamur. Sic istas factitias (vt appellant)
 religiones, quodam perfectionis in statu
 nidum construere sibi molientes, mag-
 na Pontificiæ scholæ lumina vellicāt &
 retrahūt. Ac ne Christianæ religionis lu-
 minib^o officiant hoc illam cōsectario ad-
 uersus sectarum insolentiam muniant,
 Solam christianam religionem propriē
 verē & antonomicē dicendam reli-
 gionem esse: quæ Christum diuinum
 Authorem & archetypum habuit, à
 quo ad omnes Christianos propagata
 est, Cæteras humano satū editas, ap-
 pel-

pellarunt illi factitias, ceu humana ex fabrica oriundas.

Proinde Iacobitæ istius sententia, quæ sectis ceu veræ religioni applaudebat, constantiensi in consilio explosa & damnata est. Quid de illa cardinalis Cameracensis? Libellus (inquit) ex quo extractæ sunt conclusiones damnandus est, ut erroneus, temerarius & scandalosus, & ut dogma falsum sacræ Scripturæ contrarium, & per consequens, quod tractatus est hereticalis & igni tradendus. Sic de illo Iacobitæ tractatu Cameracensis. Quid Iohannes Gerson? doctrinam pestiferam & blasphemam appellauit sic de professionum illarum regulis ceu propriè & antonomasticè de religione dicere. Consenserunt etiam contra illius sententiâ (ut Gersonis verbis utar) tredecim doctores maiores, quos pro tunc mundus habuit in Theologia de diuersis vniuersitatibus. Atq; hæc Antonij cardinalis Veronensis auspicijs gesta sūt. Ad extremum ad palinodiâ Grabō coactus est coram cardinali Aquilegiū, Episcopis, doctoribus, &

Grabonis Iacobitæ sententia de sectis in concilio constantiensi explosa. Camera. Card. in respon. ad conclusi.

Iohan. Ger. in Corollariis contra conclusiones.

Iohan. Ger. in prefatoine ad Anto. Car. Veronensem,

Reuocatio Mathei Grabonis in Iohan. Gersonis,

& magistris .&c. Iohanne Gerrfone illi referente. Sic sectarum insolentia repressa est, quæ veræ religionis titulum ambiebat: & de perfectionis statu se efferebat. Sed relegate sunt etiam ab ipsis Pontificijs ad factitias (Anselmi enim & Gerfonis hoc verbum est), & humanas ad fabricas reiectæ.

Anselmus ci-
tante Ger in
proposi 4.

contra Gra.
bonem.

Petrus de A-
liaco. in libel.
de refor. eccle-
siaz ad concili-
um constanti-
ense.

Suadet Petrus de Aliaco Cardinalis Cameracensis minuendam esse illam (ut appellat) religiosorū numerositatem & varietatem: & præcipuè illam mendicantium propè infinitatem, & (ut verbis illius utar) damnosam leprosanis & hospitalibus, ac alijs verè pauperibus, & miserabilibus indigentibus, quib⁹ cōuenit ius & verus titulus medicandi &c. Sic Cameracensis.

Olim ante trecentos circiter annos mendicantium sectas minorum & prædicatorum publicis scriptis insectatus est Guillelmus de S. Amore doctor Sorbonicus, sed non impuè: solum enim recte coactus fuit. Successerunt illi caute postea Maleolus & alij. Descendit contra Guillelmum istum Bonauentura in

Guillelmus
de S. Amore
contra sectas
medicantium.
Bonauentura
contra Guil-
helmum pro
sectis.

pro-

procinctum, & sectis patrocinator est, qui
vixit inter cardinales mortuus inter di-
uos relatus est.

Queritur Cardinalis Cameracensis de
sectarum non solum contrarietate, & Car. Camera.
in libel. refor-
mationis ad
con. constan.
repugnantia observationum, verum eti-
am (vt verbis illius vtar) de singularitate,
superbia, & vana extollentia vnius status
super alium. At Iesuiticæ istius quæ ex-
tollentia est, (Cameracensis vt verbum Iesuitarum
immanis suo
perbia in ar-
reptio Ser-
uatoris nomis
ne.
retineam), quæ suauissimo Seruatoris
in nomine nidum sibi fabricata est? Sed
illi rationem redditura est pro tanti no-
minis spolio & sacrilegio, sub cuius in-
uolucto superstitiones suas orbi propi-
nat. At cæteræ quantumvis superstitio-
se sectæ sunt, suis tamen nomenclationib⁹
diremptæ, authorum suorum nomina re-
tinent. At Iesuitica hæc Seruatoris ipsius
in nomen irrupit. Ceu Luciferi illius Esg. 14
pedissequa, (vt de illo Propheta) in al-
tum ascendere, ac suauissimi nominis in-
tegumento, immani quodam ambitu
regnum inter sectas omnes affectare ve-
lit, & suis maioribus autoritate & dig-
nitate præluere, Quum tamen ipsa no-

M

uiria

uitia sit, recens è fabrica, & Pontificio è lacu & musto feruida, & ætate multo inferior quàm ceteræ. Quocirca omnium sectarum Iesuitica hæc vt nouissima sic nequissima est.

Iesuitica secta Christianis omnibus iniuriosa est.

Germani Iesuitæ Christiani sunt.

Ireneus contra hæc. Valentini. li. 3.

Christi a Iesu nulla secretio esse potest.

Ac omnibus etiã Christianis Iesuitica hæc vt iniuriosa est, sic odiosa esse debet. Quare enim illa suauissimi nominis in possessionem, in qua omnes Christiani fide habitamus ceu caducam & vacuam inuolauit? Christi nempe germani Iesuite omnes sumus: quippe Christiani sumus. Rei nulla discrepantia: nomina concinunt; eandem a Christo & Iesu hereditatem cernimus. Refutat eos Ireneus qui alium esse Christum alium Iesum esse dicunt. Illud Pauli assert, Paulus Apostolus Iesu Christi &c. Et hunc filium Dei hominis filium factum esse dicit, vt per eum (inquit) adoptione percipiam, portante homine & capiente & completente filium Dei, sic Ireneus. Nulla proinde Christi & Iesu separatio & secretio esse potest. A Christo & Iesu nulla nisi Christianorum profeminata secta est:

Quod

Quod si nouæ nomēclationis fabricatio
admittenda sit, quid esse Iesuitā aliud est
quam esse Christianum? Vnde ergo post
tot seculorū anfractus, aut quibus ē gura
gustijs ista Pontificiorum Iesuitarum sec-
ta in orbem Christianum erupit? Om-
nes in suauissimū illud salutis nostrę nos-
men fide & professione sumus insitui. A
Christo spiritu eius vncti Christianā in-
palestram sumus: ac summam ad digni-
tatem nē quid nobis desit, in Reges & sa-
cerdotes ab illo vncti sumus. Fecit enim
ille nos reges & sacerdotes Deo & patri
suo, Vt in Apocalipsi Iohānes. Quippē *Apo. 1.*
sum^{us} (vt Petr^{us} de nobis) gen^{us} electū, rega- *1. Pe. 2.*
le sacerdotiū, gens sancta, populus quē si-
bi deus vt propriū vēdicat, vt virtutes prę-
dicemus illius qui nos uocauit ē tene-
bris in admirabilē suā lucem: sic Petrus.

In Iesu nostrę salutis dulcissima & cer- *Mar. 1.*
tissima notio ē cælo nobis oppignorata *Luc. 1.*
est? Quid vos Iesuitæ suauissimæ salutis
nostrę salutare hoc pignus ē cælo no-
bis representatum subornatis & subditi-
tis nescio quibus pręrogatiuis vestris
redari vultis? Abstinetē ab hac possessio est.

Ma

ne, Sc:

Christianorum
omnium corā
Christo con-
testata lis con-
tra Iesuitas de
arreptitio illo-
rum nomine.

Mat. 1.

Sectæ priuatæ non est, Communis Chri-
stianorum est. Vindictarum agimus vo-
biscum Christiani omnes. Salutis nostrę
suauissimam nomenclationem soli secta-
rum omnium occupastis, & priuatæ sec-
tæ addixistis. Reposcimus à vobis salu-
tis nostræ publicum & commune Chri-
stianorum omnium pignus. Reddite in
commune quod Christianorum omni-
um non solum commune, sed tam con-
solabile & suaue pignus est. Si absurdu-
m istis, ipsius Iesu ad subsellia vos trahimus.
Nostra hæc coram illo vobiscum
contestata lis est. Nostra possessio nomē-
clatio hæc est: vocabis (inquit Angelus)
nomen eius Iesum. Ipse enim seruabit po-
pulum suum ex peccatis eorum. A Iesu
nos Iesuitæ, a Christo nos Christiani su-
mus. Arreptitium hoc Iesuiticæ sectæ no-
men est. Publicum conuerterunt in pri-
uatum. Ipsius Iesu pro tribunali nos hæc
contra illos effundimus. Iniuriarum agi-
mus cum illis. Istis Christianorum &
Iesuitarum suorum querelis non solum
aures, sed intima etiam seruatoris nostri
viscera commouebuntur. Illius ergo in
finu

ſinu cauſam hanc omnem deponimus.
Atq; hoc de ſanctiſſimi nominis Ieſuiti-
ca rapina: & ambitioſa & iniurioſa tati
nominis oſtentatione.

Iuſtiſſima cardinalis Cameraceniſis,
ante annos centum & ſexaginta conquieſcit
ſtio de ſectarum (vt ille ait) ſingularita-
te & extollentia fuit. Nimis fuit Tho-
mas de Aquino in extollendis ſectis. Sed
cum Iohannes Gerſon molli interpreta-
tione mulcet & mitigat, Quin etiam illu-
ſtres quidam Pontificiæ ſcholæ theologi
ſe Thomæ oppoſuerūt, in his quæ de per-
fectionis ſtatu Pōtificijs in ſectis decan-
tata ab illo erant. Vt Iohannes Gerſo af-
ſeueranter affirmarit, multa (vt illius
verbis referam) quæ conueniunt talibus
religioſis, conuenire & conuenire poſſe
verè & meritorie multis ſecularibus im-
mo & perfectius. Subiicit poſtea ex mul-
torum authoritatibus contra Thomam:
Sicut patet (inquit) de prælatiſ qui ſunt
in ſtatu perfectionis exercendæ, tam ma-
iores, quam minores, ſicut ſunt curati:
prout multi tenent contra ſanctum Tho-
mam. Sic Iohannes Gerſon. Quod cr-

Petrus de Ali-
aco in libel. de
reſor. eccleſiæ. ad
conci. conſtā.

Iohan. Gerſo.
in. 1. Corolla-
rio. in propo-
ſitionibus in
cauſa fidei,

Contra Tho-
mā Aquino pro-
penſiorem in
ſectas ma-
iores auctori-
tates,

Curati ex
Gerson & a-
liis in statu
exercendæ per-
fectionis sunt
& Iesuitis ip-
sis anteferen-
di.

go Iesuitarum superciliū est? si vt de the-
ologorum sententia Gerson, etiam curati
in statu exercendæ perfectionis sint; vt nō
solū illis æquiparari, sed multis magniq;
momenti nominibus anteferri debeant.
Quocirca de Iesuitica ista, qua à pontifi-
ce inflati sunt eminentia, nulla etiam ipsis
curatis curantia sit: quippè quum Ponti-
ficiorum theologorum ex sententia in
statu exercendæ perfectionis etiam ipsi
sint. Nonne Gerson etiam in hac senten-
tia est, multa quæ religiosis istis coueni-
unt, verè & vt ait meritorie, & perfectius
multis secularibus conuenire? Sic
ille quamuis in tenebricosa Papatus calig-
ine degeret, ad Christianæ perfectionis
lucem & propugnationem contra secta-
rum insolentiam anhelauit.

At quæ Christianorum & huius Ie-
suiticæ & aliarum sectarum comparatio
esse potest? Non sic disertis verbis Ger-
son? Religio (inquit) Christiana non re-
quirat ad perfectionem sui, obseruationē
tam in præceptis quam in concilijs, quod
superaddatur alia religio, quales dicuntur
obser-

Iohan. Ger-
son in propo.
4. contra con-
cilio. Mar.
Gra.

obseruationes institutæ per sanctos Basi-
liū & Augustinū &c. Et quales Anselmus
vocat religiones factitias. An ergo illæ
factitiæ illorum, cum hac Christi di-
uina & germana religione comparanda
erit, in qua diuinæ eius naturæ præcep-
tricis authoritas & magisterium reful-
get? Hæc in Antiochia sub Apostolis pri-
mum suam nomenclationem sortita est.
Postea per vniuersum orbem propagata
ac martyrum trophæis illustrata fuit.
Hinc triumphalis illa Martyrum vox in
tormentis: Christianus sum, vt sanctissi-
mi illius Martyris Sancti Viennensis ec-
clesiæ diaconi, qui hoc responso ad om-
nia tormenta inuicta quadam patientia
obduruit. Hinc conclamatū à tyrannis
est: Christianus ad leones, vt antiquissi-
mæ memoriæ Tertullianus author est.
Hinc crudelissima illorum edicta cōtra
Christianos personabant, & propter il-
los tot mala irruere in orbem percrepa-
bant, & hostes humani generis illos
appellabant. Illorum sanguis semen
Ecclesiæ fuit vt ait Tertullianus.

Iesuitica & a-
liarum secta-
rum religio
cum Christia-
na comparari
non debet.

Ast. 11.

Euse. eccle.
histo. li. 5, ca. 1.

Tertul in A-
pologe, ad-
uersus gētes.
Maximianus
tyrannus in
rescripto ad
Tyrios.

Turtullianus
in Apologeti-
co.

Tertull. ibidē.

M4

Hac

Euse. eccle. his.
lib. 1. ca. 4.

Iohan. Ger. in
1. corol. cont.
conclu. Mat.
Grabou.

Hac persecutionum in palestra in im-
mensum crevit. plures (inquit Tertul-
lianus) efficimur, quoties meti-
mur à vobis. Huius ab omni anti-
quitate ortus fuit, fidei vi & effi-
entia, licet non ista nomenclatione,
Sic Patriarchas ipsos fide & operibus
quamvis non nomine Christianos fu-
isse Eusebius author est. Quid ergo,
nouicia Iesuitarum pontificiæ fabri-
cæ comparanda cum hac? Quamvis
arreptitio nomine turgescant, at
infimæ sortis cum Christianis prop-
ter incomparabilem Christianæ pro-
fessionis excellentiam, ne digni qui-
dem sunt qui in comparisonem ve-
niant. Quid ergo perfectionis statu
buccas suas inflant, cum etiam cura-
tos esse in statu perfectionis exer-
cendæ, non solum Prælatos, ex the-
ologorum multorum scholis contra di-
uum illorum Thomam Iohannes et-
iam Gerson Author est. Sileant ergo se-
ctarum signiferi, & sectæ omnes Chri-
stianæ religionis respectu. Et præ Chri-
stianæ

stianæ fidei professione, quæ à Christo ipso profecta & profusa in nos est, sectarum (vt illas vocant) factitiarum non solum obmutescant, verum etiam obsolescant regulæ, tanta non solum diuersitate, verum (vt Cardinalis Cameracensis ait) repugnantia inter se discriminatæ. Atq; de Iesuiticæ sectæ superstitione, miraculis indicis & (vt Cameracensis vtar verbis) singularitate & extollentia hactenus.

Car. Came.
in libel. refor.
ad con. cōstau.

••

DE GREGORII 13.
EMISSARIO RVM,
IESVITARVM, SEMI-
natorum, & procuratorum fu-
roribus in Anglia.

Cap. II.

E Iesuitarum & Gre-
gorij Pōtificis excu-
sorum, seminatorū &
procuratorum in An-
glia furoribus dicendū
est: cum hac voluntatis
meę testificatione: me ab insultando in il-
los miseros & capitali in causa cōdēna-
tos prorsus abhorrētē esse, Statuat de illis
Dominus sibi quod placitum est. Ego e-
orum tantum quę publicis in iudicijs fa-
ctitata & patefacta erāt pronunciator sū.
Priuatę fidei quę de illis scribo non sunt.
Expedi ea esse in propatulo. Publica
causa hoc flagitat. Necessariō facimus
quod veritatis pietatis & publicę cau-
sę inductu facimus, Illi perduellionum &

13. & pro ditionum cuniculis principē for-
M, tūpas & vitam nostram oppugnasse co-
1- arguuntur, & nobis obmutescendum de
illis est? Ipsa statim æquitate refelluntur.
Tantam indignitatem causa publica res-
puit. Sunt enim qui mollibus sermoni-
bus in occulto adhuc causam illorum a-
lant, & catholicæ fidei venditatione vēr-
dibilem in vulgus efficere conantur. Nē
illi Romanū illud Catholicum suum fæ-
dissimis facinoribus inquinant. Abstie-
neant. Ne horrendis flagitijs suum illud
catholicum infament. Nisi illis quic-
quid Romanū est, catholicum est, quam-
vis facinorosum. Mea contra pontifici-
um illorum monarcham potissimum
comparata oratio est, qui illos in tantos
furores precipitavit. Illis huius tragediæ
choragium & principales partes com-
missas fuisse patefactum est. De tantis
furoribus proinde dicendum est, sed
modicè. Inuitissimè enim in hoc ge-
nere versatur oratio, & tantum abest
ut feruenter ut penè dolenter percurrat
illa, potiusquam pro rerum indignitate
prosequatur. De Pontificiæ causæ ad-
ministris

De emissariis
Iesuitis & se-
minatoribus,

administris Iesuitis & seminatoribus potissimum dicendum iam est. Præter alios Põtificiæ causæ clandestinos vel circumforaneos etiã latores & procuratores, aduētārūt Iesuitæ ad nos quasi insigniores Põtificis palestritæ, salutis nostræ nomen præferentes : ceu Iesu ipse emissarij & Christi candidati essent. Serenitatem pollicebantur, & suauitatem spondabant ex nomine, sed patriæ perturbationem & perniciem, Pontificiarum molitionum monstra, & perduellionum & seditionum portenta, clandestinis consilijs & conspirationibus concepta & informata secum attulisse, solemnibus & publicis ex iudicijs pronunciata in reos capitali sententia peruulgatum fuit. Illis nempe & seminatoribus, emissarijs & huius causæ consortibus cæteris has partes impositas fuisse, vt quãsi emissæ ex orco vltices furie, faces subijcerent quibuscunq; possent : & Pontificiæ bullæ busta exuscitarent, vt Pontificiam monarchiam & Papatum explosum, ceu postliminio in Angliam reuocarent. Vtiam luctuosam hanc relationem (quam

vix

vix sine plangore crudis adhuc doloribus
refricare possum) ceu (scopulos quos-
dam præterueta oratio esset. Date veni-
am dolori & narrationi meæ. Ipsa enim
communis humanitatis & naturæ tene-
ritudo, tantarum rerum intolerantia &
indignitate cohorrescit. Paulisper tamen
obdurescendum est: & de tantis porten-
tis libandum saltem aliquid est. Et quan-
tumvis illorum pætesum sit, at strictim
aliquantum producenda in propatulum
sunt: vt quàm furenter Gregorius deci-
mus tertius cōtra Regiam Ma. & vniuersum
hoc regnum furiosis suis machinati-
onibus per istiusmodi emissarios & se-
minatores suos machinatus & molitus
fuerit, non solum Principibus, verum
omnibus etiam qui veritatis cognoscen-
dæ studio ducuntur manifestum sit. Sic
ergo cursim quasi properans potius quā
explicans, vt quid nolim potius quam
quid velim dicere benignus & intelligēs
lector animaduertat. Tantam enim rerū
indignitatem verbis consequi non possū.
Et refugit à commemoratione animus,
& tantarum rerum saltem memoriam re-
fricare horret. Sed velut præteriens per-

curram, ut prateruectus potius quam ingressus in illa videar,

Summa hæc: patriæ nostræ dulcissimæ parētem, Ecclesiæ nutricem, Euangelij alumnā, clandestinis perduelliū & paricidarum insidijs destinatam fuisse. Quamuis intimos sensus vulneret rei tam horribilis vel sola relatio, at prorsus in reticentia relinquenda non fuit. Mitto quæ in illis iudicijs vētilata & iactata fuerūt de certo sicariorum numero, qui palij ceu velis amicti, abstrusa & penitus abdita cum armatura, expediti ad patiendum, sed reuoco me: horrore enim quatiuntur & vel sola cōmemoratione cruciantur fidelium subditorum viscera. Liceat tamen hæc tua pace patria & natura dicere, quæ percurrento magis quā percensendo notata potius quā narrata à me fuerunt. Quoniā pietas poscere & communis causa flagitare hoc videatur: quāuis horridior & scopulosior sermo de his rebus sit. Supersedeo cæteris: Quod reliquū est fari nō possū, de perduelliū applausu. Piorum enī aurib⁹ ferenda non sunt. Satis illorum osibus & medullis inustum doloris iam est: parcendum pi-

orum aurib⁹. Ex scrupulosis cotib⁹ emer-
gat oratio. Luctuosa hæc linquamus. Ad
plausibilia & lata cōuertamur. Salua enī
est, ad cuius salutem & incolumitatem
præcordia nostra anhelant. Non adhuc
orbi suavissima à parente sumus. Non
adhuc Angliæ nostræ matrē intimæ no-
stræ medullæ desiderant. Illa regnāte &
florente nos quoq; sub illa & cum illa ef-
florescimus. Conservatori gratias per-
soluamus; Liberatori laudib⁹ litemus. Il-
le ille providentissimus & indulgentissi-
mus Principis & patriæ nostrę Cōserva-
tor perduelliū cōsilia perculit, conat⁹ fre-
git, Elizabethā conservavit, nos liberauit
Vtinam in omnem posteritatem nobis
gratis esse proluxa Dei Patris in nos gra-
tia & indulgentia tribuat. Recolite co-
nim cum vestris animis carnificinas cæ-
teras, humanas trucidationes, corporum
laniatus, christiani sanguinis riuos, hu-
mana exta ad cœlum fumantia, busta
patrię, barbariam plusquam belluinam.
Me iam præteriectum esse sanguina-
rias has cotes gaudeo, in quibus al-
lisa dolore quodam fuit oratio,

Quan

Quanta ruerunt de spe? Præcipites per-
duellium ruinæ sunt: vtinam sibi ab
illis omnes præcaueant. Quid inte-
rè Iesuitæ & emissarij? Herbescebant
enim adhuc clandestina illorum consi-
lia. Ante viriditatem euanuerunt: Illi

Sollicitationi-
bus & suasio-
nibus & su-
perstitionum
quibusdam
tendiculis
captiuas mul-
torum con-
scientias ab-
duxerunt,

perreptare per domos, in operto esse, sub-
dolis suasionibus sollicitare, tentare, &
propensos in Papatum præcipites impel-
lere, & suarum superstitionum laqueis &
tendiculis irretitas & captiuas conscien-
tias trahere. Hinc illa refractariorum tur-
ba passim multiplicata est, qui contra le-
ges obstinatione quadam obdurescebant.
Quorum quidam ex illis Papatus laque-
is se exuerunt, & suam obtemperacionem
Ecclesiæ & legibus repræsentauerunt:
quidam grauati adhuc rediunt: quidam
penitus etiam adhuc præfracti sunt. Sic
illi tenebricosis simplicium in conscien-
tijs triumpharunt. Diuina misericordia
faxit, vt in illis rursus triumphet veritas,
& pulsas papatus tenebris, Christus illis
verè illucescat, & verbi sui luce illorum
in animos influat. Et de Iesuitarum & Pon-
tificiorum excursorum & procuratorum
furoribus hætenus.

DE ADMIRABILI

PONTIFICIA-

RVM MACHINATIO-

num, emissariorum, semi-

natorum & procurato-

rum patefactione, & exem-

plis in tres illorum e-

ditis.

..

ADMIRANDA

Cap. 12.

tantarum machinatio-

De admiran-

num & illarum moli-

da patefactio-

torū & administrato-

ne.

rum patefactio diuini-

tus extitit. Operæpre-

cium est commonefacere pios de

miranda tantarum molitionum non

modò in præsens, verum antea sæpè

contra Regiam Maiestatem & Regni

huius statum patefactione. Excita-

buntur enim piorum animi qui veræ re-

ligionis studio flagrant, vt summum illū

Ecclesiæ vigilem, piorum principū cu-

N

stodem,

Diuina pro-
uidentia reg-
na gubernari
& administra-
ri.

Dani. 4.

Suauissima
recentissima.

Ad gratias
agendas &
gratulationes
habendas
hortatio.

stodem, & regnorum cōseruatorē laudi-
bus nobiscum concelebrent. De alijs mi-
hi curæ non est, quamuis illis ægrè sit.
Nō hæc tāta fortuitò acciderūt. Cæco casu
volui & verti regnorum gubernacula
opinari epicureorum est, Christianorū
nō est. Dominatur altissimus in regnis
vt ait Propheta Daniel. Prolixam in
nos Dei prouidentiam & misericordiam
tum antea sæpè sensimus, tum in præsen-
ti suauissimè experti sumus. Nouissima
suauissima sunt, propter recentis memo-
riæ flagrantiam. Vtinam illa priora etiā
& antegressa, quæ tam luculenta diuinæ
erga nos indulgentiæ documenta erant,
nunquam ex animis nostris obsolescāt.
Reliquum iam hoc est, vt gratijs agen-
dis quantas maximas animi nostri pos-
sunt capere, & gratulationibus habendis
profusam Dei prouidentiam & in-
dulgentiam erga nos tum piè reco-
lamus, tum intimo affectu & synce-
ra fide illum perpetuò colamus. Quasi
in vigilia ille fuit pro nobis, si quid cō-
motum contra hunc statum fuerit, quā-
tumuis reconditum & abstrusū cōtinuò
mirandi

mirādis quibuscūq; indicijs erumpit: vfu & periclitatione iam sepe compertum fuit. Præsentissimūq; seper in periculis sensimus. Utinam tam illustribus liberationibus posthac nunquam obdurescamus. Vt erga salutis nostræ authorem, qui assidue pro nobis excubavit contra pontificios furores, perpetuo nos gratos prestemus. Ac ne vnquam tantorum beneficiorum memoria flaccescat in animis nostris, sed grata memoria semper illa prosequamur suam ille nobis gratiam largiter impartiat. Ac de admirabili tantarum machinationum patefactione hætenus.

Porro de exemplis editis breuiter & paucis dicamus. Geminis solemniū & statutorum iudiciorum diebus, cum in Iesuitas & eorum confœderatos questio cōstituta esset, & causæ cognitio illis data, & facta illis audientia esset in publico, in illa iudiciorum luce & amplissimo cōfessu tractatis ventilatis & excusis indicijs, testimonijs & argumentis, quæ in rem presentē erant, ceciderunt in causā, & condemnati perduellionis quatuordecē

N 2

erant

erant. In tres illorum interpositis aliquot
septimanis exempla edita erant. E quibus
Edmundus Campianus Iesuita ceu ante-
signanus fuit: cui primarias partes in turo-
bulēta hae tragædia impositas fuisse me-
morant. Lata in illos sententia fuit non
recentibus è legibus (vt Pontificij cauil-
lantur) sed priscis illis, quæ ab omni anti-
quitate contra perduelles in hoc regno
valuerunt. Sic vt nouatum in illis nihil
sit, nec in legibus nec supplicijs: vt iusta
pōtificijs quiritandi causa relicta non
sit. Sed de editis exemplis ha-
ctenus.

m
eu
cu
ca
èl

DE PONTIFICI- CIORVM QVO-

RVDAM SERMVNCV-

lis & sparsis noctu librariis,

in quibus pōtificiorū persecu-

tiones & martyria deplorant, & proclas-

mant; & cuiusmodi diuos & mar-

tyres Christiano orbi com-

mendatos Pontifices

antehac consecra-

rint.

••

VALENT ADHVC

Cap. 13.

aures nostræ Pontificio-

De Edmondi

rum quorundam recen-

Campiani

tibus sermonibus, &

Ra. Sherwini.

raucis illorum rumus-

Io. Briant ca-

culis tinniunt, de Ed-

pitali supplicie

o pontificio-

mundo Campiano Iesuita, & cæteris

rum quorun-

cuiusdem causæ consortibus. Quippè illi

dam rumuscu-

cum publica iudiciorum ad subsellia^{li}.

causam dixerunt, & forum illis datum

è legibus sit, & causæ disceptatio in pro-

N3

parulo

patulo in illa luce iudiciorum perduellionis rei reperti sunt, & lætæ Ma. condēnati quatuordecem erant antiquis & patrijs ē legibus, quæ antiquissima maiōrū nostrorum memoria contra perduelles in vſu erant. Et tres illorum ciuilis fori & publicorum iudiciorum ē præscripto pœnas luerunt. Quid iam à Pontificijs quibusdam illis præfractoribus, in occulto insusurratum est? pro Catholica fide illos mortem oppetiſſe, & pro Romana religione pœnas illis persolutas fuisse. Porro martyres illos eſſe memorant. Quid obstat iſtis cenſoribus & nomenclatoribus niſi vt publicos in faſtos referantur, ſacri commentarij de illis cōficiantur, martyrum aureola illa (quæ ipſorum in ſcholis celebrata eſt) donentur. Sic religionis & martyrū ſacroſāctiſ nomenclationes publicis etiā ſclerib⁹ infamāt. De ſparſis noctu librarijs iā dicam. Quin etiam noctu commēticia quædam commentariola ſpargūt, quę tenebricofis illorum e popinis prodierunt, & cęci ē gurguſtijs emerſerunt : quibus dormientium ſomno inſidiantur, vt interdū expergefactis, ſuarum ſuperſtitio-

De nocturnis
codicillis &
ſparſis in publico,

onum somnia illis obijciant. Quippè nō
 dum Papatus è pulvinarib⁹ excitati il-
 li sunt, sed arctissimè illis indormientes,
 & superstitionum suarum somno conso-
 piti, quæ in illa Papatus nocte somnia-
 runt, vigilantibus obtrudunt. Noctē vo-
 lant noctuæ, & vlulanti voce subornatis
 & disseminatis quibusdam in codicillis,
 Pontificiorum persecutiones personāt,
 diuos canunt, martyres clamant, & hu-
 iusmodi nocturnis vlulatibus populari-
 um & simplicium aures implere conan-
 tur. Quid Pontificijs illis noctuis ger-
 manius, hoc tempore descriptius, huius-
 modi cantionibus illis conueniētius est,
 in quibus noctu de suorum quantumuis
 perduellium & seditiosorum persecuti-
 onibus & martyrijs vlulant? Sic enim
 non solum nomina commutant, sed re-
 rum ipsarum naturam corrumpunt, &
 superstitionum suarum sordibus inqui-
 nant. Nondum Pontificiam in quam se
 ingurgitauerunt, crapulam edormierūt,
 sed quæ vomuerūt in tenebris in luce vi-
 gilantib⁹ ingerūt. Per plateas in tetrīs il-
 lis noctis tenebris sua libraria vicatim

Vlulant
 noctu pontifi-
 ciaz noctuæ.

Et nomen
 & rerum na-
 turam super-
 stitiose inqui-
 nant.

Diurna som-
nia, nocturna
illorum com-
mentariola
sunt.

Nocturnalib-
raria lucem
reformidan-
tia.

nāt in officinas intrudūt, in edes ingerūt,
receptacula captant, & summo hoc illis
studio est, vt quæ pepererunt ipsi in tene-
bris, in luce alantur ab alijs. Quid ergo
nocturna hæc illorum commentariola
sunt quam diurna somnia, & Pontifici-
arum noctuarum nocturn^o quidam vlu-
latus, gemitus & stridor, quo diuturnam
aliorum quietem & animorum sedatio-
nem (vt turbulenti ipsi sunt) turbare eti-
am satagunt. Hoc popularibus persuade-
re belli illi homines percipiunt, Pontifi-
ciorum perduellium pœnas, & supplicia
fontium, fidei trophæis & martyrum mo-
numentis honoranda esse. Propterea no-
cturna illa libraria ceu tubas quasdam
ad turbendam publici status tranquilli-
tatem inflant. An diem commutare in
noctem & lucem conuertere possunt in
tenebras? Illis enim sui salsciosi libra-
rijs quæ solem & lucem reformidant, &
opacas vmbas & latebras ceu præsen-
tissima venena postulant, nihil aliud quā
ludificare simplices & luci tenebras of-
fundere satagunt. Nihil illis vultuosus
& Pontificijs noctuis fidentius & impu-
den-

dentius est. Nocturnæ aues erubescere
nesciunt: Exulat à tenebris pudor, Proie-
cta noctis audacia & furor est. Quid er-
go circumforanea huiusmodi illorum
commentariola sunt, quâ supersticiosorū
suavia somnia, & Papatus artificiosa que-
dam spectra, Pontificijs è latibulis subi-
tò in lucem erumpentia, & sua peregri-
nitate simplicium & supersticiosorum a-
nimos pulsantia: at ab intelligentibus &
cautis statim ceu noctis & tenebrarū por-
tenta exploduntur. Qui purpuratæ illius
apud Iohannem immanibus ex poculis
se ingurgitarunt, Pontificias ebrietates
ructant, popinas exhalant, & in vulgus
etiā spurcissimo ore vomūt. Atq; hij no-
cturni illorum codicilli, & diurni eti-
am, qui Pontificijs ex gurgustijs repta-
runt in publicū, nihil aliud quā ceu va-
nissimæ illorum vomitiones, omnium
fastidijs explodendæ sunt. Veritatistin-
ductu & causæ cōmunis efflagitatu scrip-
si hæc de illis: cætera ignotissimi mihi
sunt. Ipsi miserrimi, qui commiserari vi-
dentur alios. Diurnis & nocturnis furijs
stimulantur. Turbulenti & furiosi esse
desi-

Pontificias
popinas ruct-
ant in vulgus.

Nocturnæ
scholarum
erinnēs suorū
codicillorum
cum facibus
discurrunt,

Psal. 59.

Cum obsecra-
tione horta-
tionē ut ab hu-
iusmodi furo-
ribus desistat.

desinant Qui faces ad turbādam rēpubli-
cam prætulerūt alijs, ipsi iisdē primū cō-
flagrarūt. Cuiusmodi ex scholis istius-
modi erynnes eruperūt? scholarū cādida-
ti regnorū furie nō sunt. At cuiusmodi
scholarū dedecora cēsēdi illi sunt, quos tā
effrenat⁹ furor afflauit, vt quasi à mēte &
recta ratione deuīj & lymphati, interdū
fremere, noctu tenebricosis illis suis li-
brarijs bacchari per urbē pergāt, quasi
sparta quēdā & malleolos ad cōmunē pa-
triam incendēdā cōpararīt. Quib⁹ Davi-
dicū illud cōuenit: Ad vespērā reuertū-
tur, fremūt vt canes & urbē circūcursāt.
Sic de cōcitis in rabiem Sauli cohorti-
b⁹ Propheta. At qui scholarum cultura
māsuēfacti, & ad humanitatem cōdocefa-
cti, & theologiæ sanctissimis disciplinis
tincti sunt, an contra publicam regno-
rum tranquillitatem & patriæ commu-
nis pacem tanta effrenatione furere pos-
sunt? Liceat saltem illos è schola affari,
quoniam scholarum extiterunt è spacijs
& per illa scholarum & communis lite-
raturę decora orare, & per ipsorū etiā sa-
lutē obsecrare, vt stomachosās illas scho-
las romanā rabiē, truces animos & rerū

turbandarum præceptis & inflammatum
studium ponant. Ad illa germana & ge-
nerosa (quæ ingenuos oblectant) schola-
rum & studiorum ocia redeant, academi-
arum amena vmbracula, artium virida-
ria, theologiæ suauissima sacraria : &
quarūcūq; regionum tranquilla recep-
tacula sibi querant. Cedant patriæ, legib⁹,
& publicæ paci & trāquillitati cōcedant.
Ne ampli⁹ pōtificiæ monarchiæ hyatus
& ruinas suis æumnis & ruinis exple-
ant. Ne perduellionum & commotio-
num illius in voragines se præcipitent.
Qui amat periculum (vt præcipitantib⁹
se & intempestiuè periclitantibus sapi-
ens ille denunciat) in illo peribit. Peris-
clitatur in illis Pontificius monarcha, ip-
se a periculo vacuus: quasi votiuis, serui-
cijs & mancipijs illis abutitur: suæ illos
monarchiæ deuouet, & immanē illū
mōstroſę monarchię suę ambitū & hya-
tū lugubrib⁹ ipsorū infortunijs infarcit,
& explet. Quum perduellionum & se-
ditionum illius ad scopulos, tot affecta-
torum & molitorum eius cernant
naufragia , quæ amentia est in illos
tam

Eccle. 3.

Ne suis peri-
culis pon. mo-
narchiæ
hyatus exple-
ant.

Præcipitæ
& proditæ sa-
lutis suæ Do-
mino rationē
redditura sunt

tam furenter incurrere amplius ? Illa Pontificiarum commotionum veluti charibdis quædam, quæ seditionum & perduellionū rapidis vorticibus assidue effertur, quot in profundum præcipitavit & sorpsit, qui horrendam monarchiæ illius ad cynosuram ceu carnificinam potius cursum instituerunt. Parcant salutis suæ in posterum, quam in consideratè præcipitare, prodere est, vitæ & salutis auctori rationē reddituri. In statione manendum est, & corporis in ergastulo tamdiu habitandum, quoad summus ille monarcha & Imperator nos euocet, Cuius iniussu vitæ huius usuram quam ab illo accepimus frustra profunderè prodere est: & eius pro tribunali perditæ & proditæ salutis & vitæ nostræ rei futuri sumus. Quid illa pontificij monarchæ iussio? vt subdititia illius monarchia est, & Christi monarchiæ & diuinis eius institutis contraria, sic refractariorum cumulat etiam condemnationem. Utinā sui status piè & prudenter cognoscentes esse velint. Sic in Principes & regna irruere dementer ruere est, & in profundam illam

illam voraginem se precipitare. Effrenata inconsideratorum & seditiosorū curricula sunt & in præceps ruunt. Non ita consiliorum nostrorum effundendæ habentur sunt, vt eas adducere nostro arbitratu non possim^{us}. Periculosa illa πολυπραγμοσύνη fugiēda est. Illud Petri cogitadū ne curiosi speculatores simus in alienis quos ἀλλοτρίοις επισκοπῶν ille appellauit, sed vt rerū nostrarum probè gerentes, & quieti simus, Vtinam illos mea flectere & sanare hortatio posset. Ab optimo profecta est animo, illis meo consilio commodandi, si huic accommodare se illi velint. Summus ille vniuersæ Ecclesiæ monarcha Christus Seruator mitiget illorum animos, & suæ veritatis ad lucem inflectat, & ex noctis & tenebrarum lucis & diei filios efficiat.

Iam cuiusmodi martyres in vulgus illi venditent & perduellibus palmam martyrij imponant ostendamus. Audiamus quippe Aquilonaribus in Anglia rebellibus, quàm magnifica Nicolaus Sæderus acroamata recitet. Publicis tabulis, & martyrum memoria illos honora-

1. Pet. 4.
De periculosa
πολυπραγ-
μοσύνη
& curiositate
in alienis.
1. Thes. 4.

De pontifici-
orum marty-
bus & diuīs.

Nico. San. de
vifi monar.
ecclesiz li, 7.

Feltonus San-
dero Martyr
ex numero
perduellum.

Plumtreus
sacerdos San-
dero martyr
e numero re-
bellum,

norauit, in suis illis de visibili ecclesie mo-
narchia libris. Nam Iohannis Feltoni
Pontificie bulle administri, (qui primus
illam proposuit in publico, episcopi
Londonensis ad valuas) necem, perdu-
ellionis crimine irrogatam è legibus,
non solum deplorauit, sed quasi illustre
quoddam orthodoxæ fidei martyrium
celebrauit. Hoc enim titulo velut roma-
næ fidei trophæum quoddam illia crex-
it. Insigne inquit Martyrium Iohannis
Feltoni pro Pontificis Romani primatu
in Anglia susceptum. Postea martyrium
illius pangit & plangit. Quasi complo-
rata illius morte martyrum etiam in al-
bum referendus sit. Quòd si Pontificia
monarchie apex, Nicolao Sandero im-
positus fuisset, ne ille in huiusmodi mar-
tyres prolixus fuisset, ac publicos fastos
illis infarcisset, & illas martyrum aureo-
las (vt scholæ loquuntur) in illos effu-
disset.

Plumtrei etiam cuiusdam Pontificij
sacerdotis, qui Aquilonaribus è rebellibus
fuit, mortem rebellionis ergo ei al-
latam huiusmodi martyrij elogio & illa
aureo-

aureola illustrat. Ac Iohannem etiam
Storeum legis vtriusq; doctorem, perdu-
ellionis condemnatum, morti adiudica-
tum, & capitali supplicio affectum, mar-
tyrij similiter corona & aureola redemi-
tum, sui voluminis ceu quoddam in
Theatrum huiusmodi diuis dicatum
producit: ac illustrem illi. historiam ceu
Lombardicam quandam legendam (vt
Pontificiorum diuorum solemnē illam
& multis miraculis & mendacijs con-
spersam historiam nuncupant) conse-
crauit. At honorarium quendam titu-
lum quasi diuo & martyri addidit his
verbis, Illustre inquit martyrium Iohan-
nis Storrei Angli pro Ecclesię Romanę
primatu. Fuerūt etiam in hoc martyrum
eius censu Thomas Nortonus & Chri-
stopherus Nortonus de quibus hæc
Sanderi verba sunt. Nobile (inquit)
martirium in eadem causa subierunt
duo viri nobiles de familia Nortono-
rum, ex quibus alter, dicebatur Tho-
mas Nortonus, alter vero Christopho-
rus (& postea) qui ambo nec a fide sua
dimo-

Storeus per-
duellis Sande-
ro martyri.

Magnifica in-
scriptio qua
seditiosos &
rebelles San-
derus illustra-
uit,

dimoueri nec vt Elizabetham confiteretur legitimam Reginam adduci potuerunt, etiam si primum suspensi deinde adhuc viuentes disiectis vlceribus membratim diuisi essent. Sic de illis Sanderus Quid ceteros memorem de illis Aquilonarium rebellium cohortibus? Quoniam ille nomina sigillatim, qui precipue notae erant, ceu sacris in tabulis ordinat, & eximij illos laudibus prosequitur. Ac quum illorum temporum narrationem orditur, magnifica inscriptione sic illam praetexit: Anglorum (inquit) qui ob fide catholicam & Romanam Ecclesiam primum arma ceperunt, & adhuc in exilio agunt nomina & conditiones. Deinde ceu publicae recensio in tabulis illorum nomina ex ordine perceret, quasi sacris commentarijs sempiternae illos memoriae consecrare velit. Sic ille omnibus qui sacra illa militia defuncti sunt, & rebellionum apparuerunt sub signis, praecleara suarum laudationum monumenta erigit, qui saltem ex conditione & vitae statu insigniores inter illos erant. In omnes cumulatissimas laudes effundit, quasi pro
catho

catholica fide in illum rebellionum hya-
tū se precipitarint. At vero suis martyri-
bus qui perduellionū suarū supplicia lue-
runt quam magnifica ille trophæa statu-
it: ceu diuorum & martyrum ad sancti-
moniam illos in omnem posteritatem
consecrare velit. Quid ergo hoc autho-
re, parentemus perduellibus, litemus re-
bellibus, iusta soluamus coniuratis, &
ciuili in foro capitali supplicio affectis
trophæa erigamus? Præclaram Nicola-
us Sanderus istiusmodi diuis & marty-
ribus operam nauauit. Nec desunt qui
clandestinis sermonib⁹, susurris & laudi-
bus in occulto parentant illis.

Sanderus per-
duellibus &
rebellibus
parentat.

Sectarum solemne hoc est, si ciuile con-
tra illas forum agatur, & penæ illis solu-
tæ è legibus sint, statim Martyres clami-
tant. Scribit Apollonius antiquus & ec-
clesiasticus scriptor de cataphrygarum
hæresi referente Eusebio, Alexandri cu-
iusdam ille meminit Montanistarum
martyris qui latrociniorum suorum &
flagitiorum penas luit: quæ publicis
actis & commentarijs comprehensa fu-
isse dicit. Hæc verba illius sunt. Di-

Sectarum so-
lemne litare
suis marty-
ribus.

Apollonius
ex Eusebio.

O cit

Euse, eccle.
hiso, li. 5. ca.
18.

In eodem
capite,
Alexander
latro & sica-
rius Monta-
nistis martyr
est.

cat (inquit) nobis prophetissa de Alexan-
dro qui seipsum Martyrem esse dicit, cum
quo ipsa conuiuata est, quem ipsum quo-
q; multi adorant, cuius latrocinia & alia
facinora (quorum poenas dedit,) non no-
bis sunt enarranda, sed actis publicis com-
prehensa sunt. Sic ex Apollonio Euse-
bius. Et postea de eodem Alexandro
Montanistarum martyre: iudicatus est
(inquit) Ephesi ab Aemilio Frontino
proconsule non propter professionis no-
men, sed propter temere perpetrata la-
trocinia, cum iam esset praenicator;
& postea: paracia eius unde erat, prop-
terea ipsum quod latro erat non recepit.
Qui flagitia illius cognoscere volunt, ha-
bent publicum Asiae archiuum. Haetenus
ex Apollonio Eusebius. Huiusmodi
martyrum pudeat, ciuilibus & publicis
flagitijs infamium. An Cataphriga-
rum tantam amentiam Pontificij etiam
aemulabuntur, ut perduellionum cri-
minibus condemnatos & punitos in
publico Pontificios inter martyres
referant? Nos susurrationibus illos
rum

rum, publica opponimus etiam acta
 quæ perduelles illos pronunciauerunt
 quos illi Martyres esse gloriantur.
 Non supplicium facit martyrum sed cau-
 sa vt peruulgatum hoc Cypriani est:
 Et ante hæc verba continenter Cypria-
 nus: Neq; statim martyr qui occidi-
 tur, occiduntur & sicarii & pyratæ: &
 statim subiicit: Non supplicium &c. De
 Themisone quodam idem etiam Ap-
 ollonius narrat relatore Eusebio his
 verbis: qui indubitata (vt inquit)
 auaritia circumdatus, multa se pecunia
 vinculis exemit, & quasi martyr glo-
 riabundus, ad exemplum Apostoli ca-
 tholicam quandam epistolam ausus est
 componere, & eos instituere qui melius
 quam ipse credebant, & hortari vt vna
 secum pro nouis doctrinis decertarent,
 & dominum & Apostolos eius & sanctâ
 Ecclesiam blasphemarent. Sic de Themis-
 one isto ex Apollonio Eusebius. Pon-
 tificiorum in hoc audacia & fidentia
 similis est: si ciuili in foro mulcentur,
 in custodiam tradantur, aut puniantur,

Cypria. exli.
 ad Fortu, de
 du, mar,

Eusebius ex
 Apollonio,
 eodem capite,

Themisonis
 Montanistæ
 de martyrio
 iactantius.

*Themisonis
catholica (ut
iactat.) epistola, ut secū
prononis do-
ctrinis cer-
tent,*

*Iesuitarum
& pontifici-
orum uniuersa
doctrina
respectu euā-
gelice nouici-
a est. —
Ter. de pres.
aduer. hæc.*

quantumuis prolixam clementissimæ Principis hætenus indulgentiam experti sunt, statim persecutionum diritatem clamant. Quum ipsi rerum potiti, Christianum in sanguinem tanta immanitate se ingurgitauerint. Ac etiam quæ illorum inflata fidentia est, commentariolis suis & librarijs quæ antehac disseminauerunt, erudire ad fidem volunt eos (ut de Themisone isto Apollonius) qui melius quam ipsi credunt, & hortari ut vna secum pro nouis doctrinis decertent, Apollonij enim hæc verba sunt. Nouicia quippè non solum hæc Iesuitarum secta est & recentis fabricæ, verum etiam Pontificia ipsa Euangelicæ veritati & doctrinæ verbo Dei vallatæ comparata, (quæ ab omni antiquitate extitit) noua censenda est. Christus enim (ut priscae antiquitatis Tertullianus ait) te non vult aliud credere quàm quod instituit, ideoque nec querere. Nec apud hæreticos querendam esse veritatem dicit, vbi omnia (inquit) extranea & aduersaria nostræ veritati sunt: Subijcit postea: Nemo indè strui potest vnde destruitur, Ac Ambrosius

sius nos noua (inquit) omniaque Chri-
stus non docuit iure damnamus . Ac I-
renæus Tertulliano antiquior: vnus (in-
quit) & eiusdem substantiæ sunt vetus
& nouum Testamentum: ex quibus tan-
quam ex magno thesauro discipuli Chri-
sti docti in regno cœlorum protulerunt
noua & vetera: sic Irenæus . Sed non ex is-
to thesauro papatus est , pro quo tam
pugnaciter digladiantur : sed ex illa hu-
manarum traditionum officina, de qua
ex Esaia postea Irenæus, frustra (inquit)
colunt me docentes doctrinas & præcep-
ta hominum . Non legem (inquit) da-
tam per Moysen dicens præcepta homi-
num, sed traditiones præbyterorū ipso-
rum quas fluxerūt, quas vindicantes fru-
strabantur legem Dei , & propter hoc
nec verbo eius subiecti sunt. Sic Irenæus.
Ex ista humanarum traditionum & in-
uentorum officina Papatus effluxit : cu-
ius vindictam infestissimis odijs & im-
manibus machinationib⁹ prosequuntur.
Hinc perduellium supplicia martyrum
etiam trophæa appellare solent , qui
præfractiones in Papatu sunt: vt Alexan-
des

Am. de vir.
lib. 4.
Ire. li. 4. ca. 21.

Ire. li. 4. ca. 26.

der ille sicarius & crassator Montanistis martyr erat. Et ille Thrasonicus Themison de se iactabat, de quo antea ex Eusebio . Nonne de immanibus illis montanistarū & Cataphrigarum calūnijs verè Christiani & orthodoxi similiter querebantur? Eusebio etiam ex antiquo quodam scriptore, his verbis pronunciante) nos inquit Prophetarum occisores vocant, quod insanos ipsorum Prophetas non recipimus. Christianis quippè hanc calumniam impingebant Montanistę quod Prophetarum occisores essent, quod monstrarum domare, & insanas prophecias reprimere satagebant. Quin etiam Montanus ipse & Maximilla & Theodotus, qui primus Prophecie illorū procurator illic appellatur, diuorum & martyrum celebritate honorantur ab illis? De quibus ibidem ex antiquo Commentario Eusebius : Aiunt plurimi istos vtroque (Montanum scilicet & Maximillam) ab infano spiritu motos, seiplos non quidem simul, sed quemq; suę mortis temporis laqueos

Euseb. eccle. hist.
li. 5. ca. 16.
Christiani
prophetarum
occisores a
Montanistis
appellantur.

Euseb. eodem
capite.
Montani &
Maximillę
exitus.

laqueo suspendisse, atq; ita in morem
 Iudę proditoris vitam terminasse. Ac de
 Theodoto sic postea: Theodotum multus ^{Theodoti}
 rumor tradit ita aliquando factum a- ^{Montanistę}
 mentem, vt seipsum erroris spiritu per- ^{mors.}
 suaserit in celos exaltari & assumi, atq;
 ita in auras iactatum pessimę interisse. ^{Euse, ibidem.}
 Sic suos etiam Montanistę martyres
 prædicabant, vt immania scelera verbo-
 rum sanctimonia velarent. Peruulgatū
 hoc hereticorum suis in sectis fuit, iacta-
 re suos martyres; vt de Marcionitis i-
 bidem ex commentario quodam Euse-
 bii: Marcionitę (inquit) plurimos mar-
 tyres habere se dicunt, cum tamen Chris- ^{Marcionitę}
 stum ipsum secundam veritatem non cõ- ^{iactant marty-}
 fiteantur. Ac antegressa paulò ante in ^{res suos.}
 sententia: Quando (inquit) in cunctis
 istis redarguti, argumentis destituuntur
 ad martyres confugere nituntur, multos
 se martyres habere, atq; illud certum
 Prophetici spiritus qui apud ipsos
 sit, documentum esse dicentes. Nam
 & aliarum hæresium quædam plu-
 rimos habent martyres, quibus ta-

men ideo non consentimus nec veritatem ab illis haberi fatemur. Postea Marcionitarum & phrygum exempla ponit qui martyrum præconijs blasphemos errores velabant & venditabant. Atq; ista ex antiquo quodam commentario Eusebii. Quin etiam Nouatus vt suam hæresim commendatiorem redderet, initio se confessores habuisse secum dixit, Maximum scilicet & Urbanum, qui præclaram Christianæ fidei confessionem persequutionis in palestra ediderunt. Quiprimum quidem illius imposturis circumuenti erant & postea comperta veritate non solum illi renuntiabant, verum etiam magno cum dolore suam in tantum errorem prolapsionem deplorabāt. Et de illis tamen Nouatus quasi magna confessorum accessione aucta illius hæresis fuisset gloriabatur. Sic martyrum & confessorum illustres titulos quamuis infames & profligatæ hæreses ambiunt. Et cuiusmodi Pontificiorum confessorum paginas quasi tabulas Nicolaus Sanderus impleuit? Hoc Pontificiæ sectæ gloriosum, illis prædicabile putauit esse.

Vt

Eusebii eccle. hist.
li. 6. ca. 43.
Nouatus iacet
confessor.
res,

Maximus &
Urbanus con-
fessores.

Nicolaus Sande-
rus li. de visi-
bili eccle. mo-
narchia,

Vt summatim dicam: Sinceræ & germanæ è scripturis fidei in confessione & testificatione confessorum dignatio, & honoraria martyrum trophæa & triumphisunt. Decantatum illud ex Cypriano est modo quod memorauimus, non pæna sed cautela facit Martyrem. Mutatis nominibus res nō migrant. Corruptæ fidei quis confessor dicendus non est. Et perduellis perduellis est quantūuis Sanderō & Pōtificijs diuus & martyr sit.

Inuentum tamen ab illis cœlum est, huiusmodi perduellis & rebellibus dicatum. Hinc illud emanauit dictum, *Sanct. Martini* in inferno cremari quosdam quos pro *tinus latronis* diuis collocarunt in cœlo. Narrat Vincensius de S. Martino, illum diui cuius *cuiusdam aram diui curauit.* dam aram diui curasse, qui multos iam *Vincensius in* annos pro diuo habitus & cultus fuit, & *speculo histo-* miraculis etiam claruerit, postquam illum latronē extitisse & pro scelere occubuisse comperisset. Quanta religione *riali, l. 18. ca. 12. & 13. ex* Thomæ Beckett Cantuariensis quondam *Paulo wan.* archiepiscopi sepulchrum ceu quod *Thomas Beckettus.* dam oraculum terebatur, & multis miraculis celebratum in vulgus erat, inundante

Hermannus
quidam ferrar-
sis pro diuo
cultus,

Femina quæ-
dam cum An-
drea marito è
secta fraticul-
lorum,

dante tum vniuersam Ecclesiam diuo-
rum cultu & idololatria, cuius nomen
perduellionis infamia inuistū, diuorū è
tabulis postea deletū fuit. Hermann^{us} qui-
dā fratricellorū flagitiosę sectę antefig-
nā^{us}, quū viginti annos pro diuo religi-
osē cultus fuit Ferrarię, sepulcro erutus
& ossa illius concremata sunt, Quin fœ-
mina etiam quædam quæ conscelerata il-
la in secta nominis celebritatem adepta e-
rat, & pro diua similiter honorata fuit,
vnā cum marito suo Andrea quodam
sepulcro exempta, & ossibus combustis
diuę dignatione & nomenclatione ex-
cidit. Prodigia huiusmodi diuorum su-
perstitio est. Vbi illa inueterauit facile
flagitiosi vt fraticelli illi, & perduelles
vt Sanderi martyres, pro diuis & marty-
ribus celebrantur & commendantur in
vulgus: Pontificia modò illis præconia
& nomenclator aliquis Sanderi similis
non desit: Aut Iohannes de voragi-
ne, qui Lombardicam historiam exara-
uit. Hinc illæ Pontificiorum diuo-
rum myriades, & quædam infinitas,
quæ

quæ vix publijs fastis ac recensio-
 tabulis contineri potest. Vude illud Pau-
 li Wān Patauina Ecclesiæ (vt libri e-
 ius titulum inscribunt) prædicatoris
 famosissimi & sacre Theologiæ pro-
 fessoris eximij : Tanta (inquit ille)
 est Sanctorum numerositas, quod
 totum tempus anni non sufficeret eti-
 am si singulis horis, etiam singulis
 minutis, ageremus festum vnius sancti:
 deindè Durandum citat: Quia sicut di-
 cit (inquit) Guilhelmus in rationali,
 pro quolibet die plusquam quinq; mil-
 lia sanctorum concurrerent. Hactenus
 Paulus Wann, qui Guilhelmum etiam
 durandum laudauit in suam sententi-
 am. Quocirca quum Pontificiorum
 diuorum tanta illis authoribus ferè in-
 finitio sit, in supplementum cultus
 Sanctorum festum omnium San-
 ctorum excogitatum est. Quoni-
 am humani cultus illos appetentes ef-
 se somniant, & in suos cultores pro-
 lixos, ne omiſſis & præteritis diuīs sto-
 machandi vlla causa sit, quod suo cul-
 tu orbentur. Sic omnibus minutis et

De ponti. di-
 norum nume-
 rosa & infin-
 ta multitudi-
 ne.

Paulus Wann
 sermonede
 omnibus
 Sanctus.

Guil. Durand.
 in rationali
 diuinorum.

Festum omni-
 um [sanctorum]
 in supplementum
 cultus
 omnium sancto-
 rum,

tiam

Guil. Duran.
rubrica de fe-
sto omnium
sanctorum li. 7
Guil. Du. li. 7.
rubri. de festi.
sanctorum.

Haimo de
angelis.

tiam & manipularibus diuis, & non
solum patricijs & maiorum gentiū, hoc
omnium sanctorum festo & supplemen-
to satisfactum esse putant. Atq; hoc
Guilhelmi illius Mimatensis Episcopi
est, quasi salutarī hoc pharmaco omniū
diuorum repulsæ & offensę placari debe-
ant. Durandi verba hæc sunt. Propter ip-
sorum inquit multitudinem festare de il-
lis specialiter non valemus. Ergo vt an-
tea idem ait propter omissoꝝ (inquit)
festorum suppletionem institutum est fe-
stum omnium sanctorum; sic durandus.
Ac alias etiam ibidem festi huius causas
affert. Et alibi idem Guilielmus Gre-
gorij illud laudat: Totus mundus plenus
est sanctorum: Ac etiam illud Haimonis
de Angelis: Si quis creaturas (inquit)
spirituales videre posset, videret eas ebul-
lire in aere sicut minimos atomos in so-
lis splendore. Sic Mimatensis ex Haimo-
ne. Quod si Nicholao Sanderō diuos &
Martyres fabricandi & inaugurandi po-
testas esset, ū ille Pontificiorum perduel-
liū & seditiosorū sentinā in diuorū sena-
tum

rum & concionem effunderet, vt Pontificium cœlum illis redundaret, ac Sanderi in cœlo coangustarentur: &, ceu minuti atomi (vt de Angelis Haimo loquitur est) in aere ebullirent. Sed hoc speciatim præcautum est, ne quisquam diuorum in secretum & publicum censum obrepat, nisi quos Romanus Pontifex ceu diuinum quoddam in terris oraculum pro diuinis haberi iusserit. Alioqui Sanderi turbæ perduellium & rebellium arreptitia, diuorum Senatus pateret huiusmodi, Pontificium cœlum compleret. Sed quantumuis Sâdero & istiusmodi plausible illorum causa sit, qui Pontificij peruelles fuerunt & pro illius regno periclitati sunt, vt Aquilonares quos celebrat. & Pontificij nuper emissarij, Iesuitæ, & superstitionum & seditionum fatores, tamen nisi interposita argutis verbis Romani Pontificis autoritate, nec diuorum vmbella, nec martyrum illa aureola donari possunt. Sic enim suo in rationali durandus, & nota (inquit) quod nullus ascribendus, ceu annumerandus est in catalogo siue numero sanctorum nisi per Roma-

Non nisi a Romano pon. noui & ascripti i diuinis in sacrum censum admittuntur.

Diuorum vmbella & martyrum aureola.

Guil. Duran. li. 7. rubrica. de festiui, san.

Nullos diuorum in numerum ascribēdos, nisi facta prius clara fide de illorū fide & miraculis, ex Durando.

Clara Francisciforor.

Birgitta velatarum patrona.

Romanum Pontificem. Ac idem addit, nisi tacta prius clara fide de illius fide & miraculis Sic Durandus, Sed nimis durus extrema hæc in clausula Durandus est, & Mimatensis ille mollicendus ab illis est. Nam si istam ad amussim pontificios diuos examinet, non solum sed cœlum vertere magna illorum turba cogetur. Inueterarunt iam illi sacris (vt nūcupant) calendarijs, quamuis illa fidei & miraculorum claritas, in multis abstrusa & inobscurata fuerit. Nunquid non instar omnium est & sanctimoniæ cuiusdam cumulus, si Pontifex de illis sanxerit, pro diuis censendos esse? Hinc Clara Francisci soror cooptata in diuam est, quantumuis hac fidei & miraculorum claritate non fulserit, Birgitta velatarum penè dea rogatu Margarethæ Reginæ Suetiæ & Prelatorum, &c. diuorum in sodalitatem ascripta fuit, pronunciante pro illa Martino 5. & Bonifacio 9. Ac ne illa etiam quantumuis velatarum virginum laternaria istis fidei & miraculorū prerogatiuis sic claudit, quin Basiliensi in cōcilio reuelationes

nes & visa illius in questionem vocata
 notata & suspectę fidei labe aspersa erāt
 Interpellat^o postea Iohānes de turre cre-
 mata cardinalis S. Sixti primū, & nouis-
 simē S. marię trās Tyberī fuit (vt ipse de se
 scribit) vt sua autoritate Birgittam Basi-
 lensi in consilio tristiori nota a quibūdā
 affectam subleuaret. Propensior Cardi-
 nalis Birgittę in fidem, & in famam pro-
 lixior, commendatitijs tabulis & desēsi-
 one reuelationib^o eius præfixa, illam &
 illas ab hac labe vindicare conat^o est.
 Quod si ad hanc normam exigendi es-
 sent illi diuorum catus, quos Iohannes
 de voragine in Lombardica historia tot
 miraculis & mendacijs etiam infami
 (quā legendā sanctorum aureā vulgari-
 ter nomināt) descripsit: aut quos vsuardi
 in martyrologio ab alijs etiā ascriptos fa-
 tentur, quomodo de clara illa multorū fi-
 de & miraculis cōstaret? Quid porro de
 nouicijs & ascriptitijs diuis dicendū est,
 quū etiā illi quorū fama inneterauit in ec-
 clesia indubiū reuocētur? Georgius bel-
 lator & eques qui sublimi in solio sedens
 in equo, fulgentem gladium vibrat,

Basilienſi in
 concilio Bir-
 gittę reuelatio-
 nes in que-
 ſtionem vo-
 cate ſunt,

Iohannes de
 turre crema-
 ta in deſenſo-
 rio præfixo
 reuelationi-
 bus Birgittę
 viduę,

Iohannes de
 Voragine,
 Vsuardi mar-
 tyrologium.

Georgius
 bellator,

aut

Christopho-
rus,

aut spumas agenti draconis hastam internat. Aut Christophorus ille ceu Gygarum è prosapia, corporis ex vastitate, arboris trunco pro scipione subnixus, per media maria ambulans, Christum ceruicibus suis vehens, parietum communiter pictum ornamentum. Aut saltem si pictus ille non sit, colossæ quadam statua è ligno dolatus, inusitata magnitudine & mole corporis visendus. Atq; priscum

*Pauli. 3. au-
thoritate
Georgii. &
Christophori.
legenda vs. sus-
pectæ bre-
uiario subla-
ta.*

*Paulus Verge-
rius epis. Iusti.
in Tri. con.*

hoc & nobile diuorum par, quadam religionis vetustate magnificis in delubris, tot iam annos confirmatum, & cultum, ceu subornatum & commentitium aliquid in questionem vocatur. Immo vero Pauli. 3. autoritate vtriusque legenda e breuiario (vt illud nuncupant) sublata fuit. Cuius autoritate Paulus Vergerius Episcopus Iustinopolitanus se defendit Tridentino in concilio contra Ceruinum Cardinalem, qui pro potestate præsidebat in concilio, quum stomachosè illū Ceruinus incessisset, quod Georgij & Christophori legendas vellisset, & tantorum diuorum luminibus obstruxisset. Quod si Georgij & Chris-

topho-

phori legendis derogatum sit; qui ceu
maiorū gentiū diuī tāta celebritate in ec-
clesia præluxerunt, quid de gregalibus &
nouitijs diuīs fiet? Quorum tanta coepit
esse luxuries, vt succrescentem indies il-
lorum syluam refecare coacti sint: vnde
Mimatensi Episcopo Durando citante:
Altaria (inquit) quæ per somnia & ina-
nes quasi reuelationes quorumlibet ho-
minum vbiq; statuuntur, omnino
reprobantur. Et Paulus Wan ille
Patauina Ecclesiæ (vt verbis illorum v-
tar) famosissimus Prædicator: vtinam
(inquit) hoc cogitarent, qui heu sunt ita
leues, quòd ad vnum solum verbum se
conuertunt ad creaturas. Sic ille quan-
tumuis Pontifici addictissimus, sui secu-
li superstitionis & Idololatriæ intolerā-
tiam deplorat. Nonne Carthaginensi in
cōcilio quinto de Idololatrijs destruēdis
sanctum est his verbis? Placuit ab Impe-
ratoribus gloriosissimis peti, vt reliquæ
nō solū in simulachris; sed in quibuscū-
q; locis, vel lucis, vel arboribus omni-
no deleantur. Et eiusdem consilij in capi-
te, quod proximè huic antecedit, cautum

*Pontificiorū
diuorum luxu-
riæ refecare
coacti sunt.*

*Guil. Durā, li.
7, rub. I.*

*Pau. Wan
sermo.
73. Domi. 34.*

*Car. concii. g.
ca. 15.*

Car. con. 5.
ca. 15.

De con. dist.
1. placuit.

Post quadringentos a Christo annos superstitiosus diuorum cultus coepit luxuriare,

est his verbis : placuit ut altaria quæ passim per agros, aut vias tanquam memorie martyrum constituuntur, in quibus nullū corpus aut reliquiæ martyrum cōditæ probantur, ab episcopis qui eisdem locis præsunt si fieri potest euertantur. Si autem hoc propter tumultus populares non finitur, plebes tamen admoneantur, quæ illa loca frequentant, ut qui rectè sapiunt nulla ibi superstitione deuincti teneantur. Eadem etiam sanctio Pontificijs in decretis ex Africano concilio citatur à Gratiano. Et illud ex Mimatensi paulò ante adductum, Altaria quæ per somnia &c. ex hac Carthaginensis cōcilij sanctione ad calcem eius capituli translatum est. Sic illo etiam seculo, post quadringentos a Christo annos superstitio se profundebat, & serpebat in vulgus idololatria, ut martyrum memorias in agris & compitis multiplicarent, vbi nulla illorum monumenta erant. Quocirca tantam superstitionis flagrantiam & idololatriæ effrenationem, concilionū seueritate & sanctionibus compescere coacti sunt : ac Imperatorum etiam a

extirpanda

extirpandas idololatrias auctoritatē im-
 plorare. Suis enim per illa etiam tempo-
 ra somnijs & visis supersticio indulgebat.
 unde commentitij cultus, & arę supersti-
 tionibus & idololatriis inquinatę, qua-
 rum reiectio sanctionis huius ad finem
 decreta est. At in Papatu supersticiosus
 diuorum cultus & idololatria redunda-
 bant. Nonne Euę cuiusdam mulierculę
 (vt tradunt) reclusę ex visione quadam,
 quasi cęlesti ex oraculo Virbanus Ponti-
 fex palmare illud festum quod corporis
 Christi appellant orbi publicauit? Quod
 tanta processuum cum pompa, pixidum
 ferculis, & symphonię cantu triumphā-
 le illud carmen concinente & cōcrepāte,
 Salue festa dies, magna cum ceremonia
 ab illis celebratur. Atq; huius formę ni-
 mia ex familiaritate laborasse Pontifex
 antea perhibetur, cuius cōpellatione hoc
 festū orbi effudit. Subsidio statū currebat
 Thomas de Aquino, qui fabricato ad rē
 diuinam festi eius peragendam (vt illi lo-
 quuntur) officio, illud illustrauit: quem
 propterea pontifex argentea colūba mu-
 neratus est: ceu Spiritus sancti ex afflatu

Eua reclusa.
 Balæus ex
 Arnolfo Bo-
 stio & Petro
 Præmensura-
 tensi.

Thomas de
 Aquino.

Odilo clunia.
Abbas festum
animarum ex-
cogitavit,

Iohannis 23.
error ex visis
Tonduli Hy-
bernici a pa-
tre propaga-
tus.

Gregorius. 11

Ioh. Ger. trad.
de exami. do-
ctrinarum.

commentatio commenticij huius festi
profecta esset. Nōnē Odilonis Clunia-
censis abbatis ex visis & commentis, ceu
diris animarum cruciamentis purgato-
rij fornacibus conflagentibus, illarum
in alleuamentum festum animarum Io-
hannes decimus nonus confirmasse &
orbi propagasse traditur? Non ne erro-
rem illum (nempe animas corpore ex-
utas Deū non videre ante extremū diē
(quē Tonduli cuiusdam ex visis Iohan-
nis viceffimi tertij patrem haussisse ferunt)
Iohannem vicefimū tertiū, ceu per ma-
nus a patre traditum accepisse, & in Pon-
tificatu asseruisse & tandem ante mor-
tem Auinione solemnibus verbis retra-
ctasse memorant? Et Gregorium vnde-
cimum ferunt, quum iam animam age-
ret, sanctissimis verbis testatum fuisse ut
cauerent sibi omnes ab his, qui religio-
nis simulatione sui capitis visa orbi ven-
ditarent, quod magno suo malo se exper-
tum fuisse dolenter deplorabat. Iohan.
Gersonem hoc de Gregorio vndecimo
narrantem audiamus: Gregorius 11. (in-
quit) testis fuit idoneus, sed tardus nimis.

Hic

Hic posuit in extremis, habens in manibus sacrum Christi corpus, protestatus est coram omnibus, ut cauerent ab hominibus siue viris siue mulieribus, sub specie religionis loquentibus visiones sui capitis: quia per tales ipse seductus, dimisso suorum rationabili concilio se traxerat & Ecclesiam ad discrimen schismatis imminens: nisi misericors prouideret sponsus Iesus: quod horrendus usque huc nimis patefecit euentus. Deinde subiicit in quo per literas Catherinæ senensis Pontificiæ postea diuæ, (quasi diuinitus hoc sibi insusurratum fuisset) ludificatus erat. Sic ille Catherinæ Senensis colens erat, ut literis eius ceu ex quodam oraculo profectis, diuinam ferè auctoritatem tribuerit, & omnium concilijs pre-tulerit. Hic Papa (inquit) Gerson quum esset Auinione per Catherinam de Senis inductus est, qualiter se Romam transferret, Cardinalibus & cæteris dissuadentibus: quò cum venisset circiter dimidium annum obiit. Ex tunc cepit seisma quod circa annos quadraginta durauit. Hastenus Iohannes Gerson.

P3 Proinde

Gregorius
11, catherina
Senensis ni-
mirum colens
literis eius
ludificatus
erat.

Iohan. Gerso
ibidem.

*Admoni-
tio Gersonis
ne muliercu-
larum doctri-
nis & visio-
nibus fomen-
ta aliqua
subministren-
tur a doctio-
ribus.*

*Innocentii. 3.
visio in som-
nis de domi-
nico.*

Proinde ille omnes qui cum potestate
sunt in ecclesia argutis verbis antea com-
pellat: Caueant (inquit) qui dati sunt in
regimē & exemplum ne leuiter suis ver-
bis aut factis approbent doctrinas ea-
rum (de mulierculis sine literis antea lo-
quutus est) vel miracula seu visiones in-
solitas ipsis maximē scientib⁹ seu corā e-
is. Nulla planē posset altera dari talibus
ad fingendum fortior occasio. Experti
pluries loquimur: & postea Gregorij xi.
exemplum illud memorat. Sic illis tem-
poribus illustris ille Iohannes Gersō Pa-
risiorum Cancellarius, cui mortuo ad
Lugdunū sacellum & ara cum imagine
ceu diuo dicata erant. Nonne Innocen-
tium etiam tertium aiunt quodam in so-
nis visu inductum Dominici sectam
tum primum exortam, & vniuersam
eius in omnem posteritatem prolapiam
confirmasse & prerogatiuis ornasse.
Quod illius scitum ab Ho-
norio tertio postea confirmatum erat.
Sic altissima quadā superstitione conso-
pito mundo humani capitis visiones
valebant, ac ferē Antabatarum more
clausis

clausis oculis humana visa commenta
& somnia pro oraculis admittebant.
Hinc profeminatae sectae & multiplica-
ti diui, atque peregrinationes & nundi-
nationes. Vnde Paulus ille Vvan Paulus Wan
patauina in Ecclesia Theologiae profes- Dominica. 34.
sor eximius (vt illum inscribunt) ef-
frenatam sui seculi idololatriam his ver-
bis incessit: Alij (inquit) venerantur in
locis non consecratis sanctos incogni-
tos, & fortè potius damnatos quam
sanctos, Potest enim Diabolus facere Sanctos in-
miracula permissione diuina, vt homi- cognitos &
nes ibi credant sanctitatem aliquam & forte damna-
sic idololatriam committant. Sic Pau- tos coli in lo-
lus Vvan: frenandam putauit ille tan- cis non con-
tam idololatriae flagrantiam nimis in secratis,
Diuorum etiam ignotorum cultum præ-
cipitem. Nam si miracula concrepuerint
& aliquid personuerit quamuis suborna-
tum illicò curritur, peregrinandum, li-
tandū, numinis cuiusdam receptator loc⁹
ille est: diuina vis quædam habitat in
statua: honor fertur in prototypum, vt
Pōtificiæ scholæ iactatum principiū est.

Olympius
Paganus pro
idolis.

Sozomenus
eccles. histo.
li. 7. ca. 15.

Act. 19.

Paulus. Wan.
sermone. 73.

Olympius Paganus ille Philosophus Alexandrinis pro suo idolo tumultuantibus suadere voluit, quamuis illud inanimum & spirabile non esse cernerent, tamen à numine quodam inhabitari. Hinc illā tantarū rerū efficiētiā extitisse. Quocirca ne se a vernaculo numine suo diuelli sinant. Quā bellè huic Paganō cum Pontificijs principiis conuenit. Nonne persuasum hoc in vulgus erat, in illis diuorum statuis & sacratis domunculis in quibus idololatriam suam nundinabantur, diuinam quandam diui eius vim incolere quæ inanima & muta in statua tantarum rerum effectrix erat. Sic Pontificijs & Paganis idololatrię in principiis præclarè conuenit. Clamabat Demetrius cum suis gregalibus, magna Diana Ephesiorum est, cœlo delap̃sa. Fertur in præceps cecata superstitio & diuos primum planè cognoscit colit. Hinc Paulus ille Wan quē modo commemorauimus. O Deus (inquit) quot decipiuntur simplices, qui iam currunt ad fontes, iam ad arbores, iam ad alia loca, videlicet, ad cumulum lapidum &c. Et venerantur (inquit)

quit) ibi creaturam non creatorem, sed
 potius illum blasphemant, dicentes, ca-
 mus ad sanctum fontem, ad sanctam ar-
 borem, & sic de alijs, & secum deferunt
 oblationes suas quod est verè idololatri-
 æ. Hactenus Paulus Wan. Sic ille im-
 manem sui seculi idololatriam simplicita-
 te quadam in præceptis ruentem acriter in-
 sectatur. Exiit autem ille (vt ex calceli-
 bri coniectura est) sub annum salutis
 millesimū quingentesimum; ac hoc titu-
 lo nominatur ab illis, Patavinæ Ecclesiæ
 famosissimus prædicator. Tam numero-
 sa diuorum soboles, flagrante tum Papa-
 tu propagari cœpit, vt pertesum illorum
 esset. Ceu Tages ille Hetruscorum De-
 in agro Tarquiniensi cum terra araretur,
 & sulcus altius impressus esset repētē ex-
 titit, & affatus est cum qui arabat: Cice-
 ronis enim Poetica narratio hæc est: aut
 bonæ fortunæ simulacrum quod ponē
 fores inuentum est. Et quanta arreptitio-
 rum diuorum turba passim in Papatu
 profeminata fuit, quorum ignota in
 vulgus natalitia: ceu vt ille Tages ex
 sulcis emerfit, sic abstrusis ex angulis &
 gur.

*Ad fontes
arbores &
lapidum cu-
mulos simpli-
cium præceptis
idololatri-
am currere.*

*Cice. li. 2. de
diui. Tages
Hetruscorum
Deus ex sul-
co emerfit*

gurgustijs multi in lucem eruperunt. Regionum indigenæ & villarū incolæ facti sunt, & penetrales ædium patroni, quorum in tutelam se tradere consueverunt. Hinc illæ non solum regionum & regnorum, verum etiam ciuitatum, oppidorum, villarum, & sodalitarum multifariæ diuorum clientelæ. Ac dispersitæ etiam tutelæ sortiti sunt. Rusticanis quidam tutelis destinari: Antonio porci in tutelam traditi, Loio Equi, oues Wendelino, anseres Gallo, Gerthrudæ sorices in potestate sunt. Ipsa etiam artificia diuorum & tutorū in clientelas dispersita sunt: nec infima etiā artificia suis tutelis orbata sunt. Stephanum textores cooptarunt: Crispum & Crispinianū sutores: fabri tignarij Eulogium: qui molis operam dant Arnoldum: qui medicinam faciunt Cosmi & Damiani in clientela sunt. Venatores Eustacij in tutelam venerunt, Pictores Lucam, Potores & tabernarij Martinum sibi patronum asciuerunt: Poculorum etiam fabricatores diuo tutore insignitos ferunt: Goar illo qui atratū dæmonē humero suo

inc.

Ex libro cuius
pura Roma,
aluere nomē
est,

inequitantem vehit. Ipsas etiam lupas & metetrices diuę Afrę migrasse in clietelę memorant. Quę omnia constare aiunt in illis solemniū processuum pompis, quum singulę sodalitates & quęlibet artificia suis insignib⁹ & patronis illustrata & distincta in illis ceu Pōparum suarū ferculis magnifico gradu incedūt. Quid ergo an perduellibus, rebellibus & seditiosis suos etiam patronos insignia & pōpam assignaturi sūt? Vt Thomam illum Beckettum præteream, quot nobis ex illis perduellium & rebellium castris Nicolaus Sanderus Martyres effudit? Et nuper quasi turmalium & gregalium diuorum satis non sit, ciuili in foro naufragos & perduellium supplicijs affectos, Edmundum Campianum & binos ex seminatoribus sacrificos alteros clandestinis susurris pro martyribus celebrare, & venditare in vulgus pontificij affectę & clandestini illius præcones & circumforanei cursores conantur. Huiusmodi ascriptitij illorum diui & martyres, stigmatici & perduellionum notis cōpūcti sunt. Quib⁹ in occulto laudū suarum

Cypri, in ser-
mone de pas-
sione.

Cypri, serm.
de cena domi.

Latronem in
cruce poenā
mutasse in
martyrium
perduelles nō
sic.

Martore esse
quid sit.

suarum præconijs litant. De latrone in
cruce piè & præclare dictum à Cypria-
no est. Per confessionem factum colle-
gam martyrij: & alibi, poenam mutasse
in martyrium & sanguinē in baptismū.
At quid Pontificij perduellium suorum
poenam vertent in martyrium? Si quis
Pontificiæ monarchiæ se deuouerit, &
in illum perduellionum hyatum se præ-
cipitauerit, ille Sanderō & huiusmodi
nomenclatoribus Pontificius martyr e-
rit. Hæ scilicet Pontificiorum peruul-
garæ homonomiæ & Antonomasiæ sūt:
nudæ nomenclationes inanissimæ rerum.
Christi vicarius & Petri successor Pon-
tifex est: scilicet sublata hac nomencla-
tione larua & spectrū est. Romana ista re-
cens & corruptrix Ecclesia, illa Roma-
norum antiqua catholica & Apostolica
est: nempè Pontificia lena: diuinus cul-
tus in idololatriā degenerauit: pro reli-
gione superstitio inueterauit. Migrāt in
martyres maliciosi perduelles. Tanti est
esse martyrem (si vocis potestatem in-
terpreteris) ac esse testē, Christi testimo-
nium suo sanguine obsignarunt. Sic e-
nim

nim Cyprianus Euangelicum instru-
mentum sanguine suo velut obfignauit
apud incredulos. Cur sacro sanctum hoc
nomen quod Christo & eius veritati
dicatum est: perduellium flagitijs inqu-
nant: Pontificia monarchia & doctri-
na ad testimonium hoc traducere arrip-
titum & adulterinum est. Si quis Ponti-
ficiam monarchiam in humeros extule-
rit, & præclarum se pro illa pugilem &
bellatorem præstiterit, ille inter ascrip-
tios diuos & martyres promptissime
numerabitur. Vt Thomas de Aquino, &
Bonauentura qui pro sectis mendicantiũ
scripsit cõtra Guilhelmũ de S. Amore do-
ctorem Sorbonensem, inter cardinales dũ
viveret, defũctus inter diuos receptus, Frã-
ciscus, Benedictus, Antonius de Padua,
Dominicus & huiusmodi alij inter Põti-
ficios ceu palmares diui & laternarij, De
dominico memorat: Innocentiũ tertium in
somnia de illo visũ huiusmodi habuisse,
nẽpe lateranensem basilicam labascentem
& ruinas minantem Dominicũ suis hu-
meris sustentantẽ vidisse. Quo insom-

Cyp. in lib.
ad fortunatũ
de duplici
marty.

Pontificiorũ
recentes diui
& martyres.

Bonauentura
Cardinalis &
diuus.

Innocentii 3.
de dominico
somnia.

Manruanus. a.
li. fastorum.

fuisse

fuisse ferunt, vt Dominici exorientem tñ
 primum sectam non solum confirmari;
 verum etiā illustribus prærogatiuis aux-
 erit: Ariolans scilicet illius sectam Pōti-
 ficij regni non solum fidelissimam alum-
 nam verū etiā firmisimam columnā fu-
 turam, vt illā a ruinis vindicet. Tanti in
 religione momenti est Pontificij capitis
 insomnium. Quid ergo an hoc in-
 somnium a dominicanis ad Iesuitas iā
 translatiuum est? Pullauit Sanctissimi pa-
 tris animum aduentitia huiusmodi quæ-
 riam visio in somnis de Iesuitis, quos sic
 habet in amoribus, & inter sectas omnes
 in delicijs habet, quasi ruentis iā monar-
 chie & doctrinæ eius moles innixa illo-
 rum in humeris cohereat? Illi expediti
 ad Pontificias operas, Pontificis pegasi
 emissarij, velites, pugiles, scholarū pales-
 trite, arant, ferunt, proscindunt & obso-
 letam & iacentem agriculturam eius no-
 ua cultura excitāt. Illi Pōtificiarum mo-
 litionum aratro, perduellionib⁹ & bellis
 intestinis, regna & regiones nuper prosci-
 dere machinati sūt, & Regiam Ma. & v-
 niuersam hanc patriam venenato conspi-
 ratio-

*De Iesuitis
 Pontificium
 somnium
 quos culpa-
 tus pales-
 tritas & pu-
 giles passim
 emittet.*

rationum & superstitionum suarum vomere perstrinxerunt, vt iudiciorum solemnibus ex actis publicatum est. Ad publica subsellia tracti & perduellionis condemnati patrijs & antiquis legib^{us} pignas tres illorum persoluerunt. Et iam illi martyres, Pontificij hi suffur^{is} sunt: flagrant in occulto rumusculi pro catholica religione mors oppetita: sacra memoria prosequendi: martyrum aureola donandi sunt. Sanderus modò aliquis existat qui perduellium præco, rebellium buccinator, & seditiosorū laudator sit, Qui Catilinam canat, parentet Cethego & litet lentulo. Atq; hæc de Pontificiorum clandestinis suffur^{is} & rumusculis, de sparsis noctu commentariolis, & ascriptitiorum & gregalium duorum turba a Pontificibus ascripta.

PERORATIO
CVM MONITIO-
NE PRIMVM AD FRATRES,
deinde ad refractarios con-
tra veritatem, tertio ad si-
mulatores, postremo generatim
ad omnes, vt à Pontificiarum
perduellionum & seditio-
num contagione stu-
diosè sibi caue-
ant.

Am peroratio-
nem attexamus. Et pri-
mum vniuersæ tractati-
onis summa breuiter
comprehensa & scopo
indicato & fratribus v-
grata memoria tam illustrem liberatio-
nem prosequantur commonefactis, ad re-
fractarios contra veritatē, deinde ad si-
mulatores, vltimo loco generatim ad

Omnnes ut a Pontificiarum perduellionum
& seditionum contagijs summè sibi ca-
ueant dirigendam esse monitionem meam
putavi. Primum ergo vniuersæ causæ
breuem complexionem subiiciamus.

Præcipua rerum capita quæ a me pro-
posita erant particulatim & ordinatim
prosequutus sum. A causa scribendi iustis-
sima & necessaria exoritur, deinde omnes
quibus in regijs & rebus publicis princi-
patus a Deo dat^{us} est hortatus sum, ne pō-
tificiæ monarchiæ Idolum principibus
præcipuè periculolum, & sæpissimè & a-
terbisimè illis inimicum & infestū, cō-
tra statum & fortunas suas popularium
uorum intimis in conscientijs autori-
tate sua ali petmittant: postea Pauli
quinti & Gregorij decimi tertij furores
& rabulosas machinationes cōtra Regiam
Ma. & vniuersum hoc regnum explicavi
Ac de Pōtificijs emissarijs, Iesuitis & su-
perstitiosa illorū secta de seminarijs
& alijs pōtificiæ causæ procuratoribus
lixivlum de Pōtificiorū quorundā ser-
moneculis & sparsis noctu codicillis
narratio fuit, quibus capitali supplicio
affectis ceu diuis & martyribus applau-
dunt

dunt: vt saltem hoc leuamento suorum
dolorem mitigent, & offensam mulceāt:
ac ad extremum de ascriptitijs & turmas
libus Pōtificiorum diuis egi. Atq; totius
tractationis fabrica hæc fuit.

Scopus vni
uersæ causæ.

Iam vniuersæ causæ & tractationis
scopum breuiter indicem. Vniuersæ tra-
ctationis hic scopus est: vt illa Pontifi-
ciatum molitionum monstra, quæ Pius
quintus & Gregorius decimus tertius
per suos emissarios & actores clandesti-
nis consilijs & conspirationibus contra
Regiam Ma. & hoc regnū iam diu par-
turierunt, (quamuis partus illorū portē-
tum diuina prouidentia feliciter iam in
abortionem conuersum est) in publico
proponam. Porro vt Christi pro tribu-
nali raptæ eius in terris monarchiæ, &
tantarum contra Christianam Princi-
pem immanitatum, subdititium illorum
monarcham vniuersæ Ecclesiæ in the-
atro, Angelis & hominibus testibus re-
um agam. Christi proindē in conspectu
tremendo eius pro tribunali causam hæc
omnē depono. Iudex in foribus est v-
ait Iacobus. Ille desceptabit causam no-
stram

Iaco. 5.

stram. Illud Dauidicum precamur, de
vultu tuo prodeat iudiciū nostrum. Ac *Psal. 17.*

illud eiusdem clamamus: Surge Deus, iu-
dica terram, nam tibi vniuersæ gentes *Psal. 82.*

hereditario iure debentur, vel vt arguta
vatabili notatio est in omni gente quasi

iure hereditario possides, scilicet electos
quos e manu opprimentium liberas. Ac

impensè cum eodem Dauidè rogamus
Exurge Domine ne preualeat mortalis

ærumnosus scilicet homuncio, vt verbi
gratia enucleatio est quasi humi reptans
homunculus, & vāsculum e luto fictile
& fragile.

Iam cœlestis cognationis nexu & eius-
dem fidei arctissimis vinculis colligati

charissimi in Christo fratres, verbo com-
monefaciendū sunt, de tam illustri no-

stræ e cœlo liberationis successu, vt libera-
tori & conseruatori nostro Christo gra-

tias quātas maximas animi nostri capere
possunt memori mente perpetuò persol-

uamus. Nostræ parentis & principis ad-
ruinas anhelasse, nostris visceribus inhy-

asse, & se in sanguinem nostrum in-
gurgitare voluisse, illam Christiani

Admonitio
vt pro tam il-
lustri liberati-
one perpetuo
grati simus.

Psal. 123.

sanguinis voraginem facta, illius clamāt
 & hybernica vexilla vociferātur: quid o-
 p^o verbis est? Intimis ex præcordijs illud
 Dauidicū fundimus: Nisi quia Domi-
 nus erat in nobis dicat nūc Israel, nisi qui-
 a Dominus erat in nobis, cum exurge-
 rent homines in nos, iam viuos diglutis-
 sent nos. Quin ira æstuarent in nos iā
 aquæ nos inundassent, & torrens caput
 nostrum superasset: Iam aquæ superbe
 superassent animam nostram. Benedic^t
 Dominus qui non tradidit nos prædam
 dentibus eorum, Anima nostra sicut pas-
 ser crepta est de laqueo venantiū, laqueus
 contritus est & nos liberati sumus. Auxi-
 lium nostrum in nomine Domini qui fe-
 cit cælū & terram, Dauidici Psalmi gra-
 tulatio hætenus. Liceat eodem ex Psal-
 mo nostro Liberatori gratulationē ha-
 bere, Spiritum gratiæ & precum effū-
 dat in nos Dominus, vt coniuratum illū
 fidei, principis & patriæ nostræ hostem
 apud authorem salutis nostræ præcibus
 assiduè oppugnem^o: & nostris illū a cer-
 uicibus cum clandestinis monarchiæ e-
 ius emissarijs & procuratorib⁹ perpetuò
 depellamus.

Iam

Iam Pontificia in causa illi præfractio Ad pontif
res monendi etiam & hortandi sunt, vt os præfract
tetros illos anhelitus & superstitionum ores monitio
inflatus, quibus seditiosi Iesuitæ & cir-
cumforanei excursores illorum animos
affiarunt, penitus a se expellant. Iam
diu Romana hæc rabies in venis &
visceribus reipublicæ reconditis qui-
busdam contagijs se ipsa. Maximam
partem patefacta est, licet adhuc in oc-
culto fremat & simplicium auribus in-
fusurret. Restituite iam vos patriæ, repre-
sentate ecclesiæ, principi fidem qua teste-
mini, legibus obtemperationem quam
debetis præstare: stomachosam superstiti-
onem ponite, & illam animorum contra
luculentam veritatem obstinationem de-
ponite. Ipsa vos è cælo inuitat veritas,
diuinæ voluntatis è verbo ad vos nūcia:
altrix fidei ecclesia vos flagitat, patri-
a poscit: indulgentissima princeps expo-
scit: leges efflagitant. Tot quæ vos vndiq;
circumstāt authoritatibus cedite: tot hu-
manitatis inuitamentis & legum etiam
repagulis ob oculos vobis positos conce-
dite. In sacros Christianorum cœtus vos

Monitio ad
Hypocritas.

1. Re. 18.

2. Co. 6.

Apo. 3.

aggregate, patrijs legibus & cœlestis pa-
tris è præscriptis degite. Pro immēsa mi-
sericordia sua Dominus mētes vestras il-
luminet, & suo spiritu ad veritatem vos
erudiat, & veram ad fidem formet, vt e-
iusdem nobiscum veritatis cognoscentes
& fidei colentes sitis: ne ipsa contra vos si
refractarij esse pergatis clamet in cœlum
veritas. Iam & illa Hypocritarum sē-
tina in ecclesia commouenda est, & pau-
cis cōpellandi illi sunt, qui simulandi ar-
tificio eruditi, & personati ambu-
lant in republica, & externa quadam spe-
cie fucati, non ad veritatem sed in
rem præsentem tantum cōparata. Quo-
usq; vtramq; in partem claudicabitis vt
Eliæ spiritus adhuc vos inclamat? Non
licet iugum ducere cum infidelibus: quæ
luci cum tenebris communio est vt ait
Paulus? Nec frigentes nec tales in fi-
de sed tantum tepescētes Dominus euo-
met, vt in Apocalipsi Iohannēs mīua-
tur: illa simulationum vela & integumē-
ta illis excutiet. Eijce Hypocrita trabē
ex oculo tuo vt Seruator ait, & postea ex
oculo

oculo fratris festucam. Germanum simulatorū hoc est, cauillari alios, semper quiritare: Nihil illis in ecclesia & republica placitum est: calumniantur, cachinantur, venenatum morsum infigunt. Quos illi de religione & ministris verbi ludos faciunt? Magistratu etiam non abstinere: Non pudicum procacitatis est. Lauti ventris & mundi huius mancipia sunt, qui Dei timentes nō sunt. Satis iam satis huic simulandi scenę seruitum est. Scenicorum religio hæc non Christianorū est. Fraudulentos illos simulationū fucos Christiana simplicitas respuit. De^o detestatur hypocritas: In cōspectum eius *Iob. 3.* (vt Iob ait) nullus hypocrita venit, *Eccle. 1.* Ne duplici corde ad illum accedas, vt sapientis illius præclarum admonitum est: Hanc simulandi in fide solertiam & fallaciam fugite, plausibilem ad presens, luctuosā in futurum. Christianam quā profitemini simplicitatē & sanitatē assumite: in fide synceri plani & sani sitis, Christianorū fides hæc, simulatorū illa: scriptum sit in frōte cuiusq; quid de religione

principe & republica sentiat: priscorū
Anglorum olim hoc germanum fuisse
& gentilitium prædicant, morū ingenui-
tatem & cādorem colere, & versutos illos
simulationū anfractus & flexus odisse.
Vernaculis moribus & diuinis legib⁹ vi-
uamus. Et in religione & republica syn-
ceri & sani simus, depositis illis simulati-
onum laruis, quibus & se & alios ludifi-
care simulatores isti solent.

Admonitio
ad omnes vt a
pontificiarum
conspirationū
clandestinis
contagijs ca-
ueant.

Iam vt vela contraham orationis meę
ad extremum omnes generatim monēdi
sunt, vt a Pontificiarum perduellionum
& conspirationum clandestinis contagijs
summa circūspectiōe sibi caueāt. Quip-
pē quæ illi tantorum scelerum artifices &
architecti texuerunt in tenebris in luce
tenentur: & quæ in profundo abstruserūt
emerferunt in propatulum. Luerunt Au-
thores: quæ struxerunt alijs. Perduellio-
num & seditionum consilia ipsis pernici-
osa authoribus sunt. Plausibiles habent
introitus sed ærumnosos exitus. Quę nu-
per contigerunt, omnibus ad exemplum
proposita sunt. Vtinam luctuosis huius-
modi spectaculis omnes commoneant,

vt intra vocationum suarum metas se cō-
tineant, vident πολυπραγμοσύνην, abstineant
a nouandis, a turbāda publici status tran-
quillitate caueant. Periclitante reipubli-
cæ naui in qua omnes vehimur, & seditio-
num scopulis allisa, omnium conuectio-
rum quarumcunq; partium & artium sint,
commune periculum est. Quis scit quo-
modo ex illa iactatione & elunione quæ
vniuersam rempublicam inundabit ena-
uigaturus sit? Illi forsan aliqua quasi ex
naufragio relinquetur tabula cuius remi-
gio seruetur? Num & illi cōpettū hoc est
an & ipse fortunæ omnibus naufragus il-
la voragine absorbeatur? Præsertim quum
omnium scelerum seminaria ad suā ma-
turitatem & veluti messem eruptura sint.
Et flagitiosorum hominum colluio &
quasi sentina quædam in rempublicam ef-
fundetur, quæ omnium fortunis inha-
bit. De religione susq; deq; illis. Rapinam
non religionem quærunt: ligurire in ali-
eno qui decoxerunt suum. Illis religio
rapere est & promiscuè prædari: & vel
ipso Ioui cum Dionisio tyranno ami-
culum detrahare: ac flagitiosam famem
suam

Suauissimus
& tutissimus
publicæ pacis
portus est,

suam vel ipsis reipublicæ ex visceribus saturare. Sic carceres & ipsi ferè inferi in rempublicam effundentur. Quis scit an conuassata reipublica ex confragosis illis coribus enauigaturus sit? Omnes in commune reipublicæ nauī consulere debent, in qua omnes vehimur, ne in hos perduellionum & seditionum scopulos incurrat. Suauissimus publicæ pacis portus non solum tutissimus est. Dulce est quod domesticum est. Cui nō sua ædícula dulcior est quam splēdidè diuersari in alieno? vel illa quotidiani operis cella infimæ sortis hominibus suavis est. Quis se a sua domūcula vi & armis diuelli nisi grauatim & inuitissimè patiatur? Plausibile nomē pacis est, & publicæ tranquillitatis serenitate omnes mulcemur: dulce est quantūuis tenui in fortuna nostro arbitratu apud nos viuere. At in illis reipublicæ turbinibus omnia omnib⁹ turbulenta & calamitosa futura sunt, quasi hyante in omnes publicæ reipublicæ calamitate. Omnes proinde sūmoperè studeāt vt publica pax & trāquillitas facta tecta cōseruetur, & sollicitè sibi a perduellionū cōtagione & seditiosorū a cōsili-

is & cōuēticulis pręcaueāt, ne in illā voraginē se pręcipitent, quę ipsos primū absorbere solet authores, vt omnis memorię luculentis exemplis testatum est. Corah Dathan & Abirā seditiosi cōtra Mo-
sen terrę hyatu absorpti sunt. Absalō qui paternā viscera violauit seditione & bello cōtra Regē & patrem cōcitato, in fuga sui capitis cicinnis quasi iniectis laqueis densę querc^o de ramis miserabiliter & mirabiliter suspensus fuit. Seditiosi Seba
caput ceruicibus amputatū de muro ad Ioab proiectū fuit. Fugit in Aegyptū Ieroboam postquam se cōtra Salomonem commouisset. Fremebat contra Salomonem Hadad Edomæus de stirpe Regia, quamuis lōginqua locorū intercapedine in Aegypto ab eo disternat^o. Amelechitā illū Saulis percussorē quamuis iam moribundi, qui occisionis eius nuncio a Dauide captabat gratiā, vicicissim occidi Dauid mandauit: & dixit, sanguis tuus super caput tuū, quandoquidem os tuū testatū est cōtra te: Ego interfeci vnctum domini. Religioni erat dauidi Sauli necē suā anhelanti, quū illum in sua potestate
in

R^eg. 24.

Iohan. Cuspi.
in vita Henrici
ci. 4.

Abbas. Vrsp.
in Chro.

Iohan. Caspi.
in vita Frid. 2.

Albert. Kranz.
Saxo. li. ca. 73.

in spelunca habuisset manus afferre, ne
vnctum domini violaret. Seruet me Do-
minus (inquit) ne re istam designe cōtra
dominum meum vnctum domini, vt sci-
licet inferam ei manum meam, est enim
vnctus domini. Et cōtinuò subiicit scrip-
tura : Auulsit itaq; Dauid milites suos
verbis: nec permisit vt insurgerent contra
Saulem, Quid Rodolphi ducis Sueuiz,
Marchionis Eggiberri, & Hermanni il-
lius opulenti seditiones cōtra Henricum
quartum Imperatorem commemorem?
Omnibus exitiosa illorum perduellio fu-
it. Vt illa similiter Henrici Saxonię du-
cis contra Fridericum primum. Quid
de Matheo & Thoma Apuliz comiti-
bus dicam cōtra Fridericum secundum
Imperatorem seditiosis? Profligati a Fri-
derico fugerunt ad Pontificem. Sediti-
osorum olim hoc in terris perfugium
fuit. Antiqua ē consuetudine nō recedit.
Quid de Gerardi cognomēto magni
Hollatiz ē gubernatoribus percussore
& parricida Nicolao Iacobi referam, to-
tidem in rotis quadripartiti, cōtinuū
ad pastum expositi? Quid de Edmundi
Angliz

Angliæ Regis Edrici parricide capite di-
cam, præcella & edita Londini in porta
omnibus ad spectaculum & exēplū pro-
posito? Quid de proditore Elfrico me-
more sub Egelfredo Angliæ Rege mariti-
mæ gubernationis præfecto? De Mordre-
do sub Arthure Rege, de Vortigero sub
Constantio & alijs? Non enim exempla
in præfenti cumulare animus est, aut
in latissimum illum perduellionum & se-
ditionum campum excurrere, iam enim
flectenda orationis curricula sunt. Hæ-
rendum ad metas, receptui candelum est.
Quocirca illa Salomonis sententia huic
operi fastigium imponam. Ne in cogita-
tione (inquit) tua male preceris Regi, &
in secreto cubiculi tui ne maledicas diui-
ti: Auis enim celi efferet vocem & vola-
tile renunciabit sermonem: Sic Salomō.
Perduellionum & seditionum quantum-
uis clandestina concilia per Salomonem
De^o prohibet. Mirabilib⁹ enim indicis e-
rūpēt. Quasi ignoto ex orbe aliquis pega-
sus aut nunci⁹ alari⁹ aduolet, qui indicet.
Illa de Hebreo loquendi forma בַּעֲבֹרֵי
בְּנֵי־אִדָּם Circuitio[n]i & descriptione auct⁹
signi-

Fabia in chr.
Ang.

Eccle. ca. 10.

significat. Tanti enim est ad verbum ac
alarum possessor, qui alis scilicet prædi-
tus est. Et accommodatum in rem præ-
sentem est quod vulgata vertit, qui habet
pennas annuntiabunt sententiam: citissi-
mis videlicet indicijs quasi pennatus ali-
quis nuncius de repente interveniat,
quantumvis recondita per duellum & se-
ditiosorum consilia patefient. Utinam il-
la aduersus patriæ nostræ parentem & fi-
dei nutricem Elizabetham (cuius Chri-
sti euangelio principatus ancillatus est)
vix inchoata adhuc & rudia statim erū-
pant, & perpetuo nō solum patefiant, ve-
rum etiam penitus profligentur: Ac il-
lam nobis & ecclesie suæ diuina indul-
gentia quā longissimè saluam & incol-
lumen conseruet. Amen.

LONDINI

Excudebat Thomas Dauson.

Pro Richardo Watkins,

1582

ac
di-
ra-
bēt
ffi-
ali-
iat,
se-
il-
fi-
ri
est)
rū-
ve-
il-
lul-
co-